Horia Dumitru Oprea

PERSONALITĂȚI

ISTORII REGĂSITE

Editura Editgraph, Buzău, 2011

http://istoriiregasite.wordpress.com/

CUPRINS

Introducere.....2

Capitolul I - Începuturi……..6

Capitolul II – Portrete…… 48

Capitolul III – Întâmplări.....67

Capitolul IV – Iubiri..... 103

Capitolul V – Dezvăluiri.....168

Capitolul VI – Conflicte 197

Bibiliografie.....232

INTRODUCERE

Am fost fascinat dintotdeauna de marile figuri ale istoriei. Îmi amintesc şi acum cu plăcere momentul în care, copil fiind, am descoperit în casa bunicilor o carte. Părea o carte ca oricare alta, avea chiar câteva pagini rupte, dar imaginea lui Napoleon, trecând Alpii pe un cal alb, mi-a atras atenţia. De-abia ştiam să citesc, dar am luat cartea în mână şi nu am mai lăsat-o până nu am aflat cine era personajul ce mă captivase. Curiozitatea mea nu s-a oprit aici. Simţeam că trebuie să aflu mai multe. O lume pe care nu o bănuisem tocmai mi se deschidea, iar eu eram grăbit să o descopăr. Am continuat să caut şi să citesc mai ales acele cărţi care prezentau viaţa personalităţilor care făcuseră istorie, adevăraţi eroi pentru mine.

A fost începutul unei pasiuni ce mi-a influenţat profund viaţa. Mai târziu am devenit profesor de istorie şi am încercat să le insuflu elevilor mei dorinţa de a porni în căutarea trecutului cu multă îndrăzneală, promiţându-le că vor afla multe lucruri captivante şi atractive.

M-am lovit însă de două obstacole. Primul dintre ele este lipsa apetenţei pentru lectură. Trist este că numărul celor care nu simt nevoia de a citi, de a răsfoi măcar o carte este din ce în ce mai mare. Orice carte aşezată într-un raft de bibliotecă nu este decât un obiect atâta vreme cât nimeni nu o deschide. Fiecare volum prinde viaţă abia atunci când este luat în mână şi citit, dar soarta actuală a cărţilor nu este aceea de a fi vii, ci mai degrabă de a rămâne în stadiul de obiecte. Câţi dintre cei care au trecut prin băncile şcolii ar putea spune, precum

Iorga, …"o, sfintele mele cărți…pe care soarta prielnică mi le-a scos înainte, cât vă datorez că sunt om adevărat"? Puțini, foarte puțini!

Al doilea obstacol era reprezentat chiar de unele cărți de istorie, mai ales manualele şcolare. Cititorii, atâția câți sunt, par dezamăgiți şi nemulțumiți. Ei se plâng că nu se vede în asemenea istorii palpitând sufletul oamenilor, bucuriile, suferințele şi nădejdile lor.

Ştiam însă că un bun povestitor poate încânta şi poate chiar deschide apetitul pentru lectură. Ştiam şi faptul că un bun profesor trebuie să convingă şi să atragă elevul în zona de interes educațional, să facă, aşadar, istoria interesantă şi atractivă. M-am hotărât deci să cuprind în paginile unei cărți o mare parte din ceea ce descoperisem la rândul meu studiindu-i pe acei istorici care, cu talent şi dăruire, făceau posibilă o altfel de istorie.

Cu respectul indiscutabil față de munca autorilor consultați, cărora le recunosc prioritatea, pe care îi asigur pe această cale de întreaga gratitudine şi recunoştință pentru originalitatea muncii lor, ofer cititorilor o carte care este de fapt o încercare de a împăca exigențele istoriei cu cele ale cititorilor.

Multe cărți păcătuiesc prin menirea evidentă de a ridica statui, de a crea eroi intangibili. Dar latura personală a ființei umane, viața ei privată, intimă, a constituit mereu unul din agenții principali ai dinamicii istoriei. Este un element care nu poate fi neglijat, fără a eluda realitatea. În spatele aparențelor se ascunde mereu ceva necunoscut, dar care merită descoperit.

Paginile acestei cărți dezvăluie personalitatea marilor nume ale istoriei în detalii savuroase. Veți

descoperi latura umană a unor figuri istorice, le veți cunoaşte pasiunile, slăbiciunile, ambițiile şi moralitatea uneori îndoielnică. Copilării violente şi nefericite, portrete neconvenționale, poveşti de iubire şi conflicte puternice, toate se regăsesc aici.

Cartea poate fi şi un răspuns la ”istoriile” tot mai dezumanizate, structuralizate ori problematizate, în care este pus în umbră tocmai personajul cel mai important: omul. OMUL este în centrul acestei cărți. Acel om care, prin trăsături morale sau intelectuale, a exercitat o influență puternică asupra evenimentelor istorice, dar care, uneori, poate să ofere un contrast izbitor între imaginea publică şi cea privată, aducându-ne aminte că este o ființă ca oricare alta, imperfectă, cu bucurii şi tristeți cotidiene, împliniri şi dezamăgiri.

Omul excepțional, în diferitele lui ipostaze, pragmatic sau sentimental, victorios uneori, dar cunoscând şi suferința şi eşecul, este, sper, prin intermediul acestei cărți, mai aproape de înțelegerea noastră.

Capitolul I

ÎNCEPUTURI

VLAD ȚEPEŞ

Vlad Țepeş (1431-1476), a fost domnitor al Țării Româneşti (1448, 1455-1462 şi 1476), cunoscut prin pedepsirea duşmanilor prin tragerea în țeapă, asociat cu personajul literar – Dracula.

Răzbunare

Pericolul şi nesiguranța au bântuit copilăria lui Vlad Țepeş. Destinat să fie personajul principal în lupta țării sale pentru independență față de turcii otomani, începutul vieții sale ar fi putut fi cu greu mai nesigur. În 1431, tatăl său, pretendent la tronul Țării Româneşti, a fost chemat la Nurnberg de către Sigismund, împăratul Sfântului Imperiu Roman de Neam Germanic. Acolo a fost făcut membru al Ordinului Dragonului, o onoare mai puțin obişnuită, care cerea ca el şi urmaşii lui să apere creştinătatea împotriva turcilor.

Tânărului Vlad viața i-a rezervat cele mai mari greutăți atunci când, împotriva jurământului depus, tatăl său a semnat un tratat de supunere față de sultanul turc şi, drept dovadă de bună credință, şi-a lăsat zălog ca ostateci fiii, pe Vlad, de şase ani, şi pe fratele său, Radu. Fără a se

putea împotrivi, băieții au fost duşi în oraşul turcesc Adrianopol.

În următorii ani, cei doi au fost ținuți într-o stare de mare nesiguranță la curtea sultanului şi au trăit cu frica permanentă că vor fi executați rapid, în cazul în care tatăl lor, aşa cum era de aşteptat, se va răzvrăti împotriva turcilor.

La începutul captivității, nefericirea lui Vlad a fost exacerbată de condițiile în care era ținut, închis într-o temniță subterană, cu hrană puțină. În schimb, fratele său, Radu, care era un băiat frumos, s-a convertit la islam şi a devenit unul dintre favoriții sultanului.

Pentru Vlad, aceasta a fost o dublă trădare: nu numai că tatăl său l-a predat duşmanului fără luptă, dar şi fratele său schimbase tabăra.

Aceste evenimente au contribuit fără îndoială la formarea caracterului răzbunător de mai târziu al lui Vlad Țepeş; acest lucru a alimentat obsesia lui pentru împărțirea pedepselor de o cruzime extremă oricui era suspectat de infidelitate.

IVAN CEL GROAZNIC

Ivan al IV-lea (1530-1584) a fost primul care s-a intitulat "ţar"al Rusiei (1533-1584), numit şi Ivan cel Groaznic datorită cruzimii sale.

Umilințe

Tânărul Ivan a avut o copilărie nefericită. Atunci când Vasile al III-lea, țar al Rusiei (1505-1533), a murit pe neaşteptate, tânăra lui soție şi mama lui Ivan a devenit Mare Cneaghină (prințesă), cu responsabilitatea conducerii Rusiei. După cinci ani, a murit şi ea în condiții misterioase, lăsându-şi micul fiu în grija unui consiliu format din boieri cunoscuți pentru trădările lor.

Prea tânăr pentru a interveni, Ivan putea numai să privească cum prințul Obolenski, iubitul defunctei sale mame, a fost arestat şi aruncat în temniță, unde a murit de foame. Toți cei care îl iubiseră pe prinț au avut aceeaşi soartă.

Lipsit de ajutorul mamei sale, Ivan a fost lăsat aproape singur în voia sorții, la periculoasa curte rusească. Ca tovarăş avea numai un frate mai mic, surdo-mut.

Conducerea Consiliului era acum în mâinile a doi boieri puternici, frații Suiski, care îşi foloseau poziția pentru a se îmbogăți pe ei şi pe favoriții lor, pe seama tânărului țar. Tratamentul la care l-au supus pe Ivan a fost cel care a născut în el ura pentru boieri, în general, şi pentru Suiski, în special. Frații îşi afişau disprețul pentru

Ivan în fața întregii curți, cu o grosolănie şi o lipsă de respect flagrante.

Comportamentul lor a avut un efect devastator asupra lui Ivan, al cărui bunic suferise umilințe asemănătoare din partea tătarilor din Crimeea. În fiecare an, cneazul rus era silit să meargă la curtea hanului şi să se umilească, aruncându-se în genunchi şi hrănind cu ovăz din coiful său calul favorit al hanului. Nepotul său îndura acum umilințe asemănătoare, de data aceasta nu din partea străinilor, ci din cea a membrilor propriei curți; şi totuşi, era lipsit de puterea de a-i contesta.

Ivan îşi elibera frustrarea în acte meschine de cruzime lipsite de sens, aruncând animale vii din vârful turnurilor palatului şi râzând când se făceau bucăți pe pietrele de jos.

Însă, după ce a preluat puterea, Ivan a avut un țel pe care l-a urmărit cu încăpățânare: să-i facă pe boieri să plătească scump lipsa de respect de care dăduseră dovadă.

LEONARDO DA VINCI

Leonardo da Vinci (1452-1519) a fost un pictor, sculptor, arhitect, inventator şi om de ştiinţă italian, ce reprezintă spiritul universalist al Renaşterii.

Fiu nelegitim

Prima persoană care şi-a luat ca nume denumirea satului Vinci a fost un anume Ser Michele da Vinci, care a trăit aici la mijlocul secolului al XIV-lea. Cuvântul "Ser" este un titlu onorific ce denotă profesiunea şi acesta era stră-stră-străbunicul lui Leonardo. Astfel a început o succesiune de trei generaţii de notari Da Vinci. Lui Michele i-a urmat în afacerea de familie fiul lui, Ser Guido, apoi fiul acestuia, Ser Piero. Toţi au trăit şi au lucrat la Florenţa şi fiecare a prosperat mai mult decât predecesorul său.

Apoi, aşa cum se întâmplă adesea, lanţul s-a întrerupt brusc. Bunicul lui Leonardo s-a opus insistenţelor familiei de a prelua firma şi s-a întors la moşia pe care o deţinea în apropierea satului Vinci. Se pare că Antonio nu dorea nimic altceva decât să ducă viaţa liniştită a unui nobil de ţară. Avea aproape 50 de ani când a decis că era timpul să se însoare; primul copil al celor doi, Piero, tatăl lui Leonardo, s-a născut un an sau doi mai târziu.

Piero a revenit la îndeletnicirea tradiţională şi a devenit un tânăr notar ambiţios, a cărui stil de viaţă era pe măsura succesului. Pe la 25 de ani, Ser Piero devenise unul dintre cei mai cunoscuţi şi mai ambiţioşi tineri din Florenţa. Îşi petrecea mai tot timpul acolo, revenind

numai rareori şi numai pentru a-şi face datoria la moşia familiei din Vinci. Probabil că, în timpul uneia dintre aceste vizite, a întreţinut o scurtă legătură cu o fiică de ţărani din partea locului, pe nume Caterina, care i-a dăruit primul copil, un fiu nelegitim, pe nume Leonardo.

În multe culturi şi de-a lungul multor perioade de timp, naşterea în afara căsătoriei nu a fost un impediment pentru realizarea unei cariere de succes. Acesta a fost, fără îndoială, cazul lui Leonardo da Vinci.

În Toscana veacului al XV-lea, copiii concepuţi în afara căsătoriei nu erau supuşi restricţiilor sociale dacă se năşteau din părinţi nobili sau ţărani. În clasa de mijloc însă, copiii nelegitimi erau disprețuiți şi ostracizaţi. Lui Leonardo nu i se îngăduia să frecventeze universitatea şi nu putea spera să exercite nici un fel de profesiune respectabilă, cum ar fi medicina sau dreptul, pentru că a accepta pe cineva cu originea lui era absolut contrar regulilor breslelor. Firește, aceste restricţii au avut un impact major asupra simțămintelor lui față de propria societate.

Dar alegerea carierei nu a fost singurul aspect al vieţii lui Leonardo influenţat de naşterea lui sub auspicii nefavorabile. Deşi a dobândit cunoştinţe uluitoare în domenii atât de diverse, Leonardo nu s-a împăcat niciodată cu gândul că fusese lipsit de o educaţie universitară oficială. În parte, acesta a şi fost motivul pentru care a devenit ulterior autodidact şi s-a apucat de învățătură cu atâta energie şi hotărâre, proces care l-a înzestrat cu o perspectivă unică. În acelaşi timp, deşi statutul de copil nelegitim l-a ajutat să se formeze, nu există nici o îndoială ca i-a produs şi multă suferinţă.

Originea i-a afectat viața și în alte feluri. Cel mai important este faptul că nu a beneficiat niciodată de o educație într-o familie stabilă, tradițională. A fost crescut de bunicii săi, în căsuța modestă în care se născuse, și de unde nu pleca decât pentru a face drumuri ocazionale la Florența, unde petrecea câteva zile cu tatăl său.

Mama lui Leonardo, Caterina, a fost o prezență ștearsă în aproape toată copilăria lui, și probabil că și acest lucru l-a tulburat și dezorientat pe băiat.

La numai câteva luni după nașterea lui Leonardo, tatăl său s-a căsătorit cu fiica unui notar. Nou-născutul a fost lăsat în grija Caterinei. Probabil că în primul an a fost găzduită în familie. În momentul în care Caterina nu a mai fost necesară familei Da Vinci, aceasta a aranjat ca fata să se mărite cu o persoană pe care a considerat-o mai potrivită, un cărămidar din satul vecin. Ca urmare, legăturile cu Leonardo au fost rupte într-o oarecare măsură. Desigur, Caterina avea voie să-și vadă primul născut, dar numai rareori, pe de o parte din cauza presiunilor familiei, dar mai mult ca sigur și la insistențele soțului. Evident, acest lucru a avut un impact emoțional puternic asupra micului Leonardo.

Întrucât comunitatea era așa de mică și satele atât de apropiate, mama și fiul s-au întâlnit inevitabil în zilele de sărbătoare și în ocazii speciale, iar acest lucru l-a derutat probabil și mai mult pe copil, pentru că, în momentul în care Leonardo era destul de mare ca să înțeleagă că aceasta era mama lui, o vedea pe Caterina cu alți copii. Nu este greu să ne imaginăm cum trebuie să se fi simțit văzând afecțiunea de care se bucurau frații vitregi din partea mamei lui, în timp ce el era ignorat.

Mai târziu, Leonardo a manifestat sentimente şi inclinaţii sexuale neortodoxe. Îi plăceau foarte mult tinerii, avea rareori încredere în cineva şi a rămas obsesiv de închis şi plin de secrete toată viaţa.

Homosexualitate

Încă de tânăr, Leonardo manifesta semnele unei personalităţi fragmentate. La exterior, era strălucit şi extravertit. În interior, tânjea după pace şi singurătate, avea nevoie de propria companie şi de calmul lumii în care crescuse de mic. Iar această sciziune se poate vedea cel mai bine în atitudinea lui faţă de problemele sexuale.

Fără îndoială că a cunoscut homosexualitatea în atelierul lui Verrocchio, probabil imediat ce a ajuns aici, între 13 şi 15 ani. O astfel de iniţiere nu era nicidecum neobişnuită pentru vremea respectivă, mai ales printre artişti.

Un indiciu despre modul în care era văzută homosexualitatea în Florenţa secolului XV esta acela că, pe la 1470, în Germania, denumirea populară a homosexualului era Florenzer.

Homosexualitatea era acceptabilă pentru cei care aveau atitudini libertine: artişti plastici, scriitori, muzicieni. Despre Verrocchio se ştia că era homosexual practicant şi locuia sub acelaşi acoperiş cu asistenţii şi ucenicii lui. Într-un astfel de mediu şi cu atât de mulţi tineri care locuiau într-o singură încăpere, homosexualitatea ar fi fost greu de evitat.

Putem presupune, fără teama de a greşi, că tânărul Leonardo se simţea foarte în largul său cu ideea de homosexualitate şi că, probabil, a avut o înclinaţie firească în acest sens încă de la vârsta cea mai fragedă. Cu toate acestea, toată libertatea sexuală de care poate că

se bucurase a fost marcată irevocabil de nişte împrejurări crude.

În vârstă de 23 de ani, a fost acuzat de sodomie.În Florența acelor vremuri, exista un sistem ciudat care permitea cetățenilor să-şi proclame opiniile față de orice, depunându-şi plângerile în scris, în nişte cutii speciale, răspândite în tot oraşul. Cetățenii puteau să spună ce le place la cineva sau ce nu le place.

La începutul anului 1476, într-o scrisoare depusă într-o astfel de cutie, Leonardo era acuzat că, împreună cu alți trei tineri, ar fi comis sodomie împotriva unui anume Jacopo Saltarelli şi a fost adus în atenția ofițerilor Gărzii de Noapte şi a Mănăstirilor, o gardă de noapte care încerca să monitorizeze şi să controleze comportamentul social. Cazul a fost audiat pe 9 aprilie 1476, dar nu s-a dat nici o sentință. Judecatorul a cerut încă o audiere la 7 iunie.

Probabil că aceasta a fost o experiență îngrozitoare pentru Leonardo. Şi-a declarat nevinovăția, dar a trebuit să aştepte încă două luni înainte ca o nouă audiere să-i poată decide soarta. Şi cu toate că atmosfera generală din Florența acelor timpuri era de toleranță față de homosexualitate, litera legii cerea ca pentru acest delict să se aplice pedeapsa cu moartea prin ardere pe rug.În iunie, cazul a fost reluat, dar sentința nu s-a pronunțat nici atunci. Judecătorul i-a eliberat pe cei patru bărbați cu condiția reluării procesului. A treia audiere a avut loc câteva zile mai târziu şi, de astă dată, dosarul a fost închis. Nici unul din cei patru nu a fost acuzat de vreun delict.

Detaliile acestei întâmplări sunt puține la număr, dar se pare că era vorba de ceva mai mult decat o simplă

acuzație de sodomie. Unul dintre acuzați, Lionardo de Tornabouni, a fost acuzat în raportul de acuzare fără nici un fel de detalii, neavând nici măcar o adresă. Aceasta, mai mult ca sigur, din cauză că era înrudit cu familia Medici. Mama lui Lorenzo de Medici era născută Tornabouni.

Acest fapt dubios sugerează că întreaga înscenare a fost pusă la cale din motive de ordin politic , iar Leonardo ajunsese cumva să fie amestecat fără să vrea într-o încercare eşuată de discreditare a familiei Medici.

Indiferent de detalii, Leonardo a fost afectat dramatic de acest incident. Nu numai că a trăit sub amenințarea rugului timp de două luni, dar evenimentele din jurul procesului s-au bucurat de o popularitate neobişnuită în tot oraşul, iar el şi ceilalți au fost catalogați ca perverşi sexuali chiar şi după ce au fost achitați necondiționat.

Fără îndoială, procesul Saltarelli l-a înspăimântat cumplit pe Leonardo, aruncându-l într-un paroxism al angoasei, din care nu şi-a revenit pe deplin niciodată, astfel încât nu şi-a mai recăpătat echilibrul emoțional şi sexual.

Până la acest proces, Leonardo fusese un tânăr deschis, încrezător, care părea să fie echilibrat, clocotind de energie, deşi încă naiv şi impresionabil. După aprilie 1476, energia, geniul şi pasiunea au rămas, dar viața lui personală a fost marcată de neîncredere, atitudine defensivă şi suspiciune.

LUDOVIC AL XIV-LEA

Ludovic al XIV-lea (1638-1715) a fost rege al Franței și al Navarei (72 de ani – cea mai lungă domnie din istoria europeană), supranumit „Regele Soare”, simbol al absolutismului monarhic.

Dăruit de Domnul

Ludovic al XIV-lea a venit pe lume la 5 septembrie 1638, la Château Neuf de Saint Germain, la orele unsprezece și douăzeci și două de minute ale dimineții, după ce mama sa îndurase durerile facerii timp de cinci ore. Delfinul Franței primește prenumele Ludovic și Dieudonne (dăruit de Domnul), fiindcă este, întrucâtva, copilul miracolului.

El nu este un fruct al iubirii. Căsătoria părinților săi a fost stearpă timp de douăzeci și trei de ani. A fost nevoie de o noapte cu vreme rea, în decembrie 1637, pentru ca Ludovic al XIII-lea să rămână la Luvru și să se culce, aproape cu forța, în patul reginei — astfel fiind conceput copilul.

Ludovic al XIII-lea, bărbat virtuos și bine intenționat, i-a nefericit pe toți ai săi. Are cel mai mare respect față de mama sa, dar îi smulge puterea, o arestează, o exilează și o lasă să moara departe de Franța. Soț credincios și pătruns de îndatoririle sale, îi amărăște zilele soției sale. Evident cast și cu moravuri pure, el întreține cu favoritele și favoriții săi raporturi greu de lămurit și care prefigurează desfrâul la care se vor deda cei doi fii ai săi.

Este de crezut că Ana de Austria s-a rugat mult în timpul sarcinilor sale ca cei pe care îi va naşte să nu aibă caracterul tatălui lor, acea incapacitate de a se bucura, care anihilase în Ludovic al XIII-lea cele mai nobile calităţi. Asa cum si-a dorit, fiii ei au moştenit de la ea o fire optimistă şi plăcută.

Deasupra leagănului în care gângureşte viitorul rege nu se apleacă zâne binevoitoare. Tatăl nici nu-i zâmbeşte, iar mama nu are nici dreptul, nici timpul de a-l ţine mai mult la pieptul ei. Încă de când se afla la sânul mamei, el a avut duşmani neînduplecaţi în familie. De exemplu, Gaston de Orleans, fratele regelui, care, din pricina nepotului, încetase a mai fi moştenitorul prezumtiv al tronului. Iar în spatele lui Gaston se afla un şir de alţi pescari în ape tulburi, care îşi doreau ca Franţa să aibă un monarh nesigur.

La 21 septembrie 1640, regina dă naştere unui al doilea fiu, Filip de Franţa, duce de Anjou. Ludovic al XIII-lea s-a arătat mai fericit la naşterea acestui fiu decât la naşterea celui dintâi, căci, după cum spune doamna de Motteville , „el nu se mai aştepta la o astfel de bucurie!"

Între timp, viitorul Ludovic al XIV-lea, epuizase opt doici prin aviditatea sa, căci le muşca sfârcurile sânilor. Acest fapt este relatat şi de Grotius, diplomatul care reprezenta, pe atunci, Suedia la curtea Franţei şi care l-a comentat astfel; „Vecinii Franţei să fie atenţi la o rapacitate atât de precoce!”

Când Delfinul Ludovic-Dieudonne devine regele Ludovic al XIV-lea, în ziua de 14 mai 1643, şi îşi începe domnia, el are patru ani, opt luni şi nouă zile. Este un copil bucălat, cu ochi de un albastru întunecat, cu păr blond ondulat şi cu o înfăţişare adormită. Mama sa, Ana

de Austria, care timp de douăzeci şi cinci de ani gustase umilinţele impuse de soţ, a găsit în politeţea italiană şi în respectul tandru arătat de cardinalul Mazarin o savoare răcoritoare. Devenită regentă si, în sfârşit, suverană, Ana de Austria are o mare grijă: aceea de a nu se lăsa condusă de nimeni. În ceea ce îl priveşte pe Mazarin, respectuos şi afabil, regina crede că el nu se gândeşte decât s-o servească cu credinţă. Cardinalul era spiritual, elegant, parfumat — pe scurt, părea cu totul inofensiv. Mustăţile lui răsucite îi dădeau înfăţişarea unui muşchetar blând şi puţin neliniştit, în felul lui Aramis. Păr castaniu bine pieptănat, ochi negri şi vioi, o voce agreabilă, vorbind puţin peltic, o statură frumoasă — toate îi dădeau o înfăţişare la care doamnele nu rămâneau insensibile.

Mazarin se prezintă în fiecare seară la Ana de Austria şi discută cu ea vreme îndelungată. Înainte ca oricine să fi observat, a devenit şi va rămâne până la moarte stăpânul absolut al inimii reginei. Ceea ce Ludovic al XIII-lea n-ar fi putut să prevadă, s-a întâmplat: văduva sa a fost strâns legată de cel mai bun elev al lui Richelieu şi din această legătură s-a născut salvarea ţării şi măreţia lui Ludovic al XIV-lea.

Multă lume a intervenit pe lângă regină pentru a-i atrage atenţia asupra nepotrivitei sale intimităţi cu Eminenţa sa. Regina nu a reacţionat la aceste insinuări. Toţi cei care au vrut s-o despartă de cardinal n-au făcut decât să-i întărească iubirea. Ducesa de Orleans, cea de a doua soţie a fratelui lui Ludovic al XIV-lea, a scris, mai târziu: „Văduva lui Ludovic al XIII-lea a făcut mai mult decât să-l iubească pe cardinal: s-a şi căsătorit, în secret, cu dânsul. Mazarin nu fusese preot şi nu avea interdicţia de a se căsători... Se ştie acum în ce calitate şi în ce scop o

vizita pe regină în fiecare noapte". Bârfe de curte, ridicate la nivel de tradiție, legende transmise de la o generație la alta...

În 1645, Ludovic al XIV-lea are şapte ani. El îşi va începe, în mod oficial, educația de rege. La înălțimea pe care o are, abia îşi poate sprijini bărbia de masa la care deliberează miniştrii săi.

Încă de mic, el dă dovadă de o seriozitate prudentă, cu care îi descumpăneşte pe mama, rudele, educatorii, până şi pe valeții săi. Pare puțin adormit, dar, de fapt, el observă. Pe acest băiețaş îl interesează tot ce mişcă în jurul lui. Se simte deja centrul unei lumi şi-i intuieşte întinderea şi complexitatea. Nimic nu este simplu pentru el, căci fiecare cuvânt, fiecare gest îi sunt pândite. Toți cei din anturajul său vor să-i pătrundă gândurile şi primul lui reflex va fi să-şi ascundă tocmai acele gânduri ce par atât de prețioase. Nu se destăinuie nici măcar mamei sale, deşi o iubeşte mult. Tace şi îşi pleacă privirile, pentru ca nici ele să nu-l trădeze. Băiețelul voinic şi cu înfățişare plăcută, chibzuit şi discret, îşi dă seama de importanța lui specială, căci toate privirile pe care le întâlneşte sunt atente şi respectuoase. Învață să devină bănuitor şi să nu dea glas frazelor sale copilăreşti decât după o gândire îndelungată. Aşa şi-a început meseria de rege, pe care a exercitat-o, fără a şovăi, timp de şaptezeci şi doi de ani.

Jucăriile Majestății sale sunt spadele, pistoalele, puştile sau micile tunuri, precum şi hărțile, cărțile de istorie şi de heraldică. Ludovic al XIV-lea învață cum să fie elegant şi îndemânatic. De asemenea, că trebuie sa fie generos. Politețe, magnificiență, adorație — aceasta este atmosfera de la Versailles, în care se scaldă Ludovic al XIV-lea încă de la naştere. Limbajul ales şi compli-

mentele dibace îi sunt predate de timpuriu şi felul lui de a vorbi este urmărit cu strictețe, Auzindu-l, într-o zi, rostind o înjurătură, mama sa l-a pedepsit să stea închis două zile în cameră, fără a vedea pe nimeni.

Copilul intuieşte că între mama sa şi cardinal există o intimitate care depăşeşte limitele politicii şi, cu mai multe prilejuri, rosteşte fraze ironice la adresa prim-ministrului. Băiatul simte că există o taină şi asta-i trezeşte gelozia sa de fiu şi de rege. Îşi dă seama că Mazarin ocupă un loc prea important în regat şi în familie. Regina şi Mazarin vegheau însă, îndeaproape, asupra formării comportamentului de suveran al copilului. Acesta îşi iubea mult mama şi era sub influența ei, iar Ana de Austria nu scăpa nici o ocazie de a-i spune fiului cât de util le era cardinalul.

Mazarin are o poziție tot mai consolidată în țară şi în exterior. De îndată ce moralul scădea în armată, el îl scotea pe micul rege, îmbrăcat în haine brodate cu aur, călare pe un căluț alb, să inspecteze trupele. Simpla lui apariție creează un efect miraculos.

Frumusețea băiatului, cu tenul alb, luminos, avea să fie greu încercată prin varicela de care s-a îmbolnăvit în 1647. Tocmai se vindecase fratele său de o dizenterie gravă, când boala l-a lovit şi pe Ludovic. Dacă îmbolnăvirea băiatului cel mic a făcut valuri uriaşe la curte, boala regelui a iscat o adevărată furtună. În timp ce doamnele fug de teama contaminării, regina se închide în cameră cu fiul ei. Primele unsprezece zile, totul pare normal: bubițele răsar din ce în ce mai multe. Ana de Austria se duce la Notre-Dame să asiste la liturghie, în aceeaşi zi, regele are o sincopă şi se crede că se va sfârşi. Regina, în genunchi la picioarele patului, hohoteşte amar,

iar ducele de Orleans, în picioare, pândeşte ultimul suspin al nepotului, cu gândul doar la ambiţiile lui nedomolite. Medicii i-au luat sânge tânărului rege de patru ori pe zi şi viaţa lui părea tot mai ameninţată. Regina a leşinat şi nu s-a mai oprit apoi din plâns. În fine, febra a scăzut, erupţia a continuat şi regele a fost salvat.

Când Ludovic al XIV-lea reapare la curte după boală, este de nerecunoscut. Frumuseţea copilărească i-a dispărut. Tenul său şi-a pierdut pentru totdeauna culoarea şi prospeţimea: micuţul, ce părea un înger căzut din ceruri, nu va mai fi văzut niciodată. În locul lui, tânărul rege, care treptat îşi va regăsi graţia şi eleganţa, intră de-acum într-o adolescenţă marcată de alte încercări şi dureri.

GAUSS

Carl Friedrich Gauss (1777-1855) a fost un matematician, fizician și astronom german.

Socotea bine

Gauss a fost un copil precoce. Întrebând când pe unul, când pe altul, câte o literă, câte o cifră, a învățat singur să citească şi să socotească, înainte de a merge la şcoală. După ce a împlinit 7 ani, a fost dat la şcoala elementară o oraşului Braunschweig. Aici l-a avut învățător pe Hans Buttner, cunoscut pentru asprimea cu care se purta cu elevii săi. Acesta a fost surprins de uşurința extraordinară a micului elev Gauss de a face mintal calcule aritmetice complicate, pe care alți copii de vârsta lui nu le puteau face nici pe hârtie.

Astfel, într-o zi, făcând o boacănă, a fost pedepsit să stea în genunchi la vestitul colț cu grăunțe, până când va aduna mintal toate numerele de la 1 la 100 inclusiv. Înainte de a ajunge la colțul cu pricina pentru a-şi executa pedeapsa, copilul i-a dat rezultatul: 5050. Surprins, învățătorul l-a întrebat cum a făcut calculul. El a răspus că, lăsând la o parte ultimul număr, 100, numerele rămase se pot grupa astfel: 1+99=100; 2+98=100; …; 49+51=100, deci în total de 49 de ori 100, la care se adaugă numărul 100 lăsat inițial deoparte şi 50 termenul rămas izolat, fac în total 5050. Uimit de inteligența copilului, învățătorul l-a absolvit de pedeapsă.

BYRON

George Gordon Byron (1788-1824) este unul dintre cei mai cunoscuți poeți romantici englezi ("Pelerinajul lui Childe Harold","Don Juan").

Geniul

Byron s-a născut pe 22 ianuarie 1788. Avea chipul frumos al tatălui său, dar de îndată ce a început să meargă, mama lui observă cu groază că şchioapătă. Picioarele aveau o formă normală şi lungimea egală, dar când copilul îşi lăsa călcâiul în pământ, glezna i se răsucea. Nu se putea ține drept decât în vârful picioarelor. Medicii consultați au pus această deficiență pe seama unei manevre greşite la naştere, datorată pudorii excesive a doamnei Byron.

Era un copil foarte inteligent şi afectuos, dar avea o fire violentă. Ca şi mama lui, când se înfuria, devenea foarte agresiv. Pe când purta încă fustițe, şi fusese mustrat că murdărise o rochiță nouă, el a apucat rochița cu amândouă mâinile şi, cu o furie tăcută, a sfâşiat-o de sus până jos, privindu-şi bona cu un aer provocator.

Judecățile unui copil asupra vieții se formează din primii ani. Ce vedea acesta? Tatăl şi mama lui încercaseră să trăiască împreună şi fuseseră nevoiți să renunțe. Copleşită de supărări, doamna Byron devenise foarte irascibilă, lăsându-se pradă câteodată unor furii devastatoare. Şi atunci, porțelanurile începeau să zboare prin casă.

Copilul îşi observa părinții cu o gravă curiozitate. Ceilalți copii aveau o mamă şi un tată care se iubeau şi

trăiau împreună. Cât despre el, se trezea în hărmălaia certurilor, a reproşurilor şi a plânsetelor. Slujnicele îi socoteau pe părinţii lui fiinţe smintite, periculoase, uneori demne de batjocură.

Diferit de ceilalţi din cauza familiei, se deosebea şi mai mult din cauza infirmităţii lui. De ce nu-l ţineau călcâiele? Se simţea atât de ruşinat, încât nu punea niciodată întrebarea.

Într-o zi, pe stradă, o femeie îi spuse bonei lui: "Ce băieţel frumos acest Byron. Păcat că are asemenea picioare!" El o lovi cu biciul lui mic şi strigă : "Să nu vorbeşti despre asta!"

După moartea tatălui, Byron a rămas alături de mama sa, o femeie cu o dispoziţie schimbătoare, sub imperiul căreia îl acoperea cu o ploaie de sărutări după un potop de lovituri. Ştia că era nefericită. Se temea de ea şi o compătimea. Când se ducea în grădina lui John Stuart, profesor de greacă în Aberdeen, culegea fructe şi îl întreba întotdeauna dacă putea să ia nişte mere "pentru sărmana şi draga lui mamă".

La şcoală, Byron era iubit de colegii lui, deşi la început i-a surprins prin firea lui afectuoasă şi violentă. "Un puşti foarte receptiv – îl aprecia unul dintre profesorii lui – dar greu de stăpânit."

În ciuda infirmităţii, era plin de curaj: "totdeauna gata să lovească mai curând decât să primească lovituri". Într-o zi, un băiat l-a insultat, dar fiindcă pe moment lupta era imposibilă, micul Byron i-a promis obrazniculuică o să-l găsească el altădată. În săptămâna următoare, l-a oprit pe stradă şi l-a ciomăgit metodic.

De la nouă ani descoperise că poţi trăi o fericire infinită în prezenţa unei anumite persoane. Se

îndrăgostise de verişoara sa, Mary Duff, o fetiță cu ochi castanii şi păr brun. Îi admira trăsăturile; nu-şi putea imagina ceva mai frumos. Îi plăcea să se plimbe cu ea, să stea alături de ea, s-o mângâie cu blândețe. Nu se mai gândea decât la chipul verişoarei lui. Îşi pierduse somnul, nu mai vorbea decât de Mary Duff. Când nu era cu el, îşi exaspera mama ca să-i scrie lui Mary Duff, iar dragostea îi dădea atâta forță acestui copil că, vrând-nevrând, Catherine Byron devenea secretara fiului său.

Cât era de pasionat şi de timid! Când se gândea la piciorul său beteag, la mersul săltat, se simțea ridicol, ruşinat. Ar fi vrut să se ascundă, să dispară.

Copilul sentimental, visător devenea brusc, fără un motiv aparent, sălbatic. Uneori, după o lungă tăcere, făcea un gest brutal şi care părea inexplicabil. Într-o zi, la masă, el apucă un cuțit şi îl apăsă atât de tare în piept, încât mama lui se îngrozi.

Cauzele acestor excese erau cu atât mai greu de ghicit cu cât nu uita niciodată un afront şi nutrea multă vreme resentimente. Crizele de furie erau adesea declanşate de evenimente petrecute cu câteva săptămâni în urmă.

Micul Lord Byron era înzestrat, însă, cu o inteligență foarte rară la un copil de vârsta lui. O existență dificilă grăbeşte adesea formarea inteligenței. Un copil fericit se lasă dus de valul vieții şi acceptă adevarul din partea părinților lui; un copil crescut într-o atmosferă tensionată, dominată de certuri, îşi judecă părinții şi îşi construieşte el însuşi o imagine a lumii, adesea aspră.

VERDI

Giuseppe Fortunino Francesco Verdi (1813-1901) a fost un compozitor italian, vestit mai ales pentru creațiile sale în muzica de operă: "Nabucco", „Rigoletto", „La traviata", „Aida" etc.

Italian sau francez?

Busseto, târg de câteva mii de locuitori, este aşezat în câmpia Padului, pe malul drept al fluviului. În această regiune fertilă, s-a născut şi a crescut Giuseppe Verdi.

Fapt pitoresc şi adesea ignorat, e că hazardul războaielor napoleoniene făcuse din această regiune un departament francez – Taro – administrat de un prefect francez, astfel încât în 1813, pe vremea naşterii lui Verdi, registrele de stare civilă erau scrise în limba franceză. Aşa încât, cel mai mare compozitor italian al secolului al XIX-lea a avut un act de naştere francez!

Să te trăsnească Dumnezeu!

Copilăria lui Giuseppe Verdi, după cum el însuşi o va spune mai târziu, a fost aspră şi trudnică. Preotul din Roncole l-a învățat să scrie şi să citească.

Cu toate că legenda atribuie trezirea vocației sale muzicale unui concert dat de nişte muzicanți ambulanți sub ferestrele mamei sale, în timp ce-l năştea, totuşi, mult mai prozaic, se pare că ea s-a datorat bisericii, în care de mic ajuta la slujbă. Chiar el povesteşte că odată, distrat de sonoritatea orgii, a uitat să-i întindă preotului apa şi

vinul la momentul potrivit. Şi Verdi adăuga: “Cum preotul îmi arsese un picior zdravăn, ca să mă cheme la datorie, firea mea cea rea mijind, mă făcu să-i strig: “Să te trăsnească Dumnezeu!”

SCHLIEMANN

Heinrich Schliemann (1822-1890) a fost un arheolog german, care a identificat urmele legendarei cetăţi greceşti antice, Troia, din Asia Mică, şi a adus la lumină civilizaţia miceeană, necunoscută până atunci.

Povestea băiatului sărac care a găsit o comoară

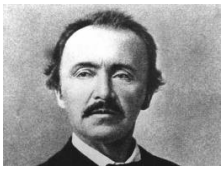

Urmează o poveste. Povestea unui copil sărman, în vârstă de şapte ani, care visa să găsească un oraş şi care, ajuns la 39 de ani, s-a dus, a căutat şi a găsit nu numai oraşul, ci pe deasupra şi o comoară. Această poveste este viaţa lui Heinrich Schliemann.

A fost odată ca niciodată, într-un sătuc german, un băieţel căruia îi plăceau basmele şi legendele. Tatăl său îi povestea şi despre luptele eroilor lui Homer, despre Paris şi Elena, Ahile şi Hector, despre Troia, puternicul oraş căruia i s-a dat foc şi a fost distrus.

Într-o zi, tatăl său i-a dăruit "Istoria universală ilustrată", de Jerrer. Una dintre imagini îl arăta pe Eneea fugind din oraşul cuprins de flăcări, purtându-şi tatăl pe umeri şi fiul de mână. Copilul privi imaginea, văzu zidurile groase şi poarta uriaşă. "Deci, aşa arăta Troia?" întrebă el. Tatăl său dădu din cap. "Şi oraşul este distrus până la temelii, şi nimeni nu ştie unde se află?" "Aşa este." răspunse tatăl. "Nu cred nimic din toate acestea", spuse micuţul Heinrich Schliemann. "Când am să mă fac mare, mă voi duce în Grecia şi voi descoperi Troia şi comoara regelui."

Primele impresii pe care le încearcă un copil îi rămân adânc întipărite pentru tot restul zilelor. Dar, curând, lecturile clasice au fost părăsite. La 14 ani, Schliemann a fost nevoit să-şi întrerupă studiile ca să devină băiat de prăvălie într-o băcănie. Timp de cinci ani şi jumătate a vândut la cântar scrumbii, rachiu, untură şi sare şi a măturat zilnic prăvălia. De la cinci de dimineaţă şi până la ora unsprezece din seară.

Uitase ce învăţase, ce-i povestise tatăl său. Dar, într-o zi, intră în prăvălie o calfă de morar beat, se căţără fără prea multă vorbă pe tejghea şi începu să declame versuri în gura mare. Schliemann rămase fermecat. Nu înţelegea nimic. Când află însă că versurile erau din "Iliada", se scotoci prin buzunare şi-i dădu beţivului câte un păhărel de fiecare dată când o lua de la capăt.

Într-o zi porni în aventură. Se duse la Hamburg şi se angajă ca mus pe o corabie care pleca spre Venezuela. După 15 zile de călătorie, corabia fu prinsă de o furtună violentă şi se scufundă. Schliemann se trezi într-un spital, apoi obţinu o slujbă la o firmă din Amsterdam. Într-o mansardă sărăcăcioasă, neîncălzită, începu să studieze limbile moderne. Călăuzindu-se după o metodă ciudată, pe care o inventase singur, în doi ani a învăţat engleza, franceza, olandeza, spaniola, portugheza, italiana şi rusa.

Studiile sale erau întovărăşite de succese pe planul afacerilor. Trebuie să spunem mai degrabă că a avut noroc. Dar trebuie să adăugăm că făcea parte dintre acei, puţini la număr, care ştiu să prindă norocul din mers. Băiat sărac al unui preot, calfă naufragiată, slujbaş într-un birou – dar şi om care vorbea opt limbi – el a fost la început negustor, apoi într-o vertiginoasă ascensiune, negustor cu stare, intrat pe făgaşul averii. Cu toate

acestea nicio clipă nu-şi părăsise visul din copilărie: să poată admira, într-o bună zi, peisajele descrise de Homer şi să le exploreze în cele mai mici ascunzişuri. După ce a acumulat o mare avere, a decis să se consacre exclusiv studiilor, care "pentru mine, au avut întotdeauna cel mai mare farmec." A început să învețe greaca modernă, pe care, la capătul a şase săptămâni, o poseda la perfecție. Trei luni mai târziu stăpânea şi limba greacă veche, ce-l apropia mai mult de Homer.

Nu pare o poveste? Este oare cu putință ca un om ajuns la cea mai înaltă treaptă materială să lase totul baltă şi să plece pe urmele unui vis din copilărie? Să aibă curajul ca, înarmat doar cu o cunoaştere aprofundată a operelor lui Homer, să înfrunte lumea ştiințifică, să opună credința lui în fața îndoielii universale şi să ia hârletul în mână ca să limpezească o problemă ce părea fără rezolvare? Contemporanii lui Schliemann îl considerau pe Homer un poet legendar. Existența personajului şi veridicitatea operei erau deopotrivă puse sub semnul îndoielii.

Să fi fost simple invenții toți acești eroi, Ahile şi Patrocle, Hector şi Eneea? Invenții şi faptele lor, prieteniile lor, ura şi dragostea lor? Schliemann credea în existența lor. Înarmat cu această credință, Schliemann a pornit spre marea aventură a vieții sale. A descoperit Troia lui Homer, a găsit palate şi tezaure. A găsit tot ce îşi dorise.

Acest lucru însemna triumful lui Schliemann, dar totodată era şi triumful lui Homer. Ceea ce fusese considerat un mit şi o legendă, zămislită de imaginația unui poet, devenise acum realitate. Şi asta datorită credinței unui copil într-un vis. Şi visul s-a împlinit.

MUSSOLINI

Benito Amilcare Andrea Mussolini (1883-1945) a fost prim-ministru al Italiei (1922-1943) si preşedinte al Republicii Sociale de la Salo (1943-1945), ce a creat un stat fascist utilizând propaganda şi teroarea de stat..

Furiosul

Mussolini s-a născut la 29 iulie 1883, într-un cătun lângă orăşelul Forli. Tatăl noului născut era Alessandro, de meserie fierar, ştiutor de carte (lucru rar în acele vremuri), adept al ideilor corporatist-socialiste, amator de băutură, palavragiu înnăscut şi mare fustangiu. Era "corespondent" amator al unor ziare anarhiste care apăreau în oraşul Forli, scriind mici articole, mai ales despre revoluţie şi socialism, pe care micul, zburdalnicul şi violentul Benito le asculta împreună cu alţi săteni în lectura plină de sine a tatălui său, vrăjit parcă de cele auzite. Mama sa, Rosa, era învăţătoare şi ducea tot greul casei. Poate de aceea a murit la doar 46 de ani.

Familia Mussolini o ducea greu. Despre acest lucru Benito va scrie mult mai târziu: "Masa noastră în toată săptămâna consta într-o supă de legume la dejun şi un fel de ridichii seara, pe care le mâncam cu toţii din aceeaşi farfurie. Duminica, o jumătate de kilogram de carne de oaie pentru supă".

Prin grija mamei sale, Benito a primit o învăţătură destul de temeinică, urmând cursurile Colegiului Salesienilor din oraşul Faenza. În colegiu disciplina era deosebit de severă, iar discrepanţele sociale la fel de

evidente şi respectate cu mare grijă. Spre exemplu, în sufrageria colegiului existau trei rânduri de mese: pentru nobili, pentru bogaţi şi pentru săraci.

Ca elev al colegiului, Benito era un revoltat cvasipermanent, violent şi mândru până la infatuare. El îşi amintea că "mulţi dintre tovarăşii mei din copilărie cu care furam cuiburi de păsări şi fructe, mai au şi azi pe cap cicatricele lăsate de pietrele aruncate de mine".

În colegiu, a aruncat o călimară în faţa unui profesor, a rănit pe un coleg de clasă cu un briceag – pe care îl purta mai totdeauna asupra sa – iar odată, furios, i-a spus mamei sale: "Într-o zi, Italia se va teme de mine".

Din lipsă de mijloace materiale, dar nu numai, a fost retras din Colegiul Salesienilor şi mutat la un colegiu mai modest din oraşul Folimpopoli, ca intern. A fost însă exclus din internat pentru comportarea sa, continuând studiile ca extern. Era atras de muzică, în colegiu făcând parte din orchestra acestuia, cântând parcă predestinat la ... trombon.

Absolvent al colegiului în anul 1901, cu o diplomă "care îţi îngăduie să-ţi câştigi pâinea", dar cu condiţia "de a găsi un post de învăţător", ceea ce nu era un lucru uşor, îngroaşe rândurile celor fără ocupaţie, timp în care ura, violenţa, furia şi revolta cresc continuu. După ce a eşuat să se angajeze în învăţământ, a încercat să se angajeze secretar – pe un post liber – la primăria din comuna natală, dar primarul îl refuză, gest la care tatăl lui Benito, Alessandro Mussolini, în replică, îl ameninţă: "Într-o zi, o să-l accepţi ca stăpân".

Ce va face în continuare? Duce o viaţă dezordonată, cu numeroase aventuri amoroase, frecventează balurile de prin sate, se bate pentru nimic, este de o energie

debordandă, însetat de cuceriri rapide şi trecătoare, din care se alege cu o poftă nestăpânită pentru relații amoroase, dar şi cu un sifilis, prost tratat, care îl va însoți toată viața. Devine amantul unei femei căsătorite, provoacă scandaluri, umblă îmbrăcat caraghios încât stârneşte neliniște în jurul său.

După încheierea cursurilor, pleacă în Elveția, unde duce o viață deosebit de dură: munceşte ca salahor, face deseori foamea, traversează o perioadă de melancolie. "M-am întrebat pe malul lacului Leman – notează mai târziu Mussolini – dacă mai merita osteneala să mai trăiesc".

La un moment dat dormea într-o ladă, sub un pod din Laussane, fiind arestat pentru vagabondaj. A făcut scurte perioade de pedeapsă cu închisoarea (numai în Elveția a fost arestat şi pedepsit de vreo 11 ori cu închisoarea, este drept pe termene scurte, de la câteva zile la câteva săptămâni).

Acesta este omul ce va deveni, mai târziu, dictatorul Italiei.

SADDAM HUSSEIN

Sadam Hussein (1937-2006) a fost preşedinte al Irakului (1979-2003), dictatura sa sfârşindu-se prin invazia americană din 2003, când a fost capturat şi condamnat la moarte prin spânzurătoare.

Răzvrătitul

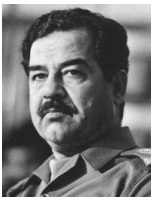

Pe când Saddam Hussein avea doar câteva luni, mama lui şi-a abandonat fiul şi căminul, dintr-un sat de lângă Tikrid, în Irak, şi s-a dus să trăiască cu un alt bărbat, în alt sat. Cum tatăl lui Hussein murise, singurul rămas să aibă grijă de copil a fost unchiul său, un fost soldat brutal, pe nume Talfah Khairallah. În 1942, când Hussein avea cinci ani, Talfah a fost implicat într-o tentativă de revoltă împotriva forţelor britanice de ocupaţie şi a fost arestat.

Abandonat pentru a doua oară, Hussein a fost dus de către vecini înapoi la mama sa. Ea se recăsătorise, iar copilul o încurca. Hussein i-a devenit imediat antipatic tatălui vitreg, care l-a tratat cu o ostilitate nemiloasă, abia îngăduindu-i să intre în casă şi bătându-l adesea cu bâta.

Au fost experienţe traumatizante, dar Hussein nu a căzut pradă disperării. Mai degrabă, el a jurat că atunci când va fi mare, nu se va mai supune nimănui, niciodată.

Hussein a devenit un singuratic, respins de familia sa şi evitat de ceilalţi băieţi din sat. Efectele acestei traume n-au întârziat să apară în comportamentul său antisocial: a început să poarte cu el o bară de metal pentru a se apăra şi se distra înroşind-o în foc şi rănind animalele cu ea. Lipsit de educaţie de către tatăl vitreg, a

început să fure de la vecini până când a fost prins şi trimis la un centru de detenție pentru copii.

Când era încă adolescent, Hussein a comis prima lui crimă politică, asasinând un adept al conducătorului comunist, generalul Abdul Karim Kassem, care, întâmplător, era şi cumnatul său.

Nu este deloc surprinzător faptul că, la maturitate, acest copil a devenit un despot crud şi nemilos, incapabil să aibă încredere chiar şi în cei mai apropiați colaboratori şi, ducând o viață violentă, al cărei scop era să intimideze pe ceilalți.

NICOLAE IORGA

Nicolae Iorga (1871-1940) a fost un istoric, critic literar, documentarist, dramaturg, poet, enciclopedist, memorialist, ministru, parlamentar, prim-ministru, profesor universitar și academician român.

Unicul

Primele amintiri care luminează copilăria sa, până când merge la şcoală, sunt legate de îmbrămintea şi primele lecturi, uimitoare, spre care nu-l împinsese nimeni. Prin iubirea mamei sale şi prin talentul acesteia la croitul îmbrăcămintei, copilul Iorga a fost totdeauna bine îmbrăcat. Purta "rochițe de pichet alb cu brandenburguri albastre", pe cap având o căciuliță cu aceleaşi brandenburguri. Din casă copilul a deprins limba maternă: "românește am învățat din casa părintească, adecă din casa mamei, aşa cum se vorbea: limpede, frumos şi mai ales puternic şi colorat, fără amestecul ziarului, discursului şi cărților de succes." De asemenea, a început să vorbească şi franțuzește, tot din casă, aşa că s-a pomenit, deodată, înainte de a se fi dus la şcoală, că ştia să vorbească şi să citească în două limbi.

Imboldul de a citi, de a descifra cuvântul scris, vine dintr-o tainică alcătuire sufletească: "Eu n-am învățat a ceti şi scrie: sunt lucruri care mi-au venit de la sine. Nu-mi aduc aminte de nici un ceas de pregătire „pedagogică", pentru a descoperi literele şi a le îmbina în silabe, care pe urmă să-mi dea cuvântul."

Dacă nimeni nu l-a îndemnat să învețe a citi cu mult înainte de a intra în clasele primare, tot astfel nimeni nu i-a pus în mână cartea franceză, care s-a desprins de la sine şi fără alegere din biblioteca întâmplătoare a tatălui. Odată deprins cititul, lectura s-a făcut cu sete şi cu o mare înfrigurare, mai ales cea din limba franceză.

Copilul nu ştia ce sunt jocurile, prietenii nu făcea, nici chiar cu fratele său. Ducea o viață interioară de când se ştia, venind în fuga însetatului spre lumea lăuntrică a cărților aflate în casa părintească. George Sand îl introduce în Veneția, călătorii englezi îl poartă în India, prin Orientalele lui Victor Hugo face cunoştință cu vizirii care-şi pierd toată oastea pe câmpul de luptă. Iar Florian și La Fontaine îi aduc în față o lume întreagă de vietăți. Prindea, din toată această lume pestriță, partea cea bună a faptelor, cutremurându-se în fața nedreptăților şi răutăților. Cultura autohtonă vine spre copilul de şase ani prin Cronicile lui Kogălniceanu: „Nu m-am făcut istoric – afirma Iorga – nici din cărți, nici de la profesori: eram aşa de când îmi aduc aminte şi poate şi din ceea ce au lăsat în mine alții care pe vremea lor au văzut larg istoria țării, şi au şi făcut-o”.

Abia picat în clasa I, e scos la tablă să facă socoteli, dar scrie zerourile legate între ele, în timp ce institutorul le dorea, ca la carte, separate. Copilul ripostă hotărât că “aşa m-a învățat mama”, după care urmează admonestările cuvenite. E prima pedeapsă primită în viața lui, iar, în sine, avu “un sentiment ascuțit de nedreptate în fața căreia nicăieri nu puteam găsi un sfat, un ajutor, un sprijin”. Copilul e privit ca un “coconaş” ce nu ştie să arunce vorbe urâte, dar stă dârz în fața oricui, atunci când era în joc demnitatea sa.

Colegii de şcoală trec neobservaţi; pe când în amintirile sale sunt prinşi mulţi oameni în admirabile portrete, copiii, în mijlocul cărora a învăţat, se pierd cu totul. Explicaţia stă în felul de a fi al acestui copil, care era un singuratic:"căci n-am avut acolo un prieten, un om care să se lipească de mine, un tovarăş să mă ia la jocuri".

Depăşind treptele de cultură şi educaţie prin care era obligat să circule continuu, Iorga a intrat repede în conflict cu profesorii şi cu un sistem de învăţământ inacdevat nevoilor sale. Iorga nu era venit pe lume spre a primi modulările dascălilor aserviţi programelor şi principiilor pedagogice. De aceea, şcoala a fost pentru el un fel de închisoare sau azil, cu ziduri reci şi înalte.

Avea 11 ani când nevoia îl făcu să câştige singur ceva bani pentru casa împovărată cu trei guri de hrănit. A început a da meditaţii, răpindu-şi din timpul lecturilor sale atât de scumpe, pentru a îndruma pe alţii: "o, chinul de umilire şi de oboseală al lecţiilor acestora, începute aproape de la zece ani!" O dată şi-a pierdut meditaţia fiindcă a făcut ucenicului său tema prea bună, profesorul calificând-o drept un plagiat. A doua zi, a fost dat afară de mama copilului, care credea ca şi profesorul!

Eliminat din liceu

Prin 1885, liceul din Botoşani, unde învăţa Iorga, se reorganiza: căpăta o clădire nouă, mare, impunătoare, precum şi denumirea de "August Treboniu Laurian". În localul impozant, se cuvenea să domnească o disciplină perfectă, de accea era numit un supraveghetor de ordine, în persoana profesorului de muzică. Într-una din zile, acestuia i se păru că elevul din clasa a V-a, Iorga Neculai, a trecut pe lângă dânsul fără a-i da salutul impus. A doua

zi, apărătorul disciplinei şcolare caută să-l oblige pe elev a-l saluta în faţa tuturora, dar mândria firească a adolescentului îl face să refuze brusc actul de autoritate umilitoare la care era supus, fiindcă ar fi mărturisit "că n-am creştere şi că am minţit". În faţa întregii şcoli, respinge cu indignare ordinul profesorului, îi întoarce spatele şi pleacă pentru totdeauna din liceul Laurian. Elevul e pedepsit prin eliminarea pe 15 zile.

Justiţia se făcuse, dar liceul Laurian din Botoşani, eliminând pe elevul Iorga, şi-a umbrit mândria de a mai avea în scriptele sale pe cea mai strălucită figură a neamului!

Avea şi defecte!

Iorga nu s-a împăcat niciodată cu gimnastica, desenul şi muzica. Încă de la Botoşani, era tolerat la muzică. Acasă, uneori, când încerca să cânte din răsputeri, de unul singur, "Fiii României, toţi voinici de frunte, şoimi de prin Carpaţi, şoimi de prin Carpaţi", i se dădeau toate bomboanele din casă numai să tacă!

Cum arăta Iorga?

Fiu de văduvă fără venituri, el era îmbrăcat din mila rudelor, cam obosite în generozitatea lor. Veşnic înfrigurat pe sălile mari şi reci, elevul nu-şi mai lepăda paltonul, acea haină lungă, largă, sură şi arsă, atât de ponosită. Pantalonii de dar atârnau strâmb şi scurţi pe un trup osos şi deşirat. Cravata ajunsese un lux inutil. Părul, la ce să-l mai tundă! Cădea în plete pe umăr, iar fulgii de barbă creşteau în toată voia. Pentru ca tabloul să fie perfect închegat, se adăuga purtarea unor ochelari fumurii, avea faţa trasă, palidă, părea mai lung decât era şi căra după sine un retevei gros şi noduros. Cum paşii săi nu se auzeau din cauza şoşonilor, părea curată stafie

ieşită din neant, când apărea în faţa cuiva. Iar când duminica se ducea la rude, unde întâlnea şi pe fratele său, atât de spilcuit şi strălucitor în uniforma sa de elev al şcolii militare, era dat uşor la o parte ca să nu indispună domnişoarele curtate de frumosul ostaş!

Fulgerător

Trecerea lui Iorga prin Universitate a fost fulgerătoare. A urmat cursurile anului I din noiembrie şi până în iunie, iar toamna a dat restul examenelor de anii II şi III, precum şi licenţa. La 19 decembrie 1889, este proclamat licențiat “magna cum laude”. Avea 18 ani şi 6 luni!

MIRCEA ELIADE

Mircea Eliade (1907-1986) a fost un scriitor român, istoric al religiilor şi filosof, profesor la Universitatea din Chicago din 1957, membru a numeroase academii şi societăţi ştiinţifice străine, un mare spirit enciclopedic.

Corigent la trei materii

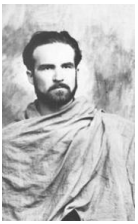

În "Memorii", Mircea Eliade prezintă, printre altele, un interesant episod al vieţii sale de elev:

"Am aflat, cu indignare, că rămăsesem corigent la trei materii: la română, franceză şi germană. Trei corigenţe aduceau după sine repetenţia. Dar Moisescu [profesorul de ştiinţe naturale] stăruise să mi se dea această şansă; eram cel mai bun elev al lui din toată clasa. Am fost profund jignit citindu-mi numele pe lista corigenţilor. E drept, mi-era puţin teamă de limba germană. De fapt, n-ar fi trebuit s-o învăţăm decît începând din clasa a II-a, dar autorităţile de ocupaţie o impuseseră şi la clasa I; de aceea, toată clasa noastră o sabotaserăm cum putuserăm.

Dar am fost cu adevărat surprins să mă văd corigent la franceză şi mai ales la limba română. Iosif Frollo era profesorul nostru de franceză. Zadarnic aş încerca să-i fac elogiul: l-au cunoscut generaţii întregi de liceeni. Dar avea o mare slăbiciune pentru gramatică, şi pe atunci gramatica mi se părea o disciplină absurdă şi ineficace, inventată parcă anume pentru a-l împiedica pe elev de a savura textul pe care îl traduce. Frollo era mulţumit cu cele ce ştiam, dar mă avertizase că nu voi putea trece clasa dacă nu voi şti pe dinafară toate conjugările. Mi se

părea că mă amenință în glumă pentru că, după cum îi era obiceiul, spunea lucrurile acestea cu o mare dulceață, privindu-te în ochi şi zîmbind. Dar se ținuse de cuvînt, şi asta a provocat o adevărată ruptură între noi. N-am mai acceptat niciodată să mă apropii de el. Cîțiva ani mai tîrziu, cînd mă lăsasem antrenat în lecturi fără număr şi mă sileam să citesc operele complete ale autorilor francezi pe care îi studiam în clasă, Iosif Frollo a încercat de mai multe ori să mă sfătuiască şi să mă îndrumeze; dar îl ascultam întotdeauna cu un zîmbet agresiv pe buze, continuînd să citesc ce şi cum îmi plăcea mie.

Evident, Frollo înțelesese repede ce se petrecea cu mintea mea de adolescent frustrat şi anarhic şi m-a lăsat în pace. Dar avea şi el un mijloc rafinat de a se răzbuna. Cînd, în cursul superior, discuta vreunul din autorii pe care ştia bine că-i citisem — pentru că, impertinent, veneam cu operele complete la şcoală şi le aşezam pe pupitru, răsfoindu-le la răstimpuri cu un fals gest precipitat — Frollo punea anumite întrebări la care probabil aş fi putut răspunde mai bine decît oricare altul, dar neglija întotdeauna să mă întrebe pe mine, deşi ridicam degetul. În cele din urmă, renunțasem să mai ridic degetul şi ascultam, zîmbind ironic, răspunsurile mălăiețe sau neroade ale vreunui coleg asupra Fedrei sau Henriadei.

Corigența la limba română am considerat-o o mare nedreptate. E adevărat că nu învățasem nimic, dar eram convins că nu mai am ce învăța, căci citisem manualul de limbă română înainte de a fi intrat la liceu. Eram iarăşi convins că citesc mai corect şi scriu mai bine decît toți colegii mei. Dar profesorul de română de atunci, D. Nanul, era în acelaşi timp şi directorul liceului. Astfel că

ştia ce elev nedisciplinat şi dezmăţat eram. Fugeam adeseori de la curs, sărind pe fereastră şi mă duceam să joc oină pe maidanul Primăriei; alteori, nu veneam la şcoală, minţind că eram bolnav; rupeam foile din carnetul de note, ca să nu vadă mama cît de proaste note aveam, sau mă prefăceam că l-am uitat acasă sau că l-am pierdut.

D. Nanul avea desigur dreptate încercînd să mă lase repetent, încercînd chiar s-o convingă pe mama să mă retragă de la liceu. Eram, cum îi plăcea lui să spună, un „element indezirabil". Dar mie mi se părea că corigenţa la română era răzbunarea lui personală, că, de fapt, aş fi meritat să mi se dea un premiu sau măcar o menţiune.

Aşa mi s-a strecurat pe nesimţite ideea că sînt persecutat, că directorul, ca şi toţi ceilalţi profesori, cu excepţia lui Moisescu, îi protejează pe unii elevi — din motive pe care nu izbuteam să le ghicesc — şi-i persecută pe alţii, că mă persecută mai ales pe mine. Descoperirea aceasta mă rănise adînc, dar îmi dăduse în acelaşi timp o stranie satisfacţie. Mi se părea că sînt cu totul diferit de ceilalţi colegi, că sînt predestinat să rămîn în marginea societăţii, că drumurile celorlalţi îmi sînt interzise şi că voi fi silit să-mi caut o cale nouă. De aceea, cînd mi-am citit numele pe lista corigenţilor, primul gînd a fost să fug în lume. Am pornit spre Şosea şi am umblat aşa, în neştire, ceasuri întregi, fără să simt foamea, nici oboseala. Totuşi, către seară, m-am întors acasă. Mama şi-a ascuns anevoie bucuria că mă revede. Aflase despre cele trei corigenţe de la fratele meu şi, văzînd că întîrzii, i-a fost teamă să nu fi făcut vreo prostie. A încercat să mă consoleze spunîndu-mi că-mi va lua meditatori la franceză şi germană.

Într-un anumit sens, corigențele mi-au prins bine. În vara aceea, cînd mă vedea cu o carte în mînă, mama nu-mi mai amintea că nu trebuie să-mi obosesc ochii; îşi închipuia că învăț, că mă pregătesc pentru examenele din toamnă. Pentru întîia oară de cînd mă ştiam, nu mai citeam pe ascuns şi cu frica în sîn. Pe de altă parte, convingerea pe care mi-o făcusem că sînt „persecutat" îmi dădea, în proprii mei ochi, un nimb de martir, dar şi o anumită responsabilitate. Cît de mult mă pasionau oină şi jocurile pe maidan, simțeam acum că nu trebuie să las impresia că nu sînt bun de nimic altceva. Mi se părea că sînt pîndit de „ceilalți", mai ales de director şi anumiți profesori. Îmi spuneam: „Ei mă cred o haimana şi sînt siguri că nu voi ajunge nimic. Am să le pregătesc o surpriză!…"

Dar îmi era peste putință de hotărît, în vara aceea, 1918, în ce va consta surpriza. Voi ajunge un mare zoolog, un pianist, un mare doctor — sau inventator, sau un explorator, sau voi descifra o limbă moartă? De un lucru eram sigur: că nu voi fi niciodată premiant, că de-abia voi izbuti să trec dintr-o clasă într-alta.

În acele după-amieze de vară, cu una din cele trei gramatici în fața mea, ghicisem deja ceea ce s-a dovedit mai tîrziu a fi o caracteristică a temperamentului meu: îmi era imposibil să învăț ceva la comandă sau să învăț aşa cum învăța toată lumea, în conformitate cu programul şcolar. Din clasa întîi şi pînă la sfîrşitul liceului, m-am simțit întotdeauna atras de „materiile" care nu se aflau în programul anului sau de discipline şi autori care nu se învățau la liceu. Cînd, cîțiva ani mai tîrziu, m-au pasionat ştiințele fizico-chimice, studiam chimia în anul cînd în program era fizica, şi viceversa. Uneori, era suficient ca

unei discipline de care eram îndrăgostit să-i vină rîndul în program, ca să simt că mă detaşez de ea. Aşa s-a întîmplat cu logica, cu psihologia, cu biologia. Tot ceea ce eram silit să învăţ îşi pierdea interesul, devenea o „materie" ca oricare alta, bună pentru a fi memorizată de tocilari şi premianţi. Oroarea pe care o aveam de manuale didactice şi de programe a luat, cu timpul, proporţii patetice. Mulţi ani în urmă, cînd m-am apucat serios de latină şi de matematici, nu m-am mulţumit cu manualele pe care le învăţaseră toţi colegii mei, ci mi-am cumpărat cărţile lui Meillet, H. Poincare sau Gino Loria, găsite la anticari, în care înaintam anevoie şi cu enorme eforturi.

Nu-mi dau seama cum am trecut, în toamnă, examenele de corigenţă. Izbutisem să învăţ declinările şi conjugările franceze şi germane. Dar la oral, în faţa lui Nanul, am avut un asemenea trac, încît, cînd m-a întrebat de ce gen este cuvîntul „pat", am răspuns că e de gen masculin. Probabil că lucrările scrise erau ceva mai bune, pentru că şi Frollo, şi Nanul m-au trecut. Aşteptam să dau şi corigenţa la germană, cînd profesorul Papadopol ne-a anunţat că, deoarece limba germană nu trebuia învăţată decît în clasa a II-a, corigenţele se anulează. Dar, a adăugat el, privindu-ne pătrunzător în ochi, se aşteaptă ca noi toţi, foştii corigenţi, să ne distingem în cursul anului viitor, în clasa a II-a.

În ceea ce mă priveşte, fără îndoială că l-am dezamăgit. Germana a fost una din terorile adolescenţei mele, nu atît pentru dificultăţile ei, cît pentru faptul că Papadopol a devenit în anul următor directorul liceului. Aveam de-a face cu el de cîte ori spărgeam vreun geam sau mă surprindea sărind pe fereastră sau descoperea că-mi motivasem singur absenţele. Şi, cu toate acestea, pe

neaşteptate, în clasa a IV-a ne-am împăcat, şi mai tîrziu am ajuns chiar foarte buni prieteni.

Împărţise cîteva subiecte de istorie literară, şi mie îmi căzuse Sturm und Drang. Trebuia să ţinem o conferinţă de 20 de minute. Am citit, zi şi noapte, toate monografiile pe care le găsisem în bibliotecă şi am scris un caiet întreg. Numai introducerea la Sturm und Drang a ţinut aproape o oră. Am început cu Nibelungen şi Minnesiinger. Pe tablă, scrisesem toate numele, titlurile şi datele pe care le socotisem importante. Evident, toate acestea le copiasem din manualele şi monografiile pe care le citisem. Dar, cu o vizibilă încîntare, Papadopol şi-a împrospătat o seamă de Minnesiinger şi de autori minori, la care, fără îndoială, nu se mai gîndise de cînd îşi luase licenţa."

Prima dragoste

De bunici şi de casa lor îmi aduc încă foarte bine aminte. Bunicul era înalt, uscat, ţeapăn, cu părul alb. În fiecare după-amiază, mă lua cu el la cafenea, să-l privesc jucînd table. Aveam dreptul la dulceaţă şi rahat, dar, cînd cîştiga partida de table, mai primeam o dulceaţă. Către seară, ne întorceam acasă pe Strada Mare.

Cred că aveam patru sau cinci ani cînd, atîrnat de mîna bunicului, am zărit, printre pantalonii şi rochiile care înaintau agale, la căderea serii, pe Strada Mare, o fetiţă cam de vîrsta mea, purtată şi ea de mînă de un bunic. Ne-am privit amîndoi, adînc în ochi, şi, după ce-a trecut, m-am întors s-o mai privesc, şi am văzut că întorsese capul şi se oprise. Au trecut aşa cîteva clipe, pînă ce bunicii ne-au tras pe fiecare după sine.

Nu ştiam ce se întîmplase cu mine. Simţeam doar că se întîmplase ceva extraordinar şi hotărîtor. Într-

adevăr, chiar în seara aceea, am descoperit că mi-era destul să evoc imaginea de pe Strada Mare, ca să mă simt lunecînd într-o beatitudine nemaicunoscută, pe care o puteam prelungi indefinit. În lunile care au urmat, evocam imaginea cel puțin de cîteva ori pe zi, mai ales înainte de a adormi. Simțeam cum tot trupul se adună într-un fior cald, apoi încremeneşte şi, în clipa următoare, totul dispare în jurul meu; rămîneam suspendat ca într-un suspin nefiresc, prelungit la infinit.

Ani de zile, imaginea fetiței de pe Strada Mare a fost ca un fel de talisman secret, căci îmi îngăduia să mă refugiez instantaneu în fragmentul acela de timp incomparabil. Nu i-am uitat niciodată figura: avea ochii cei mai mari pe care-i văzusem pînă atunci, negri, cu pupilele enorme, acoperind aproape toată retina; fața palid-brună, părînd poate şi mai palidă datorită buclelor negre care-i cădeau pe umeri. Era îmbrăcată după moda copiilor din 1911-1912: bluza albastru-întunecat, fusta roşie. Mulți ani după aceea, tresăream de cîte ori zăream pe stradă aceste două culori împreună.

Cred că în anul acela (1911 sau 1912) am rămas la Tecuci o lună de zile. Am căutat-o zadarnic, pe toate străzile pe unde mă plimbam cu bunicul. N-am mai întîlnit-o.”

CAPITOLUL II

PORTRETE

WILLIAM CUCERITORUL

William Cuceritorul (1027-1087) a fost Duce al Normandiei (1035-1087) şi rege al Angliei (1066-1087).

Duce de Normandia, era fiul nelegitim al ducelui Robert şi al fiicei unui tăbăcar. Fusese recunoscut de tatăl său şi-i urmase la tron.

Era un micuț foarte viteaz care se certa şi se bătea mereu şi-i dobora la pământ pe ceilalți copii. Uneori mai împrăştia nişte otravă prin jur, pe-acolo pe unde era mai mare nevoie de ea.

Baronii i-au făcut la început viață grea suveranului, care era în acelaşi timp minor şi bastard. William a trecut atunci printr-o perioadă grea de ucenicie; din această încercare, a ieşit nu numai stăpân pe ducatul său, dar l-a şi mărit. Normandia a devenit, sub conducerea lui, paşnică şi înfloritoare. Cel puțin aşa spunea el!

William era un bărbat cu o voință tenace care, în caz de neizbândă, ştia să-şi ascundă dezamăgirea şi să aştepte. Dar nu prea mult.

Când s-a hotărât să o ia de soție pe Matilda, fiica lui Balduin, conte de Flandra, şi când Papa interzise căsătoria din cauza unei oarecare înrudiri care o făcea

ilegală din punct de vedere religios, William răbdă cât răbdă, apoi îşi impuse voința de a se căsători. E adevărat că, pentu a obține iertarea Papei, a fost nevoit să construiască două biserici în Caen, dar a meritat efortul.

Papa l-a ajutat mult. I-a dat dreptate în privința succesiunii la tronul Angliei şi, în semn de binecuvântare, i-a trimis un steag de război sfințit şi un inel cu un fir de păr despre care garanta că ar fi crescut pe capul sfântului Petru. Cu aceste ajutoare, William nu avea cum să nu învingă!

Când s-a hotărât să cucerească Anglia, William s-a bazat pe sprijinul Papei şi pe drepturile sale la coroana statului insular. Care erau aceste drepturi? Adversarii săi spuneau deschis şi sincer: nici unul! Ducele Normandiei nu avusese rude comune cu regele Angliei şi, apoi, era bastard.

William avea însă două argumente solide. Primul era că Eduard Confesorul, regele Angliei, ce îmbătrânise şi nu avea copii, făcuse un testament numindu-l pe ducele de Normandia moştenitor. Aici era însă o mică problemă: Eduard promisese coroana tuturor celor care ar fi putut s-o pretindă şi nu avea dreptul s-o promită!

Al doilea era legat de o obligație asumată de singurul lui concurent periculos, Harold, cumnatul lui Eduard. Acesta, navigator priceput, căzuse prizonier după ce vasul lui a fost împins de furtună pe țărmul francez, aproape de Ponthieu. Conducătorul acestui ținut, un om ospitalier şi cu spirit creştinesc, l-a întâmpinat cu bucurie. Îi plăcea compania lui Harold şi nu dorea să-i mai dea drumul. Poate doar în schimbul unei sume mari de bani!

Ducele William, aflând această întâmplare, tare s-a mâniat. Imediat, Harold a fost eliberat şi rugat să vină,

însoțit de o escortă, la Rouen, unde William se afla atunci şi unde îl primi ca pe un oaspete distins. Mai mult, foarte generos, i-a oferit-o în căsătorie pe fiica sa, Adele. Pentru că Harold părea nedumerit, ducele l-a făcut să înțeleagă că este liber, dar cu o singură condiție, aceea de a presta omagiu lui William şi a deveni, în sens feudal, "omul său". Neavând prea multe opțiuni şi nedorind să abuzeze de ospitalitatea ducelui, Harold a trebuit să depună un jurământ despre care nu se ştie nimic precis. Jurase s-o ia de soție pe fiica lui William sau să susțină drepturile acestuia la tronul Angliei? În orice caz, a făgăduit sub jurământ ceva ce a fost invocat apoi împotriva lui. Aşa se întâmplă uneori!

O bună pildă despre superstițile oamenilor din acele timpuri o constituie faptul că normanzii ascunseseră sub masa juramântului o raclă plină cu oseminte ale unor oameni morți – oseminte de sfinți, după cum pretindeau călugării. Se presupunea că aceasta va face jurământul lui Harold mai impresionant şi obligatoriu. De parcă numele lui Dumnezeu putea deveni mai solemn grație unui os de la încheietura degetelor, a unei măsele sau a unei unghii!

Harold a fost atât de impresionat de jurământul depus încât, a doua zi, după ce s-a văzut liber, a şi uitat de el. După moartea lui Eduard Confesorul, Harold a fost ales rege al Angliei. De William nici nu fusese vorba.

Ducele Normandiei a reacționat însă imediat. L-a acuzat de trădare pe Harold, a construit repede o flotă – în numai 8 luni – şi a atacat Anglia.

Bătălia de la Hastings din 1066 a adus câte ceva important pentru fiecare dintre cei doi suverani care se confruntau: stăpânirea Angliei pentru William şi sfârşitul vieții pentru Harold.

William era însă tot nemulțumit. Simțea că trebuie să mai facă ceva. Şi, cum era un om de acțiune, a făcut…ravagii în mai multe comitate, a ars şi jefuit multe oraşe, a pustiit zeci şi sute de sate încântătoare, a distrus nenumărate vieți.

După toate acestea, a obținut în sfârşit ce merita: să fie regele Angliei. În ziua de Crăciun a anului 1066, William a fost încoronat la Westminster sub numele de William Întâiul, mai bine cunoscut sub numele de William Cuceritorul.

Un mare număr de nobili englezi fuseseră ucişi în bătălia de la Hastings. Regele William le-a confiscat moşiile, precum şi pe cele ale tuturor nobililor care luptaseră împotriva lui, acolo, şi le dădu propriilor săi cavaleri şi nobili normanzi. Multe familii mari din prezent şi-au dobândit, astfel, pământurile engleze şi sunt foarte mândre de asta!

William nu era deloc lacom. A păstrat pentru sine doar 1422 de domenii şi a trebuit să-şi completeze veniturile impunând unele impozite, taxe şi amenzi. Numărul lor nu se mai ştie exact.

Perioada de început a domniei n-a fost deloc uşoară. Tot timpul izbucneau revolte, nemulțumiții apăreau de pretutindeni, astfel încât regele n-avea o clipă de linişte. Aşa că s-a pornit pe o asemenea răzbunare împotriva localnicilor încât tot focul şi sabia, fumul şi cenuşa, moartea şi ruina dinainte fură nimic pe lângă ea. Procedând astfel, fu cât pe-aci să transforme țara într-un cavou. S-a oprit la timp!

Pe lângă aceste activități de rutină care-i umpleau o mare parte a timpului, William se relaxa mergând la vânătoare. Nu, nu de oameni, ci de cerbi şi porci mistreți!

Pentru a-şi asigura distracţia sa favorită, a pus să se planteze aproape de capitala sa, Winchester, Pădurea Nouă. E adevărat că, pentru realizarea acestui proiect, au fost necesare câteva sacrificii. Nu din partea sa, ci din partea populaţiei locale. 60 de sate, câmpii fertile şi biserici au fost distruse, ruinând mii de locuitori.

Pădurile au fost apărate de legi, pe care unii le considerau prea aspre. Pe vremea lui William, cui ucidea o căprioară sau un cerb i se crăpau ochii. Mai târziu, lucrurile s-au schimbat: uciderea unui cerb în pădurea regală atrăgea pedeapsa cu spânzurătoarea.

Pădurea era locul favorit a lui William. Acolo regele îşi uita orice grijă, până şi aceea de a se comporta drept cu supuşii săi!

William avea o singură slăbiciune: soţia sa. Se îndrăgostise nebuneşte de Matilda, pentru că era foarte bogată şi descindea din Alfred cel Mare, cel puţin aşa susţinea ea. De fapt, Matilda avea atât de mulţi bani încât putea să fie descendenta oricui ar fi vrut ea.

Viaţa de familie a celor doi pare să fi fost destul de fericită. În anii din urmă, relaţia lor casnică ajunsese cât se poate aproape de ideal. Adică stăteau cât mai departe posibil unul de celălat!

Supuşii lui William i-au fost alături până la moarte. În clipa morţii regelui, toţi l-au părăsit, inclusiv cei trei fii ai săi, care n-au participat la înmormântare, grăbiţi fiind să pună stăpânire pe moştenirea tatălui lor!

RICHARD INIMĂ DE LEU

Richard I (1157-1199) a fost rege al Angliei (1189-1199), fiind numit şi Richard Inimă de Leu, datorită abilităților sale militare.

În anul 1189, Richard a urmat la tron regelui Henric al II-ea, a cărui inimă părintească făcuse atât de mult ca să o frângă. În anii ce urmară, Richard a fost flatat de afirmația că-n piept i-ar fi bătut o inimă de leu. Cred că mai bine ar fi avut o inimă umană!

Richard fusese un răzvrătit încă din copilărie, dar din clipa în care deveni un rege împotriva căruia se puteau ridica alții, află că răzvrătirea e o mare ticăloşie. În urma acestei descoperiri, îi pedepsi aspru pe cei ce-l ajutaseră împotriva tatălui său.

Îl puse, de asemena, în lanțuri pe vistiernicul defunctului său tată şi-l zăvorî într-o temniță, din care a fost eliberat doar după ce a renunțat, de bună voie, nu numai la întregul tezaur al coroanei, ci şi la toți banii pe care îi deținea personal. Probabil, ajunsese la concluzia că banii nu aduc fericirea! Oricum, cu sau fără inimă de leu, Richard şi-a luat partea leului din această afacere.

Poet şi trubadur, războinic şi aventurier, Richard dorea să joace, în viață, rolul romantic al cavalerului. Vitejie, fidelitate, onoare, curtoazie – iată doar câteva dintre elementele ce defineau un cavaler. În fapt, cu toate cele câteva trăsături frumoase, niciodată n-au fost războinici mai cruzi decât unii cavaleri ai evului mediu.

Oraşe întregi, bărbaţi, femei, copii au fost adesea masacraţi de ei. O pildă desăvârşită, a unei curtoazii superficiale şi a acestei cruzimi profunde, ne-o dă însuşi Richard.

Regele Richard era un bărbat puternic şi fără stare, căruia-i trecea prin cap o singură şi foarte supărătoare idee, de a sparge capetele altora! De aceea, era tare nerăbdător să pornească în cruciada spre Pământul Sfânt cu mare oaste.

Banii necesari au fost strânşi repede, regele folosind două metode care nu pot da greş: zgârcenia şi asuprirea celorlalţi!

La plecare, şi-a luat rămas bun de la fratele său, Ioan. Acesta nutrea sentimente "prieteneşti" faţă de expediţie, zicându-şi fără îndoială în gând: "Cu cât mai multă luptă, cu atât mai multe şanse ca fratele meu să fie ucis, iar când va fi mort, eu am să devin rege!"

Sfânta cruciadă a fost întreprinsă de regele Angliei împreună cu vechiul său prieten, Filip al Franţei. Au apărut însă repede divergenţe, care s-au manifestat atât între cei conducători, cât şi între cele două armate. E adevărat că nu au colaborat foarte bine în acţiunile militare întreprinse, dar ceea ce au făcut împreună, au făcut bine. Nu încape îndoială că în privinţa jocurilor de noroc, a băuturii şi certurilor, a tulburării şi ruinei pe care le aduceau în locuri liniştite, merite au ambele armate, fără deosebire.

Totuşi, trebuie să recunoaştem că regele Richard s-a remarcat şi aici în mod deosebit. Pe lângă faptele de vitejie de pe câmpul de luptă, el s-a evidenţiat prin originala măsură de rezolvare a divergenţelor cu sarazinii. Nereuşind să ajungă la o înţelegere cu Saladin,

Richard a poruncit ca prizonierii sarazini să fie scoşi afară, în faţa taberei, şi ucişi acolo, în văzul tuturor concetăţenilor lor.

Spiritul cavaleresc nu dispăruse însă. Nimeni nu admira renumele de viteaz al regelui Richard mai mult decât însuşi Saladin, un duşman generos şi galant. Când Richard a zăcut bolnav cu febră, Saladin i-a trimis fructe proaspete din Damasc. Mesaje curtenitoare şi complimente se schimbau frecvent între ei, apoi Richard încăleca pe calul său şi omora cât de mulţi sarazini, iar Saladin încăleca pe al său şi ucidea cât mai mulţi creştini cu putinţă.

La întoarcerea din cruciadă, Richard, considerat periculos de către suveranii Europei, a fost făcut prizonier de ducele Austriei şi predat împăratului Henric al VI-lea. Anglia a aflat că regele ei este captiv, că suporta voios captivitatea, îmbătându-şi paznicii, şi că preţul de răscumpărare ar fi 100 000 de livre. Evident, poporul englez a fost dornic să colecteze această sumă pentru răscumpare.

Numai prinţul Ioan nu se bucura prea mult de eliberarea fratelui său. În absenţa lui, încercase să pună mâna pe putere, dar eşuase. "Îl iert", a spus regele, "şi sper să pot uita răul pe care mi l-a făcut, la fel de uşor pe cât ştiu că va uita de îngăduinţa mea."

Noi necazuri au apărut din nemulţumirile sărăcimii, ce se plângea de biruri tot mai grele. S-a găsit imediat rezolvarea acestei probleme neplăcute. Conducătorul nemulţumiţilor a fost prins şi spânzurat. Moartea era de mult un remediu favorit de reducere la tăcere a apărătorilor poporului.

Aventurile lui Richard s-au oprit după 10 ani de domnie. Asediind un castel, în Franţa, a fost rănit mortal de o săgeată. Castelul a fost cucerit şi fiecare dintre apărătorii lui spânzurat, aşa cum jurase regele înaintea asediului. Numai cel care îl rănise a fost capturat viu. Aflat în ultimele clipe ale vieţii, Richard a fost generos, l-a iertat şi a ordonat să fie eliberat. Dar acest ultim ordin nu a fost respectat, ucigaşul regelui fiind jupuit de viu şi apoi spânzurat.

Richard a fost trubadur şi poet. Dacă n-ar mai fi fost şi rege, s-ar fi putut să fie un om mai bun şi poate că ar fi plecat de pe lume având de dat socoteală pentru mai puţină vărsare de sânge şi pierderi de vieţi omeneşti.

HENRIC AL VIII-LEA

Henric al VIII-lea (1491-1547) a fost al doilea rege al Casei Tudor (1509-1547) , devenit faimos prin faptul că a avut şase soţii, dintre care două au fost decapitate din ordinul său.

Era doar la vârsta de 18 ani când a ajuns la tron. Unii spun că ar fi fost chipeş pe atunci. Ce nu spun oamenii ca să le facă pe plac suveranilor!

Greu de crezut, dar nu imposibil. Oricum, a ajuns aşa cum îl cunoaştem: un individ solid, gălăgios, cu ochi mici, faţă de cal şi bărbie dublă, cum ştim din chipul pe care l-a zugrăvit Hans Holbein. Ce să-i faci, se mai schimbă omul!

Henric era dornic să se facă popular şi ţinea la spectacol şi parade. Şi englezilor le plăcea. S-a stârnit deci mare bucurie când s-a căsătorit cu prinţesa Caterina şi când ambii au fost încoronaţi. Regele a luptat în turniruri, din care a ieşit mereu victorios: curtenii aveau grijă de asta!

Henric avea o mare calitate: ştia să-şi aleagă sfetnicii. Cel mai puternic dintre ei a fost Thomas Wolsey, fiul unui respectabil măcelar din Ipswich, pe care Papa, la cererea lui Henric, l-a făcut cardinal. Era un om vesel, ce ştia de glumă, cântec, joc şi băutură, şi acestea erau căile spre inima regelui Henric, mai mare sau mai mică, atât cât era.

Wolsey ştia o mulţime despre învăţăturile bisericii din acel timp, mare parte constând în aflarea unor scuze

şi pretexte meştesugite pentru aproape orice greşeală şi în a face din negru alb sau alte nuanţe, după plac. O atare învăţătură îi era pe plac monarhului.

Avea o avere imensă, aproape egală cu cea a regelui. Avea, de asemenea, o mare autoritate civilă şi ecleziastică. Nu avea însă deloc scrupule. Ca să înfiinţeze la Oxford Colegiul Cardinal şi să atragă admiraţia asupra generozităţii sale, Wolsey n-a şovăit să despoaie mănăstirile.

Henric s-a folosit cât s-a folosit de el, apoi s-a plictisit şi l-a îndepărtat. Nu înainte de a-l acuza de înaltă trădare. Asta i-a grăbit moartea cardinalului. Ultimele lui cuvinte au fost: "De mi-aş fi dat atâta osteneală spre a-L servi pe Dumnezeu cât mi-am dat spre a-l sluji pe rege, acesta nu m-ar fi trădat la bătrâneţe."

Trăia pe vremea aceea, în Germania, un cărturar prea învăţat, pe nume Martin Luther, ce ştia totul despre oameni, căci fusese preot, ba chiar şi călugăr la viaţa lui. Luther, aflând, spre marea lui surpriză, într-o bună zi, că există cu adevărat o carte intitulată Noul Testament, pe care preoţii nu te lăsau să o citeşti şi în care erau scrise adevăruri pe care ei le suprimau, s-a ridicat extrem de viguros împotriva clanului ecleziastic din vârf şi până la bază, adică de la Papă în jos. Regele Henric, apărător al Papei, indignat de astfel de idei, a scris (cu ajutorul unui prieten) o carte despre asta.

Consecinţele au fost imediate. Papa a fost atât de mulţumit, încât l-a numit apărător al celor credincioşi. Luther a fost atât de nemulţumit, încât l-a numit pe rege nătărău.

Nimic nu durează veşnic, nici măcar relaţia cordială dintre rege şi Papă. Henric, care se plictisise de prima lui

soție, Caterina, dorea să scape de ea. Papa, după ce-şi dăduse aprobarea la această căsătorie, nu voia însă cu nici un chip să aprobe şi divorțul. Nerăbdător, Henric a trecut peste formalități şi s-a căsătorit cu Anne Boleyn. Supărat, Papa l-a excomunicat. Prietenia se sfârşise.

Oricât de necrezut ar părea, căsătoria lui Henric cu Anne Boleyn s-a celebrat în taină, în jurul datei de 25 ianuarie 1533, mai înainte ca să fi fost pronunțată desfacerea căsătoriei precedente. Legal, regele a fost bigam timp de câteva săptămâni.

Anne Boleyn era mai tânără şi mai drăguță decât Caterina. Era ambițioasă şi găsea mereu soluții pentru a-şi atinge scopurile. Era foarte spirituală şi iute la răspuns. Ceea ce este în regulă un timp, dar rareori dă rezultate pe termen lung.

Anne era departe de a fi o tânără naivă. Avusese o legatură (platonică sau nu, cine ştie?) cu poetul Thomas Wyatt.

Avea o părere foarte bună despre Henric. Asta pentru că nu-şi dăduse seama că regele, care se purtase atât de crud şi fără urmă de credință față de prima soție, putea să fie la fel de infidel, ba chiar şi mai crud în cazul celei de a doua.

O întâmplare ar fi trebuit să-i dea de gândit. În vremea când era îndrăgostit de ea, Henric se comportase cu laşitate şi egoism, fugind speriat de casa şi tovărăşia ei, când o boală periculoasă s-a abătut pe acolo. Unii membri ai familiei sale au pierit. Ea a scăpat atunci. Nu pentru mult timp însă. În 1533, a dat naştere reginei Elisabeta şi, apoi, a fost decapitată cu paloşul, de un călau foarte elegant. Din ordinul soțului ei!

Nu ştim dacă regelui i-a părut rău de această crimă. Cert este, însă, că imediat s-a căsătorit cu Jane Seymour.

Ca soţ, Henric lăsa oarecum de dorit. A fost foarte criticat pentru că şi-a decapitat două din cele şase soţii. Orice om care procedează astfel trebuie să se aştepte la puţină vorbărie! În favoarea lui, trebuie spus însă că pe unele le-a lăsat în viaţă, pentru că acelea erau vremuri ale galanteriei, când cavalerismul era în floare!

Henric, cu toată reputaţia lui, cultivată cu grijă chiar de el însuşi – de mare amator de femei, nu era prolific: în afară de Henric Fitzroy, nu i se cunoaşte nici un bastard. Şi problemele sale nu se opreau aici. Se ştie că regele nu a fost în stare să consume căsătoria sa cu cea de-a patra soţie, Anne de Cleves.

Oricum, o altă soţie, a cincea cred, a fost decapitată pentru acte de "înaltă trădare", comise cu doi domni. Când a auzit de trădare, Henric a izbucnit în lacrimi. Pur şi simplu nu avea noroc în dragoste.

A şasea – şi ultima – soţie a regelui a reuşit o performanţă surprinzătoare: i-a supravieţuit. N-a fost nici ea scutită de emoţii: între ei au apărut discordii pe teme religioase, încât într-o bună zi, Henric chiar a dat ordin să fie arestată, dar s-a răzgândit atunci când ea s-a încuiat în dormitorul ei, plângând în hohote!

Catherine Parr era o femeie cu experienţă. Mai ales în îngroparea soţilor.A fost iniţial căsătorită cu un anume Sir Edward Borough, după moartea căruia s-a recăsătorit cu un alt bărbat. Şi acesta a murit curând, în 1543, lăsând-o văduvă pentru a doua oară. Ceea ce ar fi trebuit să-i dea de gândit lui Henric. Normal, ce putea să aştepte de la cel de-al treilea soţ? Evident, s-o lase...văduvă. Ceea ce s-a şi întâmplat.

Una dintre cele mai atroce trăsături ale domniei lui Henric a fost aceea că regele oscila mereu între religia catolică şi cea reformată şi, prin urmare, cu cât se certa mai tare cu Papa, cu atât îi ardea de vii pe mai mulţi dintre supuşii săi pentru vina de a nu-i fi împărtăşit părerile religioase. Au căzut victime şi doi bărbaţi importanţi: John Fischer, episcop de Rochester, şi Thomas Morus, un înţelept în felul său.

Primul, om amabil şi în vârstă, s-a făcut vinovat de o faptă gravă: nu l-a recunoscut pe rege drept conducător suprem al bisericii. Consecinţa? A intrat în bucluc şi a fost aruncat în închisoare.

Poate că ar fi putut scăpa cu viaţă dacă Papa nu s-ar fi gândit, parcă pentru a face în ciuda regelui, să-l ungă cardinal. Atunci suveranul a făcut o glumă crudă, zicând că s-ar putea ca Papa să-i trimită lui Fischer o tichie roşie – căci aşa se face un cardinal – dar că acesta nu va avea pe ce s-o poarte. Aşa că l-a trimis la moarte.

Tot acolo l-a expediat şi pe Thomas Morus, unul din marii oameni de cultură ai vremii.

Amândoi fuseseră prietenii săi. Dar a fi prieten cu un atare individ, era aproape la fel de primejdios ca şi a-i fi soţie!

ELISABETA

Elisabeta I (1533-1603) , fiica lui Henric al VIII-lea, a fost regină a Angliei şi a Irlandei (1558-1603), fiind ultimul descendent al Casei Tudor, numită şi „Regina Fecioară”.

Regina Elisabeta era fiica lui Henric al VIII-lea şi a lui Anne Boleyn. Îi semăna tatălui său în anumite privinţe, deşi ea nu şi-a decapitat niciun soţ. Poate pentru că nici nu a avut vreunul!

Îşi iubea părinţii. Sau măcar pe unul dintre ei. E greu de ştiut ce a gândit despre mama ei. Istoricii au remarcat însă că niciodată, în timpul lungii sale domnii, ea n-a menţionat numele mamei sale şi nici n-a făcut nimic pentru a anula, pe cale juridică, condamnarea ei. Pe cât îşi manifesta indiferenţa faţă de memoria mamei sale, pe atât căuta să nu-i scape nicio ocazie ca să-şi proclame veneraţia pentru cea a lui Henric al VIII-lea. Care nu era decât cel care îi ucisese mama!

Îi plăcea să scrie. Nu a scris cărţi, dar a fost celebră prin nenumăratele sale scrisori.

A beneficiat de o educaţie remarcabilă. Dar practica retoricii, şi, în cadrul ei, arta de a pleda alternativ pentru sau contra unei teze date, era un exerciţiu preferat, i-a dezvoltat o tendinţă supărătoare spre nehotărâre, accentuată cu vârsta. Mai ales când era vorba de bărbaţi.

Elisabeta şi-a creat destul de repede o reputaţie de persoană economă. Unii, mai răutăcioşi, spuneau chiar că este avară. Chiar şi colaboratorii fideli erau nemulţumiţi de încetineala cu care regina autoriza cheltuielile civile

sau militare, în detrimentul intereselor țării. Totuşi, trebuie spus că exista un domeniu în care politica sa de economie marca o evidentă excepție: luxul de la curte şi strălucirea reginei.

Elisabeta avea tot ce îşi dorea: aur, argint, pietre prețioase erau peste tot în jurul ei. Lipsea totuşi ceva: igiena. Duşumelele erau acoperite permanent cu stuf, care era schimbat periodic; dar, cum se aruncau pe jos în timpul mesei oase şi coji şi cum câinii se foiau printre meseni, e uşor de imaginat murdăria de pe jos şi insectele care mişunau pe acolo, la fel şi în aşternuturi.

Cât despre "toalete", ele erau inexistente. Erau folosite scaunele cu gaură sau oamenii se uşurau oriunde. "Palatele Majestății Sale erau adesea neplăcute prin mirosurile lor, inevitabile când atâtea guri se hrănesc în acelaşi loc", constata pudic şi cu resemnare un contemporan.

Ca orice curte regală, şi cea a Elisabetei întreținea un număr mare de servitori, demnitari şi …paraziți. Remarcabilă era pofta lor de mâncare. Pentru a face față consumului, trebuiau sacrificate cirezi întregi de vite, turme de oi, mii de pui şi gâşte, hambare pline cu grâu. Asta doar la câte o petrecere!

În ceea ce o priveşte pe Elisabeta, ea era mai curând cumpătată: îi placeau carnea de pasăre, vânatul cu pene şi peştele proaspăt, dar nu făcea excese, renunțând la carnea roşie şi vânatul cu blană. Prefera berea slabă în locul vinului şi punea preț pe fructe şi dulciuri, ceea ce a făcut să-şi piardă, destul de devreme, toți dinții. Asta nu însemna că nu mai avea din când în când câte un dinte împotriva unuia sau altuia!

Trebuie spus că viața unei regine nu este deloc atât de ușoară cum ar părea la prima vedere. Elisabeta avea multe obligații. Trebuia să participe la nenumărate serbări, baluri mascate, turnire, vânători, serate, lupte între animale. Ceea ce, să recunoaştem, nu-i deloc simplu.

Elisabeta era pasionată de muzică şi chiar ştia să cânte la un instrument. Sau cel puțin aşa credea ea!

În pofida aparențelor, nu punea mare preț pe bogăție. Pentru ea, adevărata comoară era dragostea supuşilor ei. Asta nu însemna însă că refuza cadourile care i se ofereau. Iar dacă nu i se oferea nimic, alegea, în castelele unde era primită, ceva simbolic: diverse obiecte de artă, bijuterii deosebite, pentru a le lua cu ea. Îi plăcea să aibă astfel de amintiri din locurile pe care le vizita!

Ceea ce frapează în portretele Elisabetei este extravaganța îmbrăcamintei. Ar trebui un vocabular specializat pentru a descrie corsajele şi rochiile de catifea plisate şi brodate cu fir de aur, mătăsurile aurite, nenumăratele perle, pietre prețioase, ciucuri şi dantele scrobite care o împodobeau.

Ce o determina să se îmbrace astfel? John Clapham, secretarul lui William Cecil (omul de încredere al reginei), nota cu o anumită malițiozitate: "Când se arăta în public, ea apărea întotdeauna îmbrăcată somptuos, presupunând că astfel ochii poporului, orbiți de strălucirea podoabelor ei, nu ar mai observa urmele timpului".

Elisabetei îi plăcea să se plimbe prin țară. Trecerea unui convoi regal era, pentru unii, o sărbătoare, un eveniment care producea bucurie şi mândrie locală. Pentru alții, nemulțumiți – mereu se găsesc şi din aceştia

– era o catastrofă. Şi asta doar pentru că ceea ce rămânea în urmă reginei nu le convenea: mulţi bani cheltuiţi, facturi neplătite, câmpuri călcate în picioare, case întoarse cu susul în jos, chiar jefuite. Dar regina nu se supăra pe supuşii ei şi îi vizita mereu.

Elisabeta moştenise de la tatăl ei o brutalitate a limbajului şi chiar a gesturilor, care uimea şi chiar şoca la o femeie, fie ea şi regină. Înjura ca un birjar, scandalizându-i pe contemporani. Când era furioasă, îşi bătea domnişoarele de onoare, le ciupea până la sânge, le păruia. Se purta deci aşa cum îi stă bine unei regine!

Elisabeta nu s-a căsătorit şi nu i-a lăsat nici pe alţii să-şi întemeieze o familie. Când cel care declarase că o adoră, Leicester, s-a căsătorit în taină cu o frumoasă contesă, Elisabeta a fost consternată şi ofensată – nu le permitea adoratorilor ei să se consoleze cu alte femei, când ea îi refuza. A făcut scandal, a ţipat, şi-a bătut încă o dată doamnele de onoare, a refuzat să mănânce o zi întreagă, a tunat şi a fulgerat împotriva vinovaţilor. Urmarea: soţul şi soţia au fost arestaţi şi puţin a lipsit ca Leicester să nu fie închis în Turn ca vinovat de înaltă trădare!

În 1588, contele Leicester, tovarăşul ei fidel, a murit. Elisabeta a plâns mult. Suferinţa nu i-a micşorat însă antipatia faţă de Lady Leicester şi nici spiritul de economie; bunurile contelui au fost sechestrate pentru a acoperi datoriile mari faţă de tron pe care le contractase, iar văduva a rămas aproape săracă.

Elisabeta a trăit până la 70 de ani, ceea ce însemna o longevitate excepţională pentru acea vreme. Nu avea probleme mari de sănătate: o supărau doar intoxicaţiile alimentare, febra, abcesele, durerile de cap, iritaţiile

pielii, bronşitele şi durerile reumatice. Trebuie spus că dantura ei era într-o stare deplorabilă şi îi provoca dureri cumplite, iar părul îi căzuse după boala grea din toamna anului 1562 şi purta perucă. Dar pasiunea pentru vânătoare şi dans rămânea neschimbată, în afara unor perioade când febra şi artrita o ţintuiau la pat!

CAPITOLUL III

ÎNTÂMPLĂRI

GEORGE WASHINGTON

George Washington (1732-1799) a fost un general și un om de stat american, militant și factor activ în obținerea independenței față de Regatul Unit a coloniilor din America de Nord, primul preşedinte al SUA (1789-1797).

Zâmbetul

Nimeni nu poate pretinde că l-a văzut zâmbind vreodată pe George Washington.

Nu ştim dacă avea simțul umorului, dar sigur avea mari probleme cu dantura. A trebuit să suporte mai multe proteze, multe dintre ele fiind dureros de nepotrivite. Nu e de mirare, deci, că nu zâmbea niciodată!

Minciuna

Mark Twain spunea că era mai mare decât Washington, reputat pentru incapacitatea de a minți, pentru că el, Twain, era perfect capabil de aceasta!

Dragostea

Washington a fost îndrăgostit mult timp de o femeie pe nume Sally Fairfax. Nu, nu era soția lui, dar era soția cuiva. Soția lui George William Fairfax – vecinul lui Washington şi cel mai bun prieten al său.

Deşi pasiunea sa pentru femeia frumoasă probabil că nu s-a stins niciodată, Washington a ajuns să se însoare, după criterii mult mai practice, cu văduva Martha Custis, ale cărei firme considerabile l-au transformat într-un gentleman bogat, aşa cum îşi dorise întotdeauna.

Cei doi s-au căsătorit în ianuarie 1759 şi au format un cuplu cât se poate de neobişnuit – George, un gigant pentru vremea aceea, avea în jur de 1,87 m şi se înălța cu mult deasupra trupeşei sale mirese, al cărei cap nu-i ajungea nici măcar până la umeri!

Sfârşitul

Se pare că Washington, care şi-a petrecut cea mai mare parte a vieții în aer liber, care iubea călăria şi arta duelului, se bucura de un fizic remarcabil de mare şi de puternic şi reuşise să supraviețuiască în două războaie sălbatice, ei bine, se pare că a murit din cauza unei răceli. Sau a unei pneumonii. Sau poate fusese vorba de o durere în gât?

Din relatările contemporanilor, nu este clar ce l-a trimis pe Washington pe lumea cealaltă, însă ştim că gâtul lui era inflamat şi că cei care au încercat să-l vindece...n-au reuşit. Dar au încercat. I-au luat sânge de patru ori. N-a mers! L-au pus să bea un amestec de

melasă, unt şi oţet. Situaţia lui s-a agravat. L-au umplut cu laxative, în încercarea de a-i purifica organismul. Nu au reuşit decât să-l facă pe bietul om să-şi petreacă ultimele ceasuri cu o oală de noapte!

JOHN ADAMS

John Adams (1735-1826) a fost preşedinte al SUA (1797-1801), unul dintre cei mai importanţi susţinători ai Războiului de Independenţă (1775-1783) şi unul dintre „părinţii fondatori" ai Statelor Unite ale Americii.

Economie

John Adams a fost primul preşedinte care a locuit la Casa Albă. Pe vremea aceea, America era gestionată cu economie. Şi locuinţa prezidenţială la fel!

De exemplu, la Casa Albă nu se aflau încă toalete demne de acest nume. Familia Adams nu dispunea decât de un closet la capătul grădinii; ceea ce spune multe despre modestia afişată a funcţiei de preşedinte al S.U.A., în anul 1800. Ce vremuri!

Nu ştim dacă lui John Adams i-a plăcut la Casa Albă; cert este că, după patru ani, a plecat şi nu s-a mai întors!

THOMAS JEFFERSON

Thomas Jefferson (1743-1826) a fost preşedinte al SUA (1801-1809), autorul Declaraţiei de Independenţă (1776), unul dintre „părinţii fondatori”ai Statelor Unite, fondatorul şi liderul Partidului Democrat-Republican.

Talent

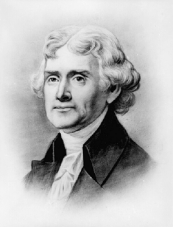

Era un bărbat excepţional. El ştia absolut totul, pentru un om al epocii sale. A fost atât de apreciat încât, într-o zi, John Kennedy, primind o seamă de laureaţi ai Premiului Nobel la Casa Albă, spusese:

“Domnilor, fiţi bineveniţi în această locuinţă. Sunteţi cea mai impresionantă colecţie de talente care s-au strâns vreodată aici. În afară de momentul în care Thomas Jefferson cina aici, singur singurel!”

Ofensa

La începutul secolului XIX existau nenumărate moduri de a ofensa demnitarii străini, dintre care unul era să-i întâmpini îmbrăcat în... pijama. Lui Jefferson îi plăcea acest lucru, chiar dacă cei mai mulţi dintre ambasadori considerau revoltător acest obicei.

Andrew Merry, ministrul britanic în Statele Unite, scria:

“Eu, în costumul meu oficial, m-am pomenit la ora recepţiei, pe care o stabilise el însuşi, că sunt prezentat unui ins care se presupunea că era preşedintele Statelor

Unite, care nu numai că era în cămaşă de noapte, dar mai era şi încălţat în papuci, iar pantalonii, haina şi izmenele indicau o atitudine şleampătă şi indiferentă faţă de aparenţe, într-o stare de neglijenţă studiată."

Important

Jefferson a lăsat instrucţiuni clare cu privire la modelul pietrei sale funerare. A insistat să fie scrise pe ea următoarele:

" Aici a fost îngropat
Thomas Jefferson
Autorul Declaraţiei de Independenţă Americane
Al Statutului Virginiei de libertate de religie
Şi părintele Universităţii din Virginia"

Nu vi se pare că lipseşte ceva? Mda, cel de-al treilea preşedinte al Statelor Unite nu a considerat că cele două mandate prezidenţiale meritau să fie menţionate. Oare de ce?

JAMES MADISON

James Madison (1751-1836) a fost preşedinte al SUA (1809-1817), a fost considerat "tată al Constituţiei" Statelor Unite ale Americii şi unul din importanţii fondatorii ai ţării.

Scund

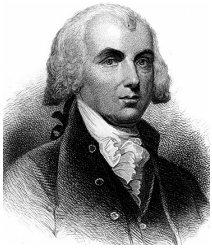

George Washington şi Thomas Jefferson erau amândoi înalţi. Chiar şi John Adams era mare - cu toate că în lăţime, nu în înălţime. În comparaţie cu predecesorii săi, Madison era un pitic şi deţine în continuare onoarea de a fi cel mai scund conducător american.

Bolnav

James Madison a fost, fără îndoială, cel mai bolnăvicios preşedinte din istoria Americii! Viaţa lui seamănă cu indexul unui manual de medicină. Gripă, dizenterie, reumatism, hemoroizi – le-a avut pe toate. Încă de la o vârstă fragedă, a avut accese frecvente de boală şi, din cauza lor, a fost scutit de serviciu militar pe perioada revoluţiei.

În mod oarecum ciudat (sau poate nu), starea lui jalnică de sănătate era atribuită iubirii sale pentru cărţi şi studiu. Doctorii i-au spus să mai renunţe la studii. Nu i-a ascultat şi bine a făcut. A trăit 85 de ani!

MARIA ANTOANETA

Maria Antoaneta (1755-1793) s-a născut arhiducesă de Austria, devenind, prin căsătoria cu Ludovic al XVI-lea, regină a Franţei şi a Navarei, decapitată în urma Revoluției franceze din 1789.

Exagerarea

Manifestarea cea mai anostă a servilismului este imitarea. Să gândeşti la fel cu cel care îți este superior, care te domină şi, prin aceasta, să te apropii prin „sclavie" de idol. Istoria este plină de astfel de exemple. Chiar hazlii! Fiindcă, o astfel de procedură imitativă, nu poate fi decât hilară!

În Franța, la sfârşitul secolului XVIII, Maria Antoaneta era însărcinată, iar doamnele de la curte au creat, cu multă ingeniozitate moda gravidității. Au agățat pe ele nişte fuste care, cu ajutorul unor pernițe bine plasate, dădeau purtătoarelor aspectul femeii gravide. S-au întrecut între ele dornice de succes. Se străduiau să-şi potrivească pernele în conformitate cu stadiul de înaintare al gravidității reginei. Şi totul dintr-o dorință exagerată de servilism prin imitare!

JAMES MONROE

James Monroe (1758-1831) a fost preşedinte al SUA (1817-1825) şi autorul doctrinei Monroe, mandatul sau fiind marcat de o dispariţie a partizanatului politic, datorita războiului americano-britanic (1812), numit ulterior „Perioada bunelor sentimente”.

Respect

Ministrul de finanţe, William Crawford, a venit la preşedinte cu un maldăr de recomandări de protectorat, Monroe respingându-le pe toate.

Înfuriat, Crawford a făcut o criză de isterie şi a reclamat să i se spună pe cine intenţiona Monroe să numească; preşedintele i-a spus să-şi vadă naibii de treaba lui ! Crawford a răbufnit şi chiar s-a îndreptat cu bastonul ridicat către conducătorul suprem, numindu-l pe Monroe “a dracu canalie nenorocită”. Atunci Monroe s-a dus la şemineu, a înhăţat o pereche de cleşti de foc şi l-a alungat cu ei în mână pe ministrul de finanţe din reşedinţa prezidenţială!

Lui Monroe nu-i plăcea să i se arate lipsă de respect!

ANDREW JACKSON

Andrew Jackson (1767-1845) a fost preşedinte al SUA (1829-1837), erou al bătăliei de la New Orleans (1815), unul din fondatorii Partidului Democratic.

Duelul

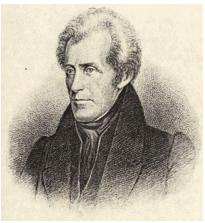

Toată lumea are câte un hobby şi nici cei care ajung preşedinţi nu sunt mai prejos. Lui Andrew Jackson, îi plăcea să împuşte oameni. Nu oriunde, ci în duel. Nu se mulţumea cu puţin, aşa încât a participat la aproximativ 100 de dueluri. A supravieţuit. Nu acelaşi lucru putem spune despre adversarii lui!

Andrew Jackson era un bărbat original şi extrem de intransigent atunci când era vorba de onoarea sa. Şi mai ales a soţiei sale, Rachel.

Într-o zi din anul 1806, foarte susceptibilul Andrew Jackson a avut o întâlnire nefericită pe străzile din Nashville. El s-a luat la ceartă cu un anume Charles Dickinson, în legătură cu un pariu la o cursă de cai, una din pasiunile din Tennessee. Cu iuţeală, tonul s-a ridicat, iar distinsul Mr. Dickinson, membru al tinerimii locale cu stare, a comis ireparabilul, punând la îndoială onestitatea şi morala doamnei Jackson.

Duelul era inevitabil, cu un handicap pentru viitorul preşedinte al Statelor Unite: Charles Dickinson era un as al pistolului, probabil cel mai bun ţintaş din zonă. Altfel spus, Andrew Jackson ştia că este un om mort, dar nu a renunţat la duel.

Întâlnirea s-a desfăşurat a doua zi, în zori, conform regulilor, undeva dincolo de frontieră, în Kentucky. În acea epocă, pistoalele erau relativ imprecise, se tot discuta despre distanță: opt paşi depărtare între cei doi adversari, ceea ce, dacă te gândeşti bine, constituie o distanță mică între viață şi eternitate.

Conform regulilor duelului, îi revenea tânărului Dickinson şansa să tragă primul. Era exclus să rateze ținta, iar glonțul i-a zdrobit coastele lui Jackson. Care nu şi-a datorat viața, în cele din urmă, decât hainei sale de ploaie, relativ groasă, care a încetinit proiectilul.

Era rândul lui Jackson să tragă: el îşi ridică meticulos pistolul şi apasă pe trăgaci, însă cocoşul se opreşte la jumătatea cursei. Jackson, calm, eliberează cocoşul, îl armează şi trage. Dickinson se prăbuşeşte rănit mortal.

"Voiam să-l omor" va spune A. Jackson, "şi chiar de mi-ar fi înfipt un glonț în cap cu prima sa lovitură, aş fi stat în picioare suficient de mult timp pentru a-l ucide".

Atât despre hotărârea celui de-l şaptelea ocupant al Casei Albe!

JOHN QUINCY ADAMS

John Quincy Adams (1767-1848) a fost avocat, diplomat, politician şi preşedinte al SUA (1825-1829), ce a contribuit, pe cand era secretar de stat, la formularea Doctrinei Monroe.

Şantajul

Preşedintele Adams luase obiceiul, în tinerețe, să se trezească foarte devreme şi îşi începea zilele cu noaptea în cap, la ora cinci dimineața. Adams cobora până la râul Potomac, se dezbrăca şi se arunca gol-goluț în apă. După un timp, se îmbrăca din nou şi, înainte de răsăritul soarelui, era înapoi la Casa Albă. Acest obicei a sfârşit prin a fi cunoscut în întregul Washington. A profitat de acest lucru o jurnalistă, Ann Royall, l-a urmărit până la Potomac, a aşteptat ca el să se ducă în apă şi s-a aşezat pe veşmintele lui.

Atunci când Adams s-a întors la mal, ea i-a explicat că avea de gând, cu tot dinadinsul, să obțină, în acea zi, interviul pe care el îl refuza de multă vreme, asupra sistemului bancar american.

Foarte ruşinat, Adams a încercat în zadar să tergiverseze însă, ca o bună jurnalistă, Ann Royall a amenințat că va țipa dacă nu obține interviul.

Înspăimântat, Adams a cedat înainte de a-şi recupera hainele.

JOHN DALTON

John Dalton (1766-1844) a fost fizician şi chimist englez, considerat părintele teoriei atomiste moderne (1808).

Boala

Dalton a fost primul care a descris, într-o publicație din 1794, boala de care suferea el însuşi, cunoscută astăzi sub numele de discromatopsie sau daltonism, care se caracterizează prin confundarea culorilor sau absența vederii în culori, culorile fiind percepute ca diferite tonuri de gri. Faptul că el nu distingea culorile sau le confunda a constituit un mare impediment în experiențele lui de chimie, care presupuneau utilizarea unor reactivi ce-şi schimbă culoarea în contact cu substanțele chimice, ceea ce permite identificarea acestora (precizarea naturii lor) în cazul efectuării analizelor chimice.

Dar boala de care suferea a avut şi o parte bună, scoțându-l dintr-o situație dificilă, din care a putut să iasă cu conştiința împăcată. În 1832, primind titlul de doctor al Universității din Oxford, pentru a fi prezentat în această calitate regelui William al IV-lea, el era obligat să îmbrace o robă de culoare stacojie, culoare care era interzisă unui quaker (el aparținea acestei secte religioase). El a acceptat să îmbrace roba, pe care o vedea gri, fără să aibă mustrări de conştiință. Se dovedeşte astfel că nu există situație fără ieşire!

ABRAHAM LINCOLN

Abraham Lincoln (1809-1865) a fost primul preşedinte republican al SUA (1861-1865), ce a dorit abolirea sclaviei, pronunțând, în 1863, Proclamația emancipării, si a avut un rol major în cadrul Războiului Civil American

Gigant

Era un gigant, atât la propriu cât şi la figurat. La înălțimea sa de 1,93 m, Abraham Lincoln se ridica mult deasupra contemporanilor săi.

Era, în acelaşi timp, un geniu politic, un vizionar, un om de stat extrem de curajos şi cel mai mare umorist care a dormit la Casa Albă.

Lincoln este un personaj ieşit din comun. S-a bucurat de şarm, intuiție, talent în arta oratoriei şi – în cele din urmă – de măreție.

Urât

Nu s-a putut lăuda niciodată însă cu înfățişarea sa. Era mai degrabă urât, dar era primul care-şi recunoştea defectele. Povestea adesea istoria acelei femei îndrăznețe care se intersectează cu el pe o alee şi i se face teamă. În ciuda acestui lucru, ea îşi face timp să se oprească, să îl privească intens şi să îi spună, cu un ton grav:

- Sunteți, fără îndoială, omul cel mai urât pe care l-am întâlnit vreodată.

Iar Lincoln, pentru a se scuza:

- Doamnă, probabil aveți dreptate, însă n-am ce face.

- Sigur, îi replică trecătoarea, nu aveți ce face, dar, cel puțin, ați putea să rămâneți în casă.

Două fețe

Replica lui Lincoln, când i se reproşa că foloseşte un limbaj dublu, de a fi un om cu două fețe:

- Cu fața pe care o am, credeți că, dacă aş avea două fețe, aş mai folosi-o pe aceasta?

Mulți adversari

În timpul războiului civil, armatele nordiste au fost conduse de o serie lungă de generali ezitanți sau pur şi simplu obtuzi, ale căror eforturi slabe au permis războiului să se prelungească ani de zile.

Când, întrebat de un jurnalist, cât de mare este armata adversarilor, Lincoln a răspuns cu o cifră cutremurătoare, "1 200 000 de oameni".

Văzând expresia uluită de pe fața adresantului întrebării, a explicat că de fiecare dată când unul dintre generalii săi mânca bătaie, pretindea că fusese depăşit numeric de cel puțin 3-4 ori. "Iar noi avem 400 000 de oameni".

Îngăduitor

A existat un număr mare de dezertori în timpul celor patru ani de lupte din cadrul războiului civil. Pentru ei exista o singură pedeapsă: moartea. Examinând cu atenție cererile de grațiere, Lincoln se arăta mai mereu îngăduitor.

"Oricum – avea el obiceiul să spună, pe când grația, practic de fiecare dată, soldați condamnați – nu cred că faptul de a-l împuşca îndreaptă prea mult un om. Soldații

sunt cu mult mai utili în viață, decât la şase picioare sub pământ.”

Soluția

În secolul al XIX-lea, când Casa Albă era deschisă publicului, căutătorii de funcții îl împresurau zilnic pe preşedinte cu cererile lor. Acest lucru reclama mult timp şi putea isca discuții. Lincoln a făcut față acestor solicitanți şi a devenit celebru pentru soluțiile imaginative pe care le găsea pentru a-i respinge pe cei mai insistenți.

“Bunicul meu a luptat la Lexington, tatăl meu a luptat la New Orleans, iar soțul meu a fost ucis la Monterey “, susținea o femeie care dorea să obțină de la preşedinte numirea fiului ei în funcția de colonel. Lincoln i-a răspuns prompt, că era evident că familia ei făcuse deja suficient şi că era timpul să i se mai dea o şansă şi altcuiva.

Nenorociri

Familia Lincoln a avut patru copii. Cel mai mare, Eddy, a murit înainte de instalarea preşedintelui la Casa Albă. Acolo, la rândul său, tânărul Willie, favoritul părinților, s-a îmbolnăvit şi a fost doborât de febră tifoidă. Cel de-al treilea, Tad, a fost şi el bolnav, dar, până la urmă, a supraviețuit. Era mai mult decât putea îndura mama lor, care s-a cufundat în spiritism, devenind bătaia de joc a inamicilor politici ai lui Lincoln.

Pentru a pune capac la toate, Mary Todd Lincoln era o femeie extrem de geloasă şi nu se sfia să declanşeze

o scenă în public sub cel mai neînsemnat pretext. Niciodată, totuşi, Lincoln nu s-a descurajat şi, până în ultima zi, a fost un soț atent şi iubitor. Dar soarta va fi până la capăt crudă cu ea, şi ultimul său fiu, Robert Todd Lincoln, a fost cel care a internat-o într-un spital psihiatric pe când nu avea nici 65 de ani.

RICHARD WAGNER

Richard Wilhelm Wagner (1813-1883) a fost compozitor, dramaturg şi teoretician al artei germane, unul din cei mai de seamă reprezentanţi ai romantismului muzical.

Cerşetoria

Este întristător să vezi spirite creatoare aduse, sau aducându-se singure, în situaţia de a alcătui scrisori de cerşetorie. Să luăm, ca exemplu, cazul lui Richard Wagner, care ar fi putut da oricui lecţii despre cum se cerşeşte cu artă.

Iată-l pe marele compozitor scriindu-i baronului Von Hornstein:

"Aud că v-aţi îmbogăţit ... pentru a mă elibera de câteva din datoriile care nu suferă amânare şi de grijile şi lipsurile ce-mi tulbură liniştea sufletească, am nevoie de un împrumut imediat de 10 000 de franci."

Lui Theodor Apel, prietenul său orb, îi scrie:

"Mă aflu în cea mai disperată penurie şi trebuie să mă ajuţi. Ai să-mi porţi pică poate, dar, oh, Doamne, oare ce mă împinge să-ţi nesocotesc supărarea? Faptul că de un an întreg trăiesc aici cu soţia mea în cea mai cruntă sărăcie, fără o para chioară."

Wagner şi-a compus adesea scrisorile de cerşetorie folosind motivul nevestei înfometate. De pildă, lui Eduard Avenarius îi va scrie aşa:

"Soţia mea te imploră să-i trimiţi prin purtătorul acestui bilet 10 000 de franci."

În realitate, Wagner n-a suferit niciodată de sărăcie. Cerşea astfel, pentru că avea nevoie în permanenţă de

bani gheață, în cantități considerabile, din cauza metodei sale de compoziție. Ceea ce-i trebuia, bunăoară, pentru a scrie versurile "Inelului Nibenungilor" şi, apoi, pentru a compune muzica, era simplu: lux copleşitor.

Avea nevoie de lux pretutindeni în jurul său, în locuința sa, în aerul pe care îl respira, în ceea ce mânca şi în hainele pe care le îmbrăca. Pentru a putea trăi în lumea imaginației, scria el, trebuie să primesc "tot sprijinul posibil, iar plăsmuirile mele au nevoie de hrana potrivită."

Wagner a primit ajutorul pe care şi-l dorea şi, cel mai adesea, a uitat să-l recunoască. Era, nu încape îndoială, egoist şi egocentric, nerecunoscător şi de rea-credință şi nu e nimic exemplar în viața şi cariera sa, cu excepția operei sale creatoare. Dar tocmai această excepție este singura care contează cu adevărat!

ULYSSES GRANT

Ulysses S. Grant (1822-1885) a fost preşedinte al SUA (1869-1877), devenit un erou naţional în timpul Războiului Civil American în calitate de general şi de comandant general al întregului front de război (1864-1865).

Sensibil

Numele lui Grant este adesea asociat cu masacrele în masă din timpul Războiului Civil, însă omului i se făcea greață chiar şi la simpla vedere a sângelui. În copilărie, tatăl lui Grant deținuse o tăbăcărie, ale cărei piei pline de sânge îl făceau pe tânărul Ulysses să fugă îngrozit. În timp ce lupta în Mexic, a participat odată la o coridă, de unde a plecat rapid, îngrețoşat la vederea sângelui.

Bărbatul care a trimis nenumărați soldați la moarte, suporta cu greu ororile războiului. Prefera să-şi petreacă ore întregi sub ploaie, mai degrabă decât să se pună la adăpost pentru a dormi în corturile spitalului de campanie în care oamenii săi erau îngrijiți.

Războiul Civil s-a încheiat. Dar lui Grant îi plăcea lupta. El s-a luptat cu sticla de whisky, practic, toată viața şi, de regulă, a câştigat! Fumatul a fost însă cel care i-a venit de hac lui Grant. Îi plăceau trabucurile. Admiratorii i-au trimis peste 10 000 de cutii de trabucuri. N-a rezistat ispitei. Le-a fumat pe toate. Avea să plătească pentru asta murind de cancer la gât.

WILLIAM TAFT

William Howard Taft (1857-1930) a fost preşedinte al SUA (1909-1913); a practicat in politica externă "diplomaţia dolarului".

Obez

Preşedintele Taft avea unele probleme cu greutatea. Unii, răutăcioşi, spuneau chiar că era obez! Exagerau. Nu avea decât 150 de kilograme!

Chiar dacă suferea din cauza fizicului, el avea şi umor. "Ieri, în tramvai, le-am cedat locul unor pasageri", povestea el. "S-au putut aşeza trei".

Lui Taft i s-a întâmplat adesea să rămână înţepenit în cada de la Casa Albă. Uneori, consilierii săi îl ajutau să iasă din ea. Mai târziu, Taft a cerut instalarea uneia noi. Aceasta avea doi metri şi 10 centimetri lungime, cântărea în jur de o tonă şi putea cuprinde patru bărbaţi de statură medie.

Pe când era guvernator în Filipine, Taft a telegrafiat la Washington: "Plimbat îndelung călare azi; m-am simţit bine". Cei din capitală au întrebat imediat: "Cum se simte calul?"

THEODORE ROOSEVELT

Theodore Roosevelt Jr. (1858-1919) a fost preşedinte al SUA (1901-1909), istoric, avocat, naturalist şi explorator, autor de cărţi, ce a promovat, în plan extern, politica"Big stick", SUA dobândind rolul de mare putere mondială.

Primul

A fost primul preşedinte american care a mers cu automobilul, primul care a zburat cu avionul, primul care s-a scufundat cu submarinul şi primul care a călătorit în afara Statelor Unite cât timp era în exercițiul funcțiunii.

Nu trebuie uitat nici faptul că a fost primul președinte care s-a accidentat în urma unei coleziuni între trăsura sa şi un tramvai. Urmarea? Președintele a fost țintuit într-un scaun cu rotile mai multe săptămâni.

Aventura

Lui Roosevelt îi plăcea aventura. A participat la războiul din Cuba şi s-a bucurat de fiecare minut însângerat atunci când a cucerit un... deal. "Atacul dealului a fost foarte distractiv!" îi scria unui prieten. "Am omorât un spaniol cu mâinile goale ca pe un iepure". Hei, super!

HENRI TOULOUSE-LAUTREC

Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901) a fost un mare pictor francez din perioada postimpresionistă, de o deosebită originalitate.

Infirmitatea

Originalitatea creatoare cu adevărat valoroasă reflectă adesea imense resurse de curaj, mai cu seamă atunci când artistul refuză să se plece în faţa nemilosului duşman care poate fi vârsta sau o slăbiciune fizică agravată.

Astfel, Beethoven s-a împotrivit din răsputeri surzeniei în mijlocul unui haos de clape distruse, mizerie şi sărăcie, pentru a realiza extraordinara emoţie dramatică şi seninătatea din cvartetele sale de coardă, cu siguranţă cea mai impresionantă probă de curaj din istoria muzicii.

Încă şi mai tulburător este cazul pictorului Toulouse-Lautrec, dar în acelaşi timp cât de inspirator în anumite privinţe, căci slăbiciuni înnăscute, de o natură foarte dureroasă şi umilitoare, au scos la iveală minuni de curaj şi voinţă.

O viaţă plină de orori şi degradare a fost sublimată într-o creaţie de calitate superlativă. Deşi n-a ajuns să împlinească vârsta de 37 de ani şi a fost de multe ori prea bolnav pentru a picta, opera sa este impresionantă şi prin cantitate, dar mai cu seamă printr-o foarte înaltă calitate.

S-a născut în bogăţie şi a aparţinut uneia dintre cele mai de seamă familii ale Franţei, care stăpânise cândva bogatul oraş Toulouse şi încă mai deţinea mii de hectare

de pământ fertil, dar care avea tendința fatală de a cultiva căsătoriile între rudele de sânge. Henri şi patru dintre verii săi au fost victimele unei gene recesive purtată de ambii săi părinți şi de unchiul şi mătuşa sa. O verişoară a suferit doar de dureri şi slăbiciune a membrelor inferioare. Dar trupurile celorlalți trei au fost deformate de nanism, una dintre verişoare rămânând toată viața într-un cărucior de bebeluş.

Henri a fost oarecum mai norocos. Fragilitatea oaselor, mai ales ale extremităților, i-a întârziat creşterea, provocându-i dureri, deformări şi o slăbiciune generală a scheletului. Boala sa, devenită vizibilă la vârsta adolescenței, a sfidat toate strădaniile doctorilor, dovedindu-se imposibil de tratat. Ca adult, avea un tors normal, dar picioarele sale strâmbe erau caraghios de scurte, iar brațele vânjoase aveau mâini masive cu degete noduroase. Oasele erau fragile, gata să se rupă oricând, fără vreun motiv evident. Şchiopăta, avea nări uriaşe, buze bulbucate, limba îngroşată şi o pronunție defectuasă. Fornăia tot timpul şi saliva abundent.

Mulți alți oameni, atinşi de o năpastă asemănătoare, n-ar fi făcut nimic cu viețile lor, ar fi trăit retraşi, plângându-şi soarta. Lautrec a reuşit să-şi îndure nenorocirea, plătind însă un preț: a devenit un alcoolic incurabil şi s-a molipsit intenționat de sifilis, după ce fusese avertizat în privința femeii care l-a infectat.

Dar avea curaj şi acest curaj nu l-a ajutat doar să lupte împotriva bolii şi a handicapurilor sale prin muncă susținută, ci şi să facă isprăvi uimitoare cu creionul, penița şi pensula.

Pentru că a avut forța morală de a-l suporta, s-ar putea ca nanismul să-i fi fost chiar folositor în arta sa. L-

a obligat să stea foarte aproape de pânză şi, astfel, a evitat începţoşarea, faimoasa neclaritate impresionistă. Deşi este în mod obişnuit citat alături de Monet şi de ceilalţi, el nu a fost un impresionist, nu mai mult decât Degas ori Cassat. A devenit un artist desăvârşit al schiţei, cel mai bun grafician din Parisul vremii sale, egal poate doar cu Degas, şi a dezvoltat un simţ al culorii de o surprinzătoare originalitate.

Acelaşi curaj care l-a ajutat să nu se ascundă de oameni şi să lucreze, i-a fost de folos pentru a pătrunde în culisele lumii circului, cabaretelor, teatrelor şi bordelurilor. El însuşi, aparte şi ciudat, şi-a cultivat darul de a surprinde bizarul şi vigoarea stelelor acestei lumi. Personajele sale se avântă către privitor, desprinzându-se parcă de pe pânză sau din afiş, plăsmuiri însufleţite, groteşti ca şi creatorul lor, frapante şi stridente, ca vopseaua uleioasă din care sunt făcute – o dată văzute sunt imposibil de uitat.

Imaginile create de Lautrec au marcat puternic întreaga evoluţie a artei secolului XX, iar creaţia plastică modernă ar fi de neconceput fără culorile, formele, ideile şi nălucirile sale. Un creator martir în felul său, un erou al forţei creatoare!

FRANKLIN DELANO ROOSEVELT

Franklin Delano Roosevelt (1882-1945) a fost preşedinte al SUA (1933-1945), ce a redresat economia prin celebra politică "New Deal", a contribuit decisiv la înfrângerea Germaniei lui Hitler şi a pus bazele constituirii ONU (1945).

Handicapul

Pentru un bărbat care a făcut atât de multe pentru oamenii obişnuiţi, Roosevelt a fost orice, numai obişnuit nu.

S-a născut într-o familie de aristocraţi din New York şi a fost crescut pentru o viaţă de iahting şi cocktailuri. S-a implicat în politică, unde a obţinut succese strălucite. Este singurul care a fost ales de patru ori la Casa Albă. Este cel care a salvat America, scoţând ţara din Marea Criză. Este acela care a contribuit la victoria aliaţilor contra fascismului şi tot el a asigurat pacea lumii.

Mai este un lucru care îl face unic pe Roosevelt. Acest om, care uimise America şi lumea întreagă prin realizările sale, era handicapat de ani de zile şi nu se putea deplasa decât în scaun rulant.

Ce s-a întamplat? Viaţa îl favorizase. Era frumos, puternic, bogat, avea o familie şi totul mergea de minune. În august 1921, totul pare că se prăbuşeşte. În timp ce practica sportul cu vele în week-end, cade în apele îngheţate ale Atlanticului, iar şocul este sever.

A doua zi, acostează pe o insulă şi ajută la stingerea unui foc în pădure. Pentru a se răcori, se hotărăşte să facă baie şi, încă o dată, răceşte. Trebuie să rămână la pat. 24 de ore mai târziu, are febră şi nu se mai poate ridica.

Paralizează. Picioarele refuză să-l mai poarte. Roosevelt este atins de poliomielită. Din această pricină, nu şi-a mai putut folosi pe deplin picioarele pentru tot restul vieții.

Aventura

Problemele fizice pe care a trebuit să le depăşească n-au constituit un obstacol în calea unei aventuri toride. În 1918, Eleanor Roosevelt, soția sa, a descoperit o colecție de scrisori amoroase dintre soțul ei şi propria ei secretară, Lucy Mercer. Eleanor a jurat să intenteze divorț dacă Franklin nu înceta să se mai vadă cu Lucy. Mama lui Franklin, Sara Roosevelt, l-a ajutat să ia o decizie în acest sens, amenințând că-l dezmoşteneşte dacă nu pune capăt relației extraconjugale.

I-a pus punct. Rezultatul a fost o căsnicie care, din acel moment, a rămas aproape cu desăvârşire lipsită de contact fizic.

JOHN KENNEDY

John Fitzgerald Kennedy (1917-1963) a fost preşedinte al SUA (1961-1963), considerat un stindard al liberalismului american, asasinat în ziua de 22 noiembrie 1963, la Dallas, in Texas.

Eroul

A servit în Marină în timpul celui de-al doilea război mondial şi era mândru, pe bună dreptate, de serviciile pe care le făcuse.

Cu haz, el repeta că devenise erou, fără voie, pentru că-i lăsase pe japonezi să-i scufunde vasul, o vedetă de tip PT109. Se întâmpla în august 1943, în Pacificul de Sud. Erau supravieţuitori, însă printre ei răniţi, dintre care unul căzuse în inconştienţă. Kennedy a luat în dinţi un capăt al centurii de salvare a celui rănit şi a înotat astfel mai bine de trei kilometri până la mal, împreună cu dificila sa povară.

Afecţiune

Devenit preşedinte, Kennedy, care îşi lua multe libertăţi în privinţa moralităţii, a manifestat mereu cea mai profundă tandreţe pentru copii. În fiecare zi, grădinile Casei Albe primeau o mulţime de copii din şcoli. Kennedy adora copiii şi profita de orice ocazie pentru a merge să-i salute amical şi să-i onoreze cu prezenţa sa.

Într-o zi, asistenta însărcintă cu managementul timpului preşedintelui a condus pe aleile Casei Albe un grup de handicapaţi în fotoliul rulant. Era o vizită specială pentru copiii atinşi de boală sau de un accident. Nu era prevăzut ca ei să se vadă cu preşedintele, care, de altfel, era aşteptat la Departamentul de Stat pentru o conferinţă de presă. Cei din echipa preşedintelui îl grăbeau pe Kennedy, dar acesta, de la fereastra biroului său, a văzut grupul acestor mici handicapaţi şi s-a hotărât să meargă să-i salute pe fiecare în parte.

Şi nu la foc automat. Un cuvânt pentru fiecare, un gest, o îmbrăţişare. Iar martorii scenei îşi amintesc cum Kennedy părea că înţelege ceea ce micuţii bolnavi îi spuneau în limbajul lor, uneori greu de înţeles.

O situaţie deosebită a fost creată de un băieţel care apucase partea de jos a vestei preşedintelui şi îi spunea povestea lui cu o energie aparte. Kennedy se ghemuise lângă fotoliul cu rotile, în timp ce consilierii stăteau ca pe jar privindu-şi ceasurile. Încă nişte minute de bolboroseli şi Kennedy se ridică, intră în biroul său şi revine cu vechiul său chipiu de comandant al vedetei lansatoare de torpile. O amintire la care trebuie să fi ţinut. El îi pune pe cap micului vizitator acest lucru de preţ şi pleacă apoi în grabă la obligaţiile sale.

Cei care se găseau acolo, în acea zi, îşi amintesc bucuria copilului. El reuşise să-i explice, în limbajul lui, omului îngenunchiat, că tatăl său servise şi el, în timpul războiului, la „P.T.Boats", alături de preşedinte, şi că tatăl său murise!

Umor

Kennedy avea, pe lângă alte însemnate calități, simțul umorului. Uneori, glumele sale erau de-a dreptul perfide. Preşedintele american adora, de exemplu, să spună povestea următoare:

Un bărbat aleargă pe culoarele Kremlinului strigând: „Hrusciov este un nebun, un bolnav psihic!" El este imediat arestat şi condamnat la 23 de ani de închisoare. „3 ani pentru că l-a insultat pe secretarul general al Partidului Comunist", preciza Kennedy, „şi 20 de ani pentru că a dezvăluit un secret de stat".

LYNDON JOHNSON

Lyndon Baines Johnson (1908-1973) a fost preşedinte al SUA (1963-1969), a cărui popularitate a scăzut constant datorită implicării directe în Războiul din Vietnam.

Glume

Limbajul şi obiceiurile preşedintelui Johnson lăsau, de multe ori, de dorit. Râgâia, înjura şi îşi scărpina în mod obişnuit părţile intime, ba chiar îi invita pe angajaţii Casei Albe să continue discuţiile cu el la baie, în timp ce se uşura.

La ferma sa din Texas, era foarte bucuros să-şi înfricoşeze oaspeţii plimbându-i cu maşina pe nişte drumuri pustii de ţară cu 150 km/h, în timp ce bea whisky din pahare de plastic.

Principala atracţie a fermei o constituia o maşină amfibie. Adora să invite la o plimbare pe oaspeţii care nu suspectau nimic, după care se îndrepta spre cel mai apropiat lac mimând panica şi blocarea frânelor. În timp ce pasagerii îşi ieşeau din minţi şi încercau să deschidă uşile, maşina plonja direct în apă – iar Johnson se amuza!

GERALD FORD

Gerald Rudolph Ford, Jr. (1913-2006) a fost preşedinte al SUA (1974-1977), ce s-a confruntat cu dificultăţi economice determinate de criza petrolului şi retragerea americanilor din Vietnam (1975)

Fără vot

Niciun cetăţean american nu l-a votat vreodată pe Ford, nici în campania pentru vicepreşedinte şi nici în cea pentru preşedenţie. Este singurul om din istoria Americii care a ajuns la conducere datorită circumstanţelor – de două ori.

Prima dată a fost în 1973, când vicepreşedintele lui Richard Nixon, Spiro Agnew, a fost forţat să demisioneze din cauza unor acuzaţii de mită. Ca urmare, Ford a ocupat funcţia de vicepreşedinte.

A doua oară, scandalul Watergate l-a împins pe noul vicepreşedinte în Biroul Oval, pe 9 august 1974, după ce Nixon şi-a dat demisia.

Gafe

Ford era un bărbat foarte frumos, sportiv, care a făcut carieră în fotbalul universitar, pe când a fost student. Avea însă obiceiul jenant de a se împiedica de covoare sau de a aluneca. În 1975, în timp ce cobora scările avionului Air Force One la Salzburg, în Austria, Ford a alunecat şi s-a rostogolit pe pista de dedesubt. Preşedenţia sa nu a mai fost la fel după aceea.

Ford nu se împiedica doar. Era dotat şi pentru derapaje verbale destul de spectaculoase. Nu reuşea întotdeauna să-şi exprime cu precizie gândurile, deşi a fost un student strălucit la Yale. Devine specialist în gafe. A spus: "Dacă Lincoln ar mai fi trăit astăzi, s-ar întoarce în mormânt !"

Fiecare boacănă a lui Ford ajungea la ştiri – ca de exemplu noaptea în care s-a încuiat în afara Casei Albe, când a ieşit să-şi plimbe câinele!

JIMMY CARTER

James Earl "Jimmy" Carter, Jr. (n. 1924) a fost preşedinte al SUA (1977-1981), autor de cărţi şi laureat al Premiului Nobel pentru Pace (2002).

Surpriza

Carter era un american tipic, tenace, curajos, muncitor şi idealist. În pofida calităţilor sale, s-a confruntat cu o serie de eşecuri care i-au afectat prestigiul şi imaginea publică. Inflaţia cu două cifre îi va face pe americani furioşi. Aproape la fel de mult ca mărirea preţului petrolului, urmare a unui nou şoc petrolier. Fără a mai pune la socoteală luarea de ostateci la ambasada Statelor Unite din Teheran. Din această cauză, Carter a devenit unul dintre cei mai puţini populari preşedinţi ai istoriei recente.

Apariţiile sale publice sunt departe de a reprezenta un veritabil succes. Cu atât mai mult, a fost surprins când, într-o zi, departe de Washington, a fost întâmpinat de o mulţime numeroasă care l-a aplaudat cu căldură. Carter a rămas cu gura căscată, apoi cu ironia care-l caracteriza, a remarcat: "Este o adevărată plăcere astăzi să întâlnesc oameni care îmi fac semne cu mâna, arătându-mi cele cinci degete în acelaşi timp!"

RONALD REAGAN

Ronald Wilson Reagan (1911-2004) a fost preşedinte al SUA (1981-1989), fost actor de cinema, care, prin politica sa intransigentă în perioada războiului rece, a contribuit la prăbuşirea comunismului în estul Europei.

Confuzie

A fost actor de meserie. Nu printre cei mai buni. A putut fi admirat pe afişul cinematografului anilor 1940, în compania unei maimuțe. Filmul se numeşte "Bed time for Bonzo". "Bonzo", ținea să precizeze Reagan, "este acela care nu are ceas la mână"!

Incidentul

Merită povestit un incident care a avut loc în timpul somptuaselor recepții în saloanele Casei Albe.

Într-o seară, invitatul de onoare este Francois Mitterand. Compania este elegantă. Familia Mitterand şi familia Reagan îşi salută unul câte unul invitații. Este timpul de a se trece la masă. Cum o cere protocolul, musafirii aşteaptă în picioare sosirea în sala de mese a lui Francois Mitterand însoțit de doamna Reagan şi al lui Ronald Reagan care trebuia să o conducă la locul ei pe Daniele Mitterand. Preşedintele francez şi First Lady sosesc fără probleme la locul lor. Reagan o duce după sine pe Daniele Mitterand care rămâne blocată. Cu gentilețe, el o încurajează să meargă. Invitații aşteaptă. Soția preşedintelui francez însă nu se mişcă. Ea pronunță

în franceză câteva cuvinte pe care, în mod evident, Reagan nu le poate înțelege. Se anunța un incident, sub o mulțime de perechi de ochi. Se apelează la un interpret, care dă fuga şi îi traduce lui Reagan ce murmura Daniele Mitterand: “Nu mă pot mişca, stați pe rochia mea!”

CAPITOLUL IV

IUBIRI

ANTONIU ŞI CLEOPATRA

Marcus Antonius (82-30 î.Hr.) a fost un general şi politician roman, locotenent al lui Cezar, membru, alături de Octavian şi Lepidus, al celui de-al doilea triumvirat (43 î.Hr.).

"Auzi, iubito, dacă mă întorc de pe câmpul de bătălie, ca să te sărut, voi veni, plin de sânge" – doar Shakespeare putea să intuiască atât de bine sentimentele unor oameni ca Antoniu şi Cleopatra, doi conducători de imperii, a căror relaţie a avut două puncte principale de sprijin: patul şi câmpul de luptă.

În vremurile despre care vorbim, Imperiul Roman se afla la culme, având printre ţinuturile independente, dar plătitoare de tribut, şi regatul Egiptului. Regina de la acea vreme a Egiptului, Cleopatra, s-a dovedit a fi unul dintre cei mai iscusiţi conducători.

Folosindu-se, pentru a-şi atinge scopurile, inclusiv de farmecele sale feminine, mereu gata de un nou plan în faţa eşecului, puternică şi dârză, Cleopatra rămâne o figură emblematică, o ipostază veşnic vie a feminităţii luptătoare.

Inițiată în arta cârmuirii de Cezar, cu care cele mai multe surse indică şi că ar fi avut o relație amoroasă, Cleopatra a început să îşi facă vise mărețe. Îl vedea pe fiul său Cezarion – a cărui origine paternă este încă un subiect de controversă – conducând imensul imperiu din lăcaşul Romei.

Cu astfel de gânduri, dar şi motivată de intrigile de la propria sa curte, Cleopatra s-a îndreptat în anul 46 î.Hr. spre Roma, împreună cu fiul său. Dar puterile sale asupra lui Cezar păreau a fi mai puternice la Alexandria decât la Roma. În capitala Imperiului, nu i s-a mai acordat aceeaşi trecere de care se bucurase în trecut.

Nu peste mult timp, Cezar avea însă să moară în celebrul asasinat din 44 î.Hr., la idele lui Marte. La putere ajunge Antoniu, un tânăr războinic, urmaşul lui Cezar. Se pare că regina Cleopatra, jignită de primirea rece a lui Cezar, îl remarcase deja pe acest june viteaz. Cert este că, după moartea cezarului, relația ei cu Antoniu a căpătat proporții neaşteptate.

Cleopatra şi Antoniu au trăit alături împărțind patul, luxul, dar şi îndatoririle față de popoarele lor. Se sfătuiau împreună în legătură cu toate aspectele cârmuirii, în care Cleopatra era de asemenea expertă. Impozitele, diplomația, armata – erau subiecte în legătură cu care cei doi se consiliau reciproc şi în privința cărora îşi ofereau sprijin.

Iubirea lor a dat şi roade, 3 copii: gemenii Alexandru Helios şi Cleopatra şi fiul Ptolemeu.

Cei doi ar fi trăit probabil fericiți până la adânci bătrânețI dacă aristocrația Romei nu ar fi început să crâcnească împotriva acestei străine pentru a cărei îndestulare a curs sânge de roman. Copleşit de presiuni,

Antoniu se întoarce la Roma, după moartea primei sale soții, pentru o căsătorie aranjată cu sora partenerului său de triumvirat, Octavian. Nu poate sta însă mult timp departe de iubita lui şi pleacă spre Egipt, pentru a lupta, fără succes, împotriva parților şi armenilor.

Învins şi disprețuit de poporul său, Antoniu trebuie să lupte chiar împotriva romanilor, pentru că Imperiul declară război Egiptului. Pierde însă şi această bătălie – la Actium, în 31 î.Hr., şi îşi pune capăt zilelor, deznădăjduit.

Astfel a luat sfârşit povestea de iubire între doi conducători de imperii, care nu au reuşit însă să împace şi popoarele lor.

O legendă spune că, îndurerată de pierderea iubitului, Cleopatra s-ar fi sinucis la rândul ei, punându-şi doi şerpi veninoşi pe piept şi lăsându-se pradă muşcăturilor lor ucigătoare.

IUSTINIAN ŞI TEODORA

Iustinian I cel Mare (482-565) a fost un împărat bizantin (527-565), ce a incercat să reconstruiască Imperiul Roman, un creştin convins, fiind cel care a construit biserica Sfânta Sofia.

Teodora (c.500-548) a fost soția lui Iustnian.

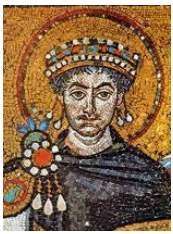

Sunt cupluri celebre de îndrăgostiți care – luptând contra legilor şi moravurilor vremii – reuşesc până la urmă să consfințească legătura lor printr-o căsătorie.

Cazul iubirii dintre Iustinian şi Teodora este poate unul izolat, dar şi ei erau nişte oameni de excepție. Iustinian, care a luptat cu cei din familia sa şi cu instituțiile vremii pentru a legaliza legătura sa cu Teodora, era totuşi împărat, înzestrat cu puteri depline în stat. Teodora, deşi purta stigmatul de curtezană, se dovedeşte a fi înzestrată – dincolo de frumusețea sa – cu simț practic, fermitate, inteligență şi un instinct al supraviețuirii pe care numai cei care sunt siliți să-şi croiască singuri drum în viață de la o vârstă fragedă îl pot avea. Calitățile ei o ajută să devină împărăteasă şi mâna dreaptă a lui Iustinian şi uneori chiar să intervină în stat, luând inițiative proprii, de pe urma cărora împăratul nu are decât de câştigat. Reformele din timpul domniei lui Iustinian – revoluționare pentru acele vremuri – indică faptul că în spatele acestui mare om s-a aflat o mare femeie,

împărăteasa Teodora, într-o epocă în care autoritatea era exclusiv apanajul bărbaților.

Teodora s-a născut în jurul anului 500 la Constantinopol. Aparținea celei mai umile clase sociale, tatăl ei fiind paznic de animale la circul din oraș. Teodora și cele două surori ale ei rămân încă de la o vârstă fragedă orfane de tată și sunt nevoite să cerșească în arena circului, pentru a nu muri de foame.

Teodora debutează ca dansatoare de circ și ulterior devine actriță, dar în paralel practică și cea mai veche meserie din lume, cea de curtezană. După câțiva ani, renunță la viața artistică și are o relație de scurtă durată cu un guvernator dintr-o provincie din Africa de Nord. Se întoarce la Constantinopol, și se mută într-o casă din apropierea palatului imperial, unde își câștigă existența torcând lâna.

Narses, unul din eunucii de la palat, are un vis profetic. În vis îi apare o maimuțică ce îi spune că va deveni servitorul și omul de încredere al unei femei celebre, Teodora. Mare îi este mirarea când întâlnește, a doua zi, o femeie cu același nume, actriță și în același timp o femeie de moravuri ușoare. Condiția ei umilă nu părea să-i prevestească un viitor atât de strălucit. Dar, după cum vom vedea, frumoasa curtezană va deveni curând împărătească, destinul acționând implacabil în cazul acestei femei de excepție.

Odată cu întâlnirea cu Iustinian, nepotul împăratului Iustin și moștenitorul tronului, starea ei socială se va schimba radical. Îi devine acestuia amantă adorată, copleșită cu bogății și onoruri. Un lucru surprinzător pentru acele vremuri – pentru că exista o

lege care interzicea căsătoria dintre un demnitar şi o actriţă sau curtezană – Iustinian doreşte să o ia de soţie. Euphimia, soţia împăratului Iustin, se opune categoric. Potrivit unor istorici, se pare că Iustinian obţine, cu mari eforturi, abrogarea legii respective şi se căsătoreşte cu aleasa inimii după moartea Euphimiei. Iustinian şi Teodora devin împărat şi respectiv, împărătească, încă din timpul vieţii lui Iustin.

Iustinian a remarcat isteţimea deosebită a soţiei sale care avea să devină în curând principalul său consilier în probleme de stat. Acesta nu va lua nici o decizie fără să o consulte în prealabil.

Cu ocazia revoltei Nika, în anul 532 d.Hr., împărăteasa Teodora îşi demonstrează curajul şi energia, salvând coroana. Poporul se răzvrătise împotriva birurilor instituite de Iustinian, care începuse un proiect de construcţii masive şi făcea pregătiri de război, pentru a cuceri Occidentul. Înspăimântat, împăratul se hotărăşte să fugă, dar Teodora se dovedeşte mai puternică. Prin negocieri purtate de Narses cu revoltaţii şi printr-un atac surprinzător cu trupe loiale împăratului, răscoala a fost înăbuşită în sânge.

După această întâmplare, Iustinian îi acordă încredere totală. Ea este cea care se va amesteca atât în politica internă (reorganizarea administraţiei, un nou cod de legi, reducerea privilegiilor aristocraţiei), cât şi în cea externă, nutrind ambiţia de a reda măreţia imperiului roman.

Împărăteasa Teodora era o femeie frumoasă, de talie mijlocie, cu faţa ovală şi ochii mari, negri – aşa cum apare imortalizată în numeroase opere de artă. Ea acorda o mare importanţă îngrijirilor estetice şi făcea mare

paradă de lux, fapt ce i-a afectat popularitatea în rândurile supuşilor. Îşi copleşeşte rudele cu bogăţii şi onoruri, poate pentru a-şi uita originea umilă.

Dar Teodora nu era numai o femeie frumoasă, ea s-a dovedit a fi deopotrivă inteligentă şi abilă. După ce ajunge împărătească, ea devine un exemplu de corectitudine morală. În timpul domniei sale, împărăteasa Teodora devine protectoarea moralei. Întăreşte instituţia căsătoriei şi face divorţul mai dificil. Se preocupă în mod special de soarta actriţelor şi a curtezanelor. Promovează o lege care reglementează prostituţia şi prin care îi obliga pe proxeneţi să redea libertatea sclavelor şi femeilor libere care nu mai vor să practice această "meserie". Răscumpără toate femeile care practicau meseria de curtezană şi aparţineau caselor de toleranţă din Constantinopol, înfiinţând pentru ele un azil. Un mare număr de foste curtezane sunt trimise la mănăstire.

Ca şi Iustinian, se străduieşte să impună legea creştină şi să înfăptuiască unitatea religioasă a imperiului. Construieşte biserici, spitale şi orfelinate.

Până în ultima clipă a vieţii ei, Teodora împarte responsabilităţile tronului cu soţul ei. La vârsta de 50 de ani moare răpusă de cancer, lăsându-l pe Iustinian distrus. Marele regret al vieţii ei a fost faptul că nu a putut da naştere unui moştenitor pentru tron, din cauza meseriei ruşinoase de curtezană practicată în tinereţe.

Este impresionantă ascensiunea acestei femei frumoase şi deosebit de inteligente, şi modul în care ea a reuşit să-şi depăşească propria condiţie. Ea este demnă de toată admiraţia pentru extraordinarul său efort de voinţă prin care a reuşit să depăşească toate obstacolele care se opuneau idealurilor ei de iubire, bogăţie şi putere, într-o

epocă în care autoritatea era exclusiv apanajul bărbaților. Ea va rămâne în istorie un simbol al irezistibilului farmec feminin, dar şi al autorității exercitate adesea fără scrupule.

DANTE ŞI BEATRICE

Dante Alighieri (1265-1321) a fost poet şi filozof italian, om politic florentin, cel mai mare scriitor european din Evul Mediu, autorul „Divinei Comedii”, capodoperă a literaturii universale.

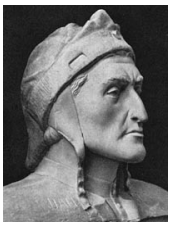

Pe Beatrice Portinari, extraordinară figură feminină a literaturii lumii, Dante a văzut-o prima oară când ea avea, ca şi el, aproape nouă ani: „Mi-a apărut înveşmântată într-o culoare simplă şi demnă, încinsă şi împodobită în chipul în care-i şedea bine vârstei ei...” Văzând-o, viitorul poet a fost răpit de o dragoste înflăcărată, care nu se va stinge niciodată. Era de frumusețea îngerilor şi ea a fost flacăra care a aprins marele incendiu al poeziei, impulsul inițial, primul motor al rotirii sferelor armoniei dantești. Pentru ea, pentru a o preamări, Dante a ieşit “din ceata celor mulți” şi şi-a ținut solemnul legământ de a scrie despre ea lucruri care n-au mai fost scrise vreodată despre o femeie, pe lume.

Giovanni Boccaccio, primul comentator şi biograf a lui Dante, evocă în culori vii viața florentină şi marea întâlnire dintre cei doi copii. Era în luna mai, când cerul revarsă asupra pământului lumina şi florile, când florentinii sărbătoreau zilele primăverii. În casa familiei Portinari, oaspete mic alături de tatăl său, Dante o vede pe Beatrice mai frumoasă decât orice înger de pe frescele mănăstirilor. Şi, cu toate că era doar un copil, „cu atâta dragoste i-a primit în inimă chipul, încât, din ziua aceea mai înainte, niciodată, cât timp a trăit, nu l-a mai părăsit...”. Întâlnirea cu Beatrice, la nouă ani, este

evenimentul capital al copilăriei lui Dante şi de la care izvorăşte întregul curs al fluviului vieţii sale. Nouă ani mai târziu, în 1283, avea s-o zărească din nou, îmbrăcată în alb, trecând pe drum, între două femei. Ochii ei s-au întors către adolescentul înfiorat de dragoste şi de aşteptare şi s-au aplecat uşor, salutându-l. Retras în solitudinea camerei sale, gândindu-se profund la ea, Dante este atins de aripa poeziei şi scrie, la 18 ani, primele sale versuri.

Vrând să-şi ascundă iubirea, după regulile galanteriei de atunci, Dante îşi întoarce privirile spre o alta. Beatrice îi va refuza salutul, iar Dante va fi profund nemângâiat. O va revedea la o sărbătoare florentină şi este emoționat până la leşin. Poate şi pentru faptul că acum Beatrice Portinari era soția lui Simone dei Bardi, un bancher bătrân.

Nu se ştie nimic despre viața Beatricei, a cărei căsătorie fusese probabil provocată de interese financiare. Deasupra bancherilor s-a ridicat poezia, acordând Beatricei nemurirea, pe care niciun imens tezaur nu ar putea-o dărui.

Folco Portinari, tatăl Beatricei, a murit la 31 decembrie 1289. Moartea acestui om „bun în cel mai înalt grad", aşa cum avea să-l caracterizeze Dante, îl izbeşte profund pe poet, care are presimțirea morții Beatricei. Aceasta se va întâmpla, fatal, în iunie 1290, când ea împlinise numai 24 de ani. După moartea ei, Dante este covârşit de durere, sfârşit, pe țărmurile morții şi el. Îşi caută mângâierea în studiul filosofiei şi în poezie, exaltând, pentru eternitate, amintirea iubirii. O va regăsi pe Beatrice în grădinile Paradisului, în „Divina comedie"!

SHAH JAHAN ŞI MUMTAZ MAHAL

Shah Jahan (1592-1666), în traducere „rege al lumii”, a fost împărat al Imperiului Mogul în India (1628-1658), supranumit şi Shahjahan Magnificul, cel care a construit faimosul Taj Mahal.

În anul 1612, tânăra Arjumand Banu Begam, care la acea dată avea doar 14 ani, era oferită prințului Shah Jahan. Căsătoriile aranjate erau o obişnuinţă în India acelor vremuri, însă povestea de dragoste care avea să se înfiripe între cei doi era destinată nemuririi.

Adolescenta fusese aleasă de astrologul curții, care jura că ea îi va oferi o căsnicie fericită suveranului. După ceremonia de nuntă, prințul îi va oferi un nou nume soției sale: Mumtaz Mahal, care în traducere liberă ar însemna “Aleasa Palatului”.

Legenda spune că Shah Jahan era atât de îndrăgostit de noua sa soție încât uitase cu totul de celelate două cărora le jurase credință (potrivit tradiției poligame a prinților indieni). Potrivit cronicii oficiale, relația dintre prinț şi celelalte soții "nu era decât o simplă căsătorie; atenția intimă, afecțiunea, favorurile şi pasiunea pentru Mumtaz întreceau de 100 de ori ceea ce simțea pentru celelalte".

Mumtaz Mahal a împărtăşit o poveste de dragoste extrem de pasională cu Shah Jahan, impresionat de frumusețea şi delicatețea soției sale. Încă din timpul vieții, poeții i-au dedicat lui Mumtaz poeme prin care lăudau grația şi mila de care aceasta dădea dovadă.

Însă mai mult decât amantă, Mumtaz i-a fost prințului un companion, alăturându-se lui în călătorii şi ajutându-l să îşi facă datoria de monarh. Însă ea a fost portretizată ca fiind soția perfectă, nu ca fiind femeia care aspira la titlurile şi puterile soțului său.

În ciuda sarcinilor frecvente, Mumtaz a călătorit alături de soțul său chiar şi în expedițiile militare de la începutul domniei, dar şi în timpul rebeliunilor împotriva tatălui acestuia. I-a fost camarad, dar mai ales iubită. Istoricii de la curte povestesc pe larg relația intimă şi erotică a cuplului.

În cei nouăsprezece ani în care au fost împreună, au avut treisprezece copii, şapte dintre aceştia murind la naştere sau în primii ani de viață.

Mumtaz a murit la Burhanpur, 1629, în timpul naşterii celui de-al paisprezecelea copil al cuplului. Se pare că, pe patul de moarte, i-ar fi cerut soțului său să îi construiască un mormânt demn de dragostea lor.

În cinstea soției mult iubite, Shah Jahan avea să construiască Taj Mahal-ul, templu al dragostei şi al prețuirii, pe care un bărbat le poate avea pentru femeia vieții lui.

ROUSSEAU

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) a fost un filosof francez, scriitor şi compozitor, unul dintre cei mai iluştri gânditori ai Iluminismului, ce a influenţat, prin ideile sale, schimbările promovate de Revoluţia franceză din 1789.

Iubire? Ură?

Reputaţia lui Rousseau din timpul vieţii şi influenţa exercitată după moarte ridică întrebări neliniştitoare privind credulitatea umană şi tendinţa omenească de a respinge faptele pe care nu vrea să le admită. Acceptabilitatea celor scrise de Rousseau depinde în mare măsură de pretenţia lui exacerbată de a nu fi doar virtuos, ci cel mai virtuos om al vremii sale. De ce nu a fost acoperită de ridicol şi infamie această pretenţie atunci când slăbiciunea şi viciile sale au devenit un fapt bine cunoscut tuturor?

Rousseau a fost un bărbat, spunea el, născut pentru a iubi. Să vedem cât de bine şi-a exprimat el dragostea faţă de aceia pe care natura i-a plasat cel mai aproape de el!

Moartea mamei sale l-a lipsit, de la naştere, de o viaţă de familie normală. Nu avea cum să aibă vreun sentiment faţă de ea, din moment ce nu a cunoscut-o niciodată. Nu a aratat însă nici o urmă de afecţiune, sau de interes, faţă de ceilalţi membri ai familiei sale.

Tatăl său nu însemna nimic pentru el, iar moartea acestuia nu a reprezentat decât ocazia de a-l moşteni. În acel moment, grija lui Rousseau pentru fratele dispărut a

reînviat până într-acolo încât l-a declarat mort, astfel încât banii familiei să-i revină numai lui.

Şi-a privit familia în termeni de bani lichizi. În „Confesiuni", Rousseau descrie ceea ce el numeşte "una dintre aparentele mele contradicţii – uniunea dintre o avariţie aproape dezgustătoare şi cel mai mare dispreţ faţă de bani". În viaţa lui nu prea există însă dovezi ale acestui dispreţ.

Dacă aceasta a fost atitudinea sa faţă de familia sa naturală, cum a tratat-o pe femeia care a devenit, în fapt, mama sa adoptivă, Madame de Warens? Răspunsul este: rău. Ea îl salvase de numai puţin de patru ori de la sărăcie, dar atunci când, mai târziu, Rousseau a prosperat, iar ea a dat de greu, a făcut prea puţin pentru ea. Conform propriilor sale mărturisiri, i-a trimis ceva bani atunci când a moştenit averea familiei, dar a refuzat să-i trimită mai mult, căci ar fi fost pur şi simplu luaţi de şarlatanii care o înconjurau. Nu era decât o scuză! Apelurile ei ulterioare de ajutor au rămas fără răspuns; şi-a petrecut ultimii doi ani de viaţă ţintuită la pat şi moartea ei ar putea să se fi datorat malnutriţiei.

Era oare Rousseau capabil să iubească o femeie fără puternice rezerve egoiste? Conform propriei sale relatări, „prima şi singura dragoste a vieţii mele" a fost Sophie, Comtesse d'Houdetot. Poate că a iubit-o, dar spune că „a luat măsurile de prevedere", scriind scrisorile de dragoste adresate acesteia astfel încât să facă publicarea lor la fel de dăunătoare pentru ea, ca şi pentru el.

Despre Therese Levasseur, spălătoreasa de 23 de ani pe care şi-a făcut-o amantă în 1745 şi care a rămas cu el 33 de ani, până la moartea lui, Rousseau a spus că „nu a simţit niciodată nici cea mai mică licărire de dragoste

pentru ea ... nevoile senzuale pe care mi le satisfăceam cu ea erau pur sexuale şi nu aveam nimic de-a face cu ea ca individ".

Dintr-un anumit punct de vedere a disprețuit-o pe Therese, considerând-o o servitoare comună, analfabetă, şi s-a disprețuit pe sine pentru a se fi unit cu ea. Afirma că Therese nu numai că nu ştia să scrie şi să citească, dar mai era şi incapabilă de a spune cât era ceasul şi nu ştia în ce zi a lunii era. Nu a scos-o niciodată în lume şi, atunci când invita oameni la masă, ei nu i se permitea să stea jos, alături de ei.

Este pur şi simplu şocant să descoperi ce le-a făcut Rousseau propriilor săi copii! Primul a fost născut în iarna din 1746-1747. Nu cunoaştem sexul copilului. Nu a primit niciodată un nume. Cu „cea mai mare dificultate din lume" (spune el) a convins-o pe Therese că bebeluşul trebuie abandonat pentru „a-i salva onoarea". Ea s-a supus. El a pus un cartonaş cu inițiale în îmbrăcămintea copilului şi i-a spus moaşei să lase ghemotocul la Spitalul Copiilor Găsiți.

Patru alți copii dăruiți de Therese au avut exact aceeaşi soartă, excepție făcând faptul că, în cazul lor, nu s-a mai obosit să pună un cartonaş cu inițiale. Niciunul nu are un nume. Este puțin probabil ca vreunul dintre ei să fi supraviețuit prea mult. Două treimi dintre copiii acestei instituții mureau în primul an de viață. Circa 14% supraviețuiau până la vârsta de şapte ani, iar dintre aceştia cinci ajungeau la maturitate, majoritatea devenind cerşetori şi vagabonzi.

LUDOVIC AL XVI-LEA ŞI MARIA ANTOANETA

Ludovic al XVI-lea (1754-1793) a fost rege al Franţei şi al Navarei (1774-1789), rege al francezilor (1789-1793) reprezentant al Casei de Bourbon, ultimul reprezentant al Absolutismului, fiind decapitat în urma Revoluţiei Franceze de la 1789.

Acest cuplu a devenit celebru mai degrabă prin soarta crudă care i-a unit pe cei doi, decât prin dragostea care îi unea. Pentru că nu a fost vorba de dragoste. Căsătoria lor a fost dictată din raţiuni politice: întărirea relaţiilor diplomatice dintre ţările lor de proveniență, Franţa şi Austria.

Arhiducesa Maria Antoaneta a fost fiica împăratului Sfântului Imperiu Roman, Franz I, şi a împărătesei Maria Tereza. La vârsta de 15 ani s-a măritat cu Ludovic al XVI-lea al Franţei.

Despărţită la o vârstă fragedă de părinţi, familie, prieteni şi de ţara sa – pe care nu o va mai revedea niciodată - Maria Antoaneta a întâmpinat dificultăţi de integrare în opulenta, sofisticata şi înşelătoarea lume a Versailles-ului. Ea pare să se fi adaptat mai greu convenţiilor noului ei mod de viaţă şi - cel puţin la început - nu s-a ridicat la nivelul aşteptărilor celor de la curte.

Find încă tânără şi cu o personalitate în formare, Marie Antoinette s-a lăsat treptat sedusă de aristocraţia franceză decadentă, care îşi trăia ultimele clipe de glorie într-un desfrâu şi o opulenţă care sfidau bunul simţ, în condiţiile în care poporul se zbătea în sărăcie şi mizerie.

Ludovic, viitorul rege, fie avea probleme de impotență, fie o trata cu indiferență, cert este că mariajul lor rămâne neconsumat timp de 7 ani de la căsătorie, alimentând o serie de bârfe conform cărora Maria Antoaneta nu ar fi fost în stare să dea naştere moştenitorului tronului Franței.

În urma morții neașteptate a lui Ludovic al XV-lea (1774), Ludovic al XVI-lea şi Maria Antoaneta devin rege şi regină la vârsta de 20 şi, respectiv, 18 ani. Afirmația pe care au făcut-o cei doi adolescenți - deveniți rege şi regină peste noapte - „Apără-ne, Doamne, pentru că suntem prea tineri să domnim!"- ilustrează în mod clar faptul că cei doi nu se simțeau pregătiți să ducă greul treburilor regatului.

Neglijată de soț, Maria Antoaneta a avut o aventură scurtă şi plină de pasiune cu un conte suedez, Hans Axel de Fersen, un bărbat cuceritor şi recunoscut pentru frumusețea sa. Acesta îi va rămâne devotat pentru tot restul vieții sale. Din păcate, lipsa de tact a celor doi amanți a făcut ca aventura lor să fie în curând cunoscută de toată lumea de la Curte. Reginei îi rămâne fie să se supună, fie să se răzvrătească împotriva regulilor absurde din lumea Versailles-ului. Ea devine, de-a lungul vieții, cea mai neînțeleasă şi controversată suverană a Franței.

Societatea Versailles-ului, decadentă şi dornică de scandal, a fost sursa multor bârfe la adresa reginei Franței. Oricum, ea nu a fost o regină prea iubită pentru că era de origine străină şi obişnuia să îşi trateze supuşii cu răceală.

Pe măsură ce s-a maturizat, Maria Antoaneta a reuşit să se reabiliteze ca soție, mamă şi regină. În 1777, se înregistrează primul raport sexual dintre Maria

Antoaneta şi soţul ei, iar un an mai târziu se va naşte primul copil, Maria Terezia Carolina. În 1781, se naşte primul fiu, delfinul Ludovic-Iosif, care însă va muri şapte ani mai târziu de tuberculoză. În 1785, Maria Antoaneta naşte un al doilea fiu, pe Ludovic Carol al Franţei.

În 1780, Maria Antoaneta apare pentru prima dată pe scenă la Teatrul din Trianon, realizându-şi visul de a deveni actriţă. Şase ani mai târziu va da naştere unei fiice, Sofia Beatrice, care însă moare înainte de a împlini vârsta de un an.

Regatul francez trecea printr-o criză financiară de proporţii, parţial şi din cauza luxului şi a capriciilor costisitoare ale reginei. Bogăţia, fastul şi rafinamentul de la Curte contrastau în mod izbitor cu mizeria în care trăia poporul. Situaţia s-a agravat până la izbucnirea Revoluţiei franceze, popularitatea familiei regale fiind în continuă scădere. La 14 iulie 1789 are loc căderea Bastiliei şi se declanşează Revoluţia franceză, eveniment ce marchează sfârşitul monarhiei absolute în Franţa.

În această perioadă grea, Maria Antoaneta, care renunţase la obiceiurile ei frivole şi la excesele de tot felul, rămâne alături de soţul şi copiii ei, împlinindu-şi cu gravitate datoria de soţie şi mamă, deşi avea posibilitatea să scape de furia poporului.

În 1792, Franţa este declarată Republică. În acelaşi an, ea declară război Austriei, Maria Antoaneta devenind astfel - în mod oficial - duşman străin al Franţei. Regele şi regina, prizonieri ai propriei lor poziţii sociale, sunt acuzaţi de înaltă trădare. Regina este despărţită de fiul său şi închisă la Conciergerie, în Paris.

Ludovic al XVI-lea este ghilotinat la 21 ianuarie 1793. În acelaşi an, pe 16 octombrie, Maria Antoaneta este la rândul său executată prin ghilotinare.

Destinul şi sfârşitul tragic al lui Ludovic al XVI-lea şi al Mariei Antoaneta fac celebritatea acestui cuplu, unit de interese politice şi ucis de furia dezlănțuită a poporului…

Ludovic al XVI-lea va rămâne în istorie ca ultimul monarh absolut al Franței, iar Maria Antoaneta ca cea mai controversată regină a Franței, datorită firii ei sofisticate, cu nuanțe imorale, a extravaganței şi exceselor sale.

NAPOLEON ŞI JOSEFINA

Napoleon Bonaparte (1769-1821) a fost împărat al Franței (1804-1814, 1815), un excepțional comandant militar, o personalitate puternică, ce a pus bazele unei transformări culturale, politice şi instituționale a întregului continent.

În saloanele Teresei Tallien, Napoleon o întâlneşte pe cocheta văduvă Josefina de Beauharnais, care va fi, aşa cum mărturiseşte la Sf. Elena, "singura femeie pe care a iubit-o".

Josefina este o artistă în arta seducției. Frivolă, pe cât e de superficială, seducătoare, pe cât este de nestatornică. Pentru ea, a captiva pe corsicanul neexperimentat şi cu temperament vulcanic nu-i decât un joc uşor. Ea nu se gândeşte la o recăsătorire decât pentru a-şi asigura o poziție cât mai convenabilă în noua societate, în perioada tulbure a revoluției, şi un sprijin pentru copii, Eugen şi Hortansa. A fost destul să audă într-o zi că "acest mic general ar putea ajunge un om mare", pentru ca ea să-şi multiplice cochetăriile şi insistențele: "N-ai mai venit să vezi o prietenă care te iubeşte. Vino mâine să dejunezi la mine. Am nevoie să te văd şi să vorbim de interesele tale", îi scria ea.

Captivat de rafinata văduvă, Napoleon nu se mai gândeşte decât la o căsătorie imediată cu Josefina care, din calcul, nu vrea să pară grăbită. Totuşi, acceptă fără multe mofturi.

Soseşte ziua nunţii. E ora 10 seara, mireasa şi martorii aşteaptă de o oră sosirea lui Bonaparte; nerăbdarea şi îngrijorarea sporesc pe măsură ce timpul trece; primarul, obosit, a adormit într-un fotoliu. Către ora 11, se aude pe scări zornăit de pinteni, Bonaparte intră, merge drept spre fotoliul în care primarul doarme dus, îl bate puternic pe umăr spre a-l deştepta şi-i spune brusc: „Haide, domnule primar, căsătoreşte-ne". Josefina, dintr-un exces de cochetărie, îşi declară vârsta cu patru ani mai puţin, iar din galanterie, mirele se îmbătrâneşte cu un an şi jumătate.

Victoriile din Italia îl transformă pe Napoleon într-un suveran neîncoronat, dar mai puternic decât regii. Poseda tot ce gloria poate oferi ca satisfacţii, dar omul este nefericit. Femeia pe care o iubeşte pătimaş, cu pasiunea primului amor, este rece, indiferentă, îl înşeală cu neruşinare. Pe ea n-o interesează gloria soţului decât în măsura în care această glorie îi satisface vanitatea şi interesele. Zadarnic o imploră soţul să vină la el. Josefina petrece fără întrerupere şi găseşte rar câteva momente ca să răspundă laconic la lungile şi pasionatele scrisori ale soţului. Îl minte pretextând sau o boală sau o sarcină imaginară, numai să nu părăsească Parisul, petrecerile şi amanţii. Când a epuizat tot arsenalul de minciuni, Josefina se hotărăşte totuşi să plece la Milan. Cu câtă nerăbdare o aşteaptă Bonaparte! Ca un adolescent naiv a crezut toate minciunile ei şi îi cere iertare că i-a pus la îndoială sinceritatea scrisorilor.

Intensitatea dragostei pentru Josefina reiese clar din scrisorile pe care i le adresează. Scrisorile lui pot servi drept model de pasiune, dar şi de mişcătoare naivitate. Nu găsim în ele nimic din răceala, gravitatea, logica şi

autoritatea eroului de la Arcole. El amenință, imploră, suferă de gelozie, iartă, toată acea gamă de izbucniri banale, comune îndrăgostiților aflați la prima iubire. Sub acest aspect, el este un om comun care nu se deosebeşte de ceilalți decât prin stilul scrisorilor, în care, ca lava unui vulcan, clocoteşte sângele corsican.

„Vino repede... Tu vei fi aici, alături de mine, pe inima mea, în brațele mele, pe gura mea. Ia-ți aripi. Vino!", sunt cuvinte prin care el o cheamă în Italia.

Chiar când aşteptarea se prelungeşte, când îndoielile încep să-l chinuie, când are certitudinea indiferenței ei, continuă să o iubească:

„Îți voi arăta buzunarele mele pline de scrisori pe care nu ți le-am trimis fiindcă erau prea proaste. Spune-mi, tu care ştii atât de bine să faci pe alții să iubească, vei şti oare să vindeci o dragoste? Aş plăti scump acest leac. Ei bine! Rămâi la Paris, bate-ți joc de mine, ia-ți amanți pe care să-i ştie toată lumea, nu-mi scrie nimic, eu voi continua să te iubesc mai mult".

Mai este ceva în aceste rânduri care să ne amintească de teribilul comandant al armatei din Italia, în fața căruia tremură regi, duci, generali şi în fața căruia vor tremura mâine împărați?

În cele din urmă, Josefina soseşte unde era atât de mult aşteptată. Fericirea lui Bonaparte este de scurtă durată însă. Viața unui general este imprevizibilă. Campania din Italia se încheie strălucit, începe imediat o nouă aventură: Egiptul. Bonaparte, a cărui dragoste pentru Josefina a rămas întreagă în ciuda infidelităților ei, porneşte în căutarea gloriei.

Josefina flutură batista în semn de despărțire şi, grăbită, se înapoiază la Paris, unde o aşteaptă un şir neîntrerupt de petreceri şi aventuri amoroase. Ea crede prea puțin în şansele de întoarcere a lui Bonaparte şi nu vrea să lase să treacă o tinerețe de care nu-şi dă seama că a intrat în declin.

Aflat în Egipt, Napoleon este informat de fratele său Joseph cu privire la purtările dezonorante ale Josefinei. Suferințele geloziei par a fi ajuns la punctul de la care dragostea începe să se stingă. El este acum mai preocupat de veştile grave ce-i vin din Europa decât de infidelitățile soției, cărora este hotărât să le pună capăt prin divorț. Marea lui iubire se mistuise, fără ca Josefina s-o fi înțeles vreodată.

BERLIOZ – PRIMA DRAGOSTE

Hector Berlioz *(1803 - 1869) a fost un compozitor, scriitor şi critic francez. Creaţii: "Simfonia fantastică", Simfonia "Romeo şi Julieta" etc.*

Berlioz, în "Memoriile" sale, îşi aminteşte momentul primei iubiri:

"Avea 18 ani, era zveltă şi înaltă, cu ochii mari, bătăioşi, deşi veşnic gata de zâmbet. Când am zărit-o, am simţit parcă o comoţie electrică. M-am îndrăgostit de ea şi cu asta am spus totul. Mă cuprinse o ameţeală ce nu mă părăsi. Nu speram nimic... nu ştiam nimic... dar simţeam în inimă o suferinţă adâncă. Nopţile treceau chinuindu-mă. Ziua mă ascundeam prin livada bunicului, ca o pasăre rănită, mută şi suferindă. Când un bărbat adresa vreun cuvânt idolului meu, mă tortura gelozia – această palidă tovarăşă a celor mai neprihănite iubiri. Mai aud şi azi, înfiorat, zornăitul pintenilor unchiului meu, când dansa cu ea! Acasă şi prin vecini, toţi se amuzau pe socoteala bietului băieţaş de 12 ani, strivit sub povara unei iubiri peste puterile lui. Şi sunt aproape sigur că şi ea, care mi-a descoperit cea dintâi taina, râdea de mine.

Era, într-o seară, multă lume la mătuşa ei. Trebuia să organizăm un joc de societate. În vederea alcătuirii celor două tabere adverse, urma să ne împărţim în două grupe egale. Când veni rândul alegerii fetelor de către băieţi, lucrurile au fost înadins astfel aranjate, încât eu să-mi aleg primul perechea. Dar nu îndrăzneam pentru că

inima îmi bătea prea tare. Mi-am pironit mut ochii în pământ. Toţi râdeau de mine; atunci domnişoara Estelle mă prinse de mine şi zise:

- Uite aşa, fac eu alegerea; cavalerul meu este domnul Hector.

O, câtă durere! Râdea şi ea, cruda, privindu-mă din înălţimea frumuseţii sale.

Nu, timpul nu aduse alinare... iubirile de mai târziu nu şterg urmele celei dintâi. Aveam 13 ani când am pierdut-o din ochi... 30, când m-am înapoiat, peste Alpi, din Italia; ochii mi s-au împăienjenit, zărind de departe locul în care am întâlnit-o prima oară... O mai iubeam încă...".

KARL MARX – O FAMILIE NEFERICITĂ

Karl Marx (1818-1883) a fost un filozof german, economist şi publicist, întemeietor al marxismului, materialism dialectic, împreună cu Friedrich Engels, cu care a publicat, în 1848, Manifestul Partidului Comunist.

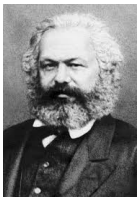

Jenny, soția lui Karl Marx, este una dintre figurile tragice, demne de milă ale istoriei socialiste. Avea coloritul luminos tipic scoțian, tenul palid, ochii verzi şi părul arămiu. Era o frumusețe şi Marx a iubit-o, iar ea l-a iubit cu pasiune, luptându-se atât cu familia ei, cât şi cu a lui; a fost nevoie de mulți ani de amărăciune pentru ca dragostea ei să moară. Cum de a putut un egoist ca Marx să inspire atâta afecțiune? Răspunsul, cred, este că era puternic, impunător, chipeş, în tinerețe şi în prima parte a maturității, deşi mereu murdar; nu este mai puțin adevărat că era amuzant.

Marx era mândru de descendența scoțiană nobilă a soției sale şi de postura ei de fiică de baron şi funcționar superior în cadrul guvernului prusac. Însă, odată ce i s-a relevat îngrozitoarea realitate a căsătoriei cu un revoluționar apatrid, lipsit de slujbă, Jenny s-ar fi mulțumit bucuroasă cu o existență burgheză, oricât de măruntă ar fi fost. Pentru cel puțin zece ani, începând cu 1848, viața ei a fost un coşmar. Pe 3 martie 1848, împotriva lui Marx a fost emis un ordin de expulzare din Belgia şi a ajuns la închisoare; Jenny şi-a petrecut şi ea noaptea într-o celulă alături de o mulțime de prostituate; a doua zi, familia a fost dusă, sub escorta poliției, la

frontieră. O bună parte a anului care a urmat, Marx a fost fie fugar, fie a făcut obiectul unor procese.

Au găsit securitatea în Anglia, dar şi degradarea. Ea avea acum trei copii, Jenny, Laura şi Edgar, şi a dat naştere unui al patrulea, Guy sau Guido, în noiembrie 1849. Cinci luni mai târziu erau evacuaţi din camerele din Chelsea pentru neplata chiriei, fiind daţi afară pe trotuar. Şi-au găsit adăpostul într-o pensiune germană din Leicester Square, unde, în timpul iernii, bebeluşul Guido a murit. Jenny a lăsat o relatare disperată a acelor zile, de pe urma cărora starea ei de spirit şi afecţiunea faţă de Marx nu s-au mai refăcut niciodată.

În anii care au urmat au venit însă şi alte lovituri. O fată, Franziska, născută în 1851, a murit în anul următor. Edgar, fiul mult iubit, favoritul lui Marx, s-a molipsit de gastroenterită în acele condiţii insalubre şi a murit în 1855, o lovitură năpraznică pentru amândoi. Jenny nu şi-a revenit niciodată. "În fiecare zi", scria Marx, "soţia mea îmi spune că ar vrea să zacă în mormânt..."

În 1860, Jenny s-a îmbolnăvit de varicelă şi şi-a pierdut şi ceea ce-i mai rămăsese din farmecul ei de odinioară. De atunci şi până la decesul ei, survenit în 1881, s-a vestejit încet în fundalul vieţii lui Marx, o femeie obosită şi deziluzionată.

În martie 1883, Karl Marx moare. Una dintre fiicele sale, Jenny, murise cu câteva săptămâni mai înainte. Sfârşitul celorlalte două fete a fost şi el tragic. În 1898, cu inima zdrobită de comportamentul soţului ei, Eleanor a luat o supradoză de opium, posibil într-un pact suicidar, din care el s-a fofilat. Treisprezece ani mai târziu, Laura şi soţul ei au căzut de acord în privinţa unui pact suicidar, pe care ambii l-au dus la bun sfârşit.

DOSTOIEVSKI – VIAȚA SENTIMENTALĂ

Feodor Mihailovici Dostoievski (1821-1881) a fost un mare scriitor rus, autorul romanelor "Crimă şi pedeapsă", "Idiotul","Demonii", "Fraţii Karamazov" etc.

Paradoxal, dar pe cât de cunoscută este în lume opera lui Fiodor Dostoievski, pe atât de ignorată este viaţa lui personală, plină de excese şi frământări. Analizând relaţiile lui cu femeile, aflăm că dragostea şi sexul au ocupat un rol primordial în viaţa sa.

De la iubirea tainică a tânărului devenit peste noapte celebru prin romanul "Umiliţi şi obidiţi", trecând prin dragostea mistuitoare din anii maturităţii târzii şi până la dragostea triumfătoare din perioada declinului vieţii biologice, Dostoievski a parcurs un drum dramatic, marcat de suferinţă, boală, sărăcie şi nefericire.

Obişnuit ca în dragoste mai mult să ofere decât să primească şi lăsând în fiecare femeie pe care a iubit-o o parte din sufletul său generos, el a trăit cu intensitate sentimentul iubirii.

Prima dragoste

Succesul "Oamenilor sărmani" i-a deschis uşile saloanelor din Petersburg, iar în casa cunoscutului om de litere Panaev, i-a fost prezentat soţiei acestuia. Iată ce-i scria el, despre acest moment din viaţa sa, fratelui Mihail: "Ieri – pe 15 noiembrie 1845 – am fost pentru prima dată

la Panaev şi cred că deja m-am îndrăgostit de soţia lui. Aceasta este frumoasă şi deşteaptă, amabilă şi neprefăcută până peste poate. Îmi petrec frumos timpul".

Dar Panaeva era întotdeauna în centrul atenţiei şi din mulţimea de admiratori se distingea întotdeauna Nekrasov.Acesta aproape că nu-şi ascundea sentimentele pentru ea şi, peste doi ani, i-a devenit amant.

După trei luni de la întâlnirea cu bruneta fatală, Dostoievski îi scria fratelui său despre pasiunea sa: "Am fost foarte îndrăgostit de Panaeva. Acum mi-a mai trecut sau doar mi se pare. Sunt la pământ cu sănătatea şi cu nervii, mi-e teamă sa nu fac iar vreo criză (1 februarie 1846)".

Prima iubire – târzie – a fost pentru el dureroasă şi umilitoare. Şi-a dat seama de la început că nu are nici o şansă şi că va trebui ca sentimentele sale să se stingă cu timpul.

Prima soţie – dragoste nefericită

După ce şi-a ispăşit pedeapsa la ocnă, Dostoievski a fost trimis la Semipalatinsk. Aici s-a îndrăgostit de Maria Dmitrievna, al cărui soţ, Alexandr Isaev, era un ratat care îşi pierduse slujba şi dăduse în patima beţiei.

"O blondă destul de frumoasă, de înălţime mijlocie, foarte slabă, fire pasională şi exaltată – după cum o descrie Vranghel, prietenul lui Dostoievski - , era citită, bine educată, curioasă, neobişnuit de vioaie şi de impresionabilă".

Faţa fină, slăbiciunea fizică şi lipsa ei de apărare trezeau în Dostoievski dorinţa de a o ajuta, de a o apăra ca pe un copil. L-a tulburat profund îmbinarea de

infantilism şi feminătate care-i incita întotdeauna senzualitatea, trezindu-i sentimente pe care el nu putea şi nici nu voia să şi le înfrâneze.

În realitate, Maria Dmitrievna era o femeie excesiv de nervoasă, aproape isterică, dar – mai ales la începutul relațiilor dintre ei – Dostoievski vedea în desele schimbări de dispoziție, tonul ridicat sau lacrimi, semnele unor sentimente profunde.

Se prea poate ca şi Maria Dmitreivna să se fi ataşat de Dostoievski, dar nu era în nici un caz îndrăgostită de el, cel puțin la început, deşi îi punea capul pe umăr şi-i răspundea la sărutări. El însă s-a îndrăgostit nebuneşte şi credea că este iubit la fel, pe când ea lua parte doar din plictiseală şi deznădejde la acest joc ce i se părea frumos.

El mergea pe al 34 an şi, până atunci, nu mai avusese, nici iubită, nici prietenă. Ea era prima femeie tânără şi interesantă pe care Dostoievski a întâlnit-o după patru ani de ocnă şi a copleşit-o cu toate farmecele dorințelor neîmplinite, ale fanteziilor erotice şi ale iluziilor romantice. Această blondă slăbănoagă întruchipa pentru el toată bucuria vieții.

Maria Dmitrievna nu era deloc o femeie uşor de suportat: era irascibilă, o supăra mereu câte cineva, era mai tot timpul bolnavă, îl sâcâia pe Dostoievski cu bănuielile şi gelozia sa. Asta nu a împiedicat-o ca după moartea soțului să îl înşele pe Dostoievski cu Vergunov, un învățător sărac.

În cele din urmă s-au căsătorit. Dar în noaptea nunții, Dostoievski a făcut o criză de epilepsie. Fața i se întunecase, a început să geamă sălbatic, s-a aruncat pe jos, zvârcolindu-se. În curând, şi-a pierdut cunoştința, iar când şi-a revenit, era atât de slăbit încât nu mai putea

vorbi. Maria Dmitrievna s-a speriat atât de tare, încât era să leşine şi ea. Criza soţului i-a provocat o impresie groaznică. Această situaţie a avut urmări nefaste asupra relaţiei lor conjugale. În atmosfera de tensiune nervoasă ce a urmat, se chinuiau unul pe altul, fiind într-o luptă continuă; certurile alternau cu căinţa şi regrete exprimate zgomotos, cu jurăminte de dragoste eternă, care se transformau într-un duel sterp al corpurilor, iar nesatisfacerea le otrăvea sângele şi sufletul.

Vorbind despre Maria Dmitrievna, trebuie remarcată labilitatea ei psihică, cu alternanţe de la veselie la ipohondrie. Avea tendinţe manifeste spre mania persecuţiei şi melancolie, îi sărea ţandăra din te miri ce şi vedea pretutindeni intrigi şi uneltiri, trecea la mânie, urla şi ţipa până cădea pe jos, apoi, liniştindu-se, îşi cerea supusă iertare şi era bunătatea pe pământ. Dar nu era uşor nici să trăieşti cu un om complicat, bolnav şi în acelaşi timp genial, aşa cum era Dostoievski.

De fapt ei se asemănau în multe privinţe: amândoi erau cuprinşi repede de frenezie, nici unul nu încăpea în cadrul strâmt al tihnei şi obişnuinţei şi amândoi depăşeau cu uşurinţă măsura. Numai că, ceea ce la Dostoievski era flacăra geniului, la Maria Dmitrievna erau vâlvătăile focului unei suferinţe grele.

Relaţia aceasta agonizantă se încheie în 1864, când Maria Dmitrievna sfârşeşte răpusă de tuberculoză.

Dragoste neîmpărtăşită

După ce s-a stabilit la Petersburg, Dostoievski a cunoscut o tânără studentă care l-a cucerit prin frumuseţea şi tinereţea

ei. Se numea Apollinaria Suslova, avea doar 22 de ani şi studia la Universitate. Apollinaria i-a trimis lui Dostoievski o scrisoare naivă şi poetică în care îi declara dragostea. El i-a răspuns şi s-au întâlnit.

În faza inițială a relațiilor lor, interesul lui Dostoievski a fost dictat exclusiv de atracția fizică. Tinerețea ei i-a trezit dorința care creştea de la o întâlnire la alta până a devenit o pasiune oarbă. Curând, latura erotică a relațiilor dintre ei a fost consolidată şi apoi extinsă prin emoții de altă natură, mai profundă.

Ca scriitor şi gânditor, Dostoievski era cu mult deasupra ei, ea îl admira şi îl urcase pe un piedestal. Dar acest chip de prieten şi mentor s-a alterat în urma experienței intime cu el. Dostoievski, ca amant, era fie sentimental, slab, fie se purta cu ea ca şi cu un obiect, umilind-o cu excesele sale.

Relația lor s-a deteriorat rapid, iar finalul a fost previzibil. Apollinaria nu numai că i-a respins categoric cererea în căsătorie, dar, după trei ani de dragoste, infidelități, certuri şi împăcări, ea i-a spus că e timpul să se despartă pentru totdeauna, deoarece nici nu poate fi vorba de un viitor comun. Dragostea lor murise de mult şi nu existau medicamente care s-o resusciteze.

Biruința dragostei

Dostoievski nu a renunțat la gândul căsătoriei. Căsătoria a devenit iarăşi o idee fixă pentru el şi aceasta nu numai din cauza singurătății şi a nevoii unui om apropiat, dar şi din alte motive. În casa lui domnea o dezordine de nedescris, nu avea cine să-i creeze o atmosferă propice scrisului.

Dostoievski s-a mutat, la sfârşitul lui 1866, la Petersburg şi a hotărât să-şi angajeze o stenodactilografă pentru a-l ajuta la finalizarea romanului "Jucătorul". I-a fost recomandată Anna Grigorievna Snitkina, o fată liniştită şi modestă, încântată de posibilitatea de a-l cunoaşte personal pe celebrul scriitor.

Avea o faţă ovală şi ochi căprui, frumoşi şi pătrunzători, fruntea largă, bărbia energică, dinţii frumoşi şi sclipitori şi părul de culoare cenuşie. Emana un flux de atenţie şi prietenie pe care el l-a simţit şi şi-a deschis imediat sufletul. Mai târziu ea şi-a dat seama cât era el de singur atunci şi câtă nevoie avea de căldură şi compasiune.

Anna Grigorievna a fost impresionată de simplitatea şi de sinceritatea lui, iar cuvintele şi modul de a vorbi ale acestei fiinţe inteligente, ciudate, nefericite şi părăsite de toţi, au impresionat-o profund. Nu a făcut economie de timp şi energie pentru a-i fi de folos. L-a îndrăgit imediat !

Dostoievski şi-a dat seama că, după mult timp, a întâlnit o fiinţă care se interesa cu adevărat de el: ea se gândea cum să facă să-i fie lui bine, era îngrijorată de sănătatea lui şi de cât a scris în fiecare zi, era preocupată de liniştea lui materială şi sufletească.

Până atunci, Dostoievski nu prea fusese răsfăţat. Grija ei îl mişca şi îl jena totodată, dar era o senzaţie plăcută. Şi apoi, el şi-a dat repede seama câtă nevoie avea de ea.

A cerut-o în căsătorie şi Anna Grigorievna a acceptat imediat. El o cucerise cu totul şi ea nu-i observa

nici ridurile, nici ticurile nervoase, nici expresia obosită a ochilor, nici tâmplele cărunte. Îşi adora soţul.

Începutul a fost greu. Dostoievski era gelos, poate şi din cauza vârstei – nu uita niciodată diferența de 25 de ani dintre ei. Şi cu toate dovezile de dragoste şi devotament ale Annei Grigorievna, el a rămas gelos până la sfârşitul vieții..

Au reuşit însă să uite începutul dificil al căsniciei, devenind o familie unită şi fericită.

HENRIK IBSEN - EGOISTUL

Henrik Ibsen (1828-1906) a fost un dramaturg norvegian, părintele teatrului modern european şi unul dintre reprezentanţii de seamă ai dramei de idei din literatura universală.

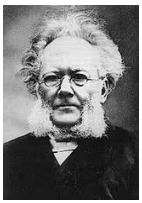

Nimeni nu-l cunoştea pe Ibsen în mod intim, dar multe dintre cunoştinţele sale erau conştiente că prima parte a vieţii, ca şi zbuciumul acelei perioade, i-au lăsat o imensă povară de resentimente de nevindecat. Din acest punct de vedere se asemăna cu Rousseau: eul său purta cicatricele pentru tot restul vieţii şi era, în consecinţă, un monstru al egocentrismului.

Într-un mod destul de nedrept şi-a considerat mama şi tatăl răspunzători pentru tinereţea sa nefericită. Fraţii săi erau şi ei vinovaţi prin asociere. După ce, în 1858, a părăsit Skienul, oraşul natal, pentru a împrumuta bani de la bogatul său unchi, Christian Paus, nu şi-a mai vizitat părinţii. Într-o scrisoare adresată, în 1867, lui Bjornstjerne Bjornson, colegul său în ale scrisului, a cărui fiică avea să se mărite ulterior cu fiul său, el a scris: "Ştii că toată viaţa le-am întors spatele părinţilor mei, întregii mele familii, deoarece nu puteam suporta să continui o relaţie bazată pe o înţelegere imperfectă".

Atunci când i-a murit tatăl, în 1877, Ibsen nu mai avusese vreo legătură cu el de aproape 40 de ani. Justificându-se într-o scrisoare adresată unchiului său, Ibsen cita: "circumstanţe imposibile datând dintr-un stadiu foarte timpuriu" ca fiind "principala cauză". Prin aceasta el înţelegea de fapt că ei decăzuseră, în timp ce el

se ridica, şi nu vroia să fie tras în jos. Îi era ruşine de ei; se temea de posibilele lor cereri financiare. Cu cât devenea mai bogat, mai capabil de a-i ajuta, cu atât era mai puțin dispus să aibă vreo legătură cu ei.

Nu a făcut niciun efort pentru a-l ajuta pe mai tânărul său frate invalid, Nicolai Alexander, care a plecat în cele din urmă în Statele Unite, unde a murit în 1888. Şi-a ignorat de asemenea fratele mezin, Ole Paus, rând pe rând marinar, îngrijitor de prăvălie, îngrijitor de far. Ole a fost întotdeauna sărac, dar a fost singurul care l-a ajutat pe nenorocitul lor tată. Ibsen i-a trimis odată o scrisoare formală de recomandare pentru o slujbă, dar nu i-a dat niciodată vreun ban şi nici nu i-a lăsat nimic prin testament. Ole a murit sărac, într-un azil de bătrâni, în 1917.

OSCAR WILDE ŞI BOSIE

Oscar Wilde (1856-1900), scriitor irlandez, cel mai cunoscut dintre scriitorii estetizanți de limbă engleză, autorul romanului „Portretul lui Dorian Gray”.

“Când ochii noştri s-au întâlnit, am pălit brusc. Un ciudat sentiment de groază m-a cuprins. Ştiam că întâlnesc pe cineva a cărui personalitate e atât de fascinantă, încât, dacă îi îngădui, toată ființa mea ar absorbi-o, tot sufletul, şi chiar arta mea.”

Scriind aceste rânduri în poate cel mai celebru roman al său – "Portetul lui Dorian Gray", Wilde parcă anticipa pasiunea nestavilită pe care tânărul lord Alfred Douglas avea să o stârnească în el peste doar doi ani. "Wilde îşi dorea o pasiune care să îl devoreze" scrie biograful său, Richard Ellman. "Aşa că a făcut o pasiune şi s-a lăsat devorat de ea" – este concluzia unuia dintre oamenii care au studiat cel mai amănunțit viața celebrului scriitor irlandez.

Când s-au cunoscut, Wilde avea 37 de ani, iar lordul Alfred Douglas (Bosie) doar 22. Pentru Wilde a fost dragoste la prima vedere. El a găsit în Bosie acea perfecțiune estetică pe care o visase pentru eroul său, Dorian Gray. Dorian se mistuie în narcisism şi în obsesia pentru propria frumusețe. Wilde se mistuie în viața reală din pricina iubirii pentru tânărul său iubit.

Cade astfel victimă unei pasiuni pentru tinerețe şi frumos pe care el însuşi o disecase în amănunțime în romanul său. Paradoxal, viața i-a întins capcanele pe care

le analizează cu mintea limpede în paginile sale, dar vârtejul existenței l-a orbit.

Cât despre Bosie, tânărul poet şi scriitor aspirant, a fost flatat de atenția pe care un personaj celebru ca Wilde i-o acorda. La acea vreme, Wilde era cea mai strălucitoare stea a societății londoneze, un dandy autentic cu spirit fin, maniere curtenitoare şi conversație sclipitoare.

Pentru Wilde, prezența sa în societate era atât de importantă încât se risipea pur şi simplu pentru a străluci. "Mi-am folosit geniul în viață şi în operele mele doar talentul", mărturiseşte el mai târziu.

Ostil filosofiei şi convențiilor morale ale epocii victoriene, Oscar Wilde duce o viață de ostentație cinică şi de scandal, afişându-şi public relația sa homosexuală, ceea ce îi atrage, în 1895, o condamnare penală de doi ani închisoare pentru ultragiu la moralitatea publică.

După eliberare, ruinat financiar, îşi sfârşeşte viața în uitare şi singurătate.

LENIN ŞI INESSA ARMAND

Lenin, pseudonimul lui Vladimir Ilici Ulianov (1870-1924), a fost un revoluționar rus, lider al partidul bolşevic, a fost primul premier al Uniunii Sovietice şi fondatorul ideologiei cunoscute sub numele de leninism.

Destrămarea Uniunii Sovietice şi deschiderea parțială a arhivelor de la Kremlin au scos în lumina istoriei secrete de nebănuit. Unul dintre cele mai picante şi mai controversate episoade din viața lui Lenin a devenit public. Relația pe care a avut-o liderul bolşevic, timp de aproape 10 ani, cu Inessa Armand a intrat sub lupa istoricilor.

Căsătorit, din 1898, cu Nadejda Krupskaia, o activistă politică înflăcărată, Lenin o va cunoaşte, în 1909, pe Inessa Armand, de care se va îndrăgosti la prima vedere.

Inessa s-a născut la Paris, în 1873, fiind fiica celebrului tenor francez Theodore Stephan şi a Nathaliei

Wild, o englezoaică cu cetățenie franceză. După moartea timpurie a tatălui ei, este înfiată de la vârsta de cinci ani de o mătuşă aflată la Moscova. La vârsta de 19 ani s-a căsătorit cu Alexandr Efghenievici Armand, moştenitorul unei familii de industriaşi textili ruşi, cu care va avea cinci copii. În 1905, şi-a părăsit soțul pentru fratele mai tânăr al acestuia, Vladimir, însă nu a divorțat oficial niciodată de Alexandr.

Doamna Armand s-a implicat încă din 1903 în activitățile ilegale ale Partidului Social Democrat al Muncii din Rusia, distribuind materiale de propagandă

considerate subversive. În 1907, a fost arestată şi condamnată la doi ani de exil la Arhanghelsk. A fost urmată în exil de Vladimir, dar acesta s-a îmbolnăvit de tuberculoză şi a plecat la tratament în Elveția, unde a şi murit în 1909.

Viața va face ca, în acelaşi an, Inessa să-l întâlnească la Paris pe Lenin, care trăia în exil. Din acest moment, ea a trăit aproape nedespărțită de Lenin până când va muri în 1920.

Relația foarte apropiată pe care a avut-o cu Lenin a stârnit numeroase controverse, mulți istorici şi biografi afirmând că ea a făcut parte dintr-un "triunghi conjugal" alături de liderul bolşevic şi de soția lui. De altfel, tonul foarte intim al corespondenței dintre Lenin şi Inessa, prezența ei aproape neîntreruptă în preajma familiei acestuia şi însemnările din jurnalul ei, par să susțină aceste afirmații.

Istoricul Dimitri Volkogonov a oferit mai multe informații despre relația lui Lenin cu "franțuzoaica": "Inessa Armand jucase un rol extrem de important în viața bărbatului al cărui devotament față de Marea Idee lăsa prea puțin loc pentru altceva. Reuşise să atingă corzi ascunse foarte adânc în inima lui atât de puritană. Lenin simțise permanent nevoia să fie împreună cu ea, să-i scrie sau să-i vorbească".

Conştientă de impactul pe care îl avea relația lui Lenin cu Inessa, Nadejda Krupskaia scria în jurnalul său: "Se luminează casa când intră Inessa. Nimic nu îi este indiferent. Trece totul prin filtrul inimii".

Viața Inessei a fost curmată însă brusc, de o teribilă epidemie de holeră. La 24 septembrie 1920, ea a încetat din viață, lăsându-l pe Lenin împietrit de durere.

D.H. LAWRENCE ŞI FRIEDA

David Herbert Lawrence Richards (1885-1930) a fost un romancier englez, poet, dramaturg, eseist şi critic literar ("Fii şi îndrăgostiţi","Amantul doamnei Chatterley" etc.).

Unul dintre cei mai controversaţi autori ai secolului trecut, al cărui roman – "Amantul doamnei Chatterley" - a provocat o adevărată revoluţie a moravurilor, este un exemplu al felului în care viaţa şi opera se întâlnesc uneori în destinul unor mari creatori.

Relaţia cu partenera sa de o viaţă, Frieda von Richtofen a început într-un mod la fel de tulburător ca şi palpitantele aventuri ale lui Lady Chatterley. Femeia care i-a răpit inima, la 27 de ani, este cu 5 ani mai în vârstă decât el, căsătorită cu profesorul lui de engleză şi mamă a 3 copii. O iubire-pasiune, care avea să se transforme în ceva mai mult şi să alimenteze o operă de proporţii, a început în anul 1912, când Frieda şi David Herbert fug împreună hotărâţi să înceapă o viaţă nouă, departe de moravuri şi interdicţii. Frieda avea să nu îşi mai vadă familia o bună bucată de timp.

Nu întâmplător, destinul lui lady Chatterley este de a renunţa la onorurile sale nobiliare pentru a urma un bărbat simplu, un paznic de vânătoare, care îi deschide ochii spre erotism şi simplitate.

Crezul artistic al lui Lawrence este cel în puterea comuniunii trupeşti şi sufleteşti dintre un bărbat şi o femeie. În ciuda numeroaselor critici care i s-au adus cum că ar încălca bunele moravuri (în patria sa romanul a

primit permisiunea de a fi publicat abia în 1960), viziunea sa despre iubire este în fond mai apropiată de puritanism decât de libertinaj. Lawrence crede cu convingere că o dată ce un bărbat şi o femeie au întâlnit în cel de lângă ei "jumătatea", împlinirea lor atât fizică cât şi spirituală, loialitatea este de la sine înțeleasă. Tocmai de aceea "trădarea" de a părăsi pe cineva devine obligația de a veni în întâmpinarea împlinirii şi fericirii personale. Printre componentele acestei împliniri, satisfacția trupească are un rol important, fiind, în viziunea scriitorului, nedrept pusă în umbră de moravurile vremii.

Iubirea îşi găseşte cea mai pură formă în plăcerea pe care cei doi o împărtăşesc şi acest crez este izvorul scenelor pornografice care au atras oprobiul contemporanilor şi au iscat chiar şi un celebru proces, în care literatura a trebuit să dea seamă în fața moravurilor.

Relația lui Lawrence cu Frieda a durat 19 ani, cei doi fiind despărțiți de dureroasa moarte a scriitorului, care s-a stins din viață în 1930, bolnav de tuberculoză. Frieda a mai trăit 26 de ani după aceea, punându-şi viața în slujba operei soțului său.

JUAN PERON ŞI EVITA

Juan Domingo Perón (1895-1974) a fost preşedinte al Argentinei (1946-1955), exilat în urma unei lovituri de stat; este reales ca preşedinte în 1973, însă moare în 1974.

Este incredibil cum unele poveşti de dragoste au forța de a schimba oameni, destine, cum dragostea uneşte fără scăpare doi oameni diferiți, dar care au dragostea lor – cel mai de preț lucru.

Evita, fiica unei menajere dintr-o provincie îndepărtată, şi Juan Peron, colonel în armata argentiniană, viitor preşedinte, s-au întâlnit, s-au iubit şi împreună au schimbat destinul Argentinei.

Societatea argentiniană a anilor '40 despărțea clar şi categoric clasa actorilor de clasa politicienilor. Nu erau acceptate relații de iubire între reprezentanții celor două clase sociale. Ne imaginăm numai câte controverse a stârnit relația politicianului Juan Peron cu actrița Eva. O relație ce i-a scandalizat efectiv pe toți consilierii colonelului. Juan nu s-a lăsat intimidat de nimeni şi de nimic şi a decis că Eva este femeia care trebuie să-i stea alături indiferent de consecințe şi prejudecăți.

Eva Duarte provenea dintr-o familie fără posibilități materiale. La numai 15 ani, viitoarea primă doamnă a Argentinei a plecat de acasă pentru a-şi încerca şansa în Buenos Aires. Fără educație, fără bani, fără sprijin şi fără relații, Eva a străbătut în lumea filmului şi a devenit în câțiva ani una dintre cele mai bine plătite actrițe. Norocul

Evei nu s-a oprit aici. Ea a ajuns să dețină postul de radio la care lucrase atâția ani.

Şansa a fost de partea ei, căci a simțit gustul dulce al succesului şi gustul amețitor al dragostei, când l-a cunoscut, la 24 de ani, pe Juan Peron, un bărbat de 48 de ani. Peron era văduv şi cunoscut pentru atracția sa față de femeile tinere. Tinerețea Evitei, cum a fost alintată de poporul argentinian, şi determinarea actriței l-au cucerit iremediabil.

O tragedie i-a adus pe cei doi față-n față, deoarece s-au cunoscut la un eveniment caritabil pentru ajutorarea victimelor unui catastrofal cutremur.

"Acolo era o femeie cu o înfățişare fragilă, dar cu o voce puternică. Avea părul lung şi blond, iar buclele îi mângâiau spatele. A spus că numele ei este Eva Duarte, că vocea ei a putut fi auzită la radio şi că vrea foarte mult să îi ajute pe oamenii din San Juan. Am privit-o şi m-am simțit copleşit de cuvintele ei. Era firavă, dar când vorbea chipul ei parcă se aprindea". Aşa îşi aminteşte Juan Peron prima întâlnire cu Evita lui. Istoricii nu sunt însă la fel de romantici şi au scris în cărțile biografice că Peron nu stătea tocmai bine la capitolul "detalii" şi că Eva era brunetă pe atunci.

Într-adevăr, detalii! Important este faptul că cei doi s-au amorezat unul de celalalt şi că s-au mutat împreună la scurt timp după debutul relației, fapt ce a scandalizat şi mai mult societatea conservatoare de atunci. Peron a prezentat-o pe Eva cercului său apropiat de politicieni şi se pare că aceasta asista şi la şedințele lor. Peron a devenit ministru al Războiului şi era cunoscut drept cel mai influent om din guvernul argentinian de atunci. Dar politicianul a fost arestat pentru că înalții demnitari se

temeau de influența covârșitoare și de încrederea pe care masele o aveau în el. Poporul și-a spus cuvântul și s-a adunat în stradă în număr impresionant pentru a-și apăra idolul. Se spune că Eva însăși a organizat mulțimea pentru a obține eliberarea iubitului ei. Dorința maselor a fost îndeplinită, iar Peron și-a recăpătat libertatea.

Juan Peron a decis atunci că este momentul să candideze pentru funcția de președinte al Argentinei. Așa se face că Eva a fost prima femeie care a apărut într-o campanie prezidențială. Alături de soțul ei a străbătut țara în lung și în lat. Eforturile ei au dat roade căci Peron a fost ales președinte al Argentinei, iar Eva a devenit prima doamnă a țării și un "Lider Spiritual al Națiunii", cum a fost ulterior numită. Ea încuraja populația, în timpul discursurilor, să nu i se mai adreseze cu Eva Peron, ci cu Evita. Ea a înființat Fundația Eva Peron, care construia case săracilor și se ocupa de plata îngrijirilor medicale pentru cei care nu își permiteau să o facă.

Tot Evita a pus bazele Partidului Feminin Peronist, care ajunsese să aibă 500 000 de membrii și 3 600 de sedii în toată țara.

Evita a întărit imaginea soțului ei, prezentându-l precum un om al divinității, pentru care toți adepții partidului trebuiau să-și dea viața în caz de nevoie.

Viața liniștită a celor doi nu a durat însă prea mult, deoarece Eva a fost diagnosticată cu cancer cervical. A fost prima argentiniană care a făcut chimioterpie, dar boala a răpus-o pe frumoasa Evita. Ea s-a stins din viață la numai 33 de ani, lăsând în urma ei frumoasa poveste de dragoste cu Peron și un popor care o adora.

HEMINGWAY ŞI FEMEILE

Ernest Miller Hemingway (1899-1961) a fost un mare scriitor american, reporter de război, laureat al Premiului Pulitzer în 1953, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1954.

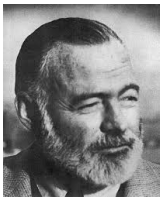

Lui Hemingway i-a fost greu să aibă o relație civilizată cu o femeie, cel puțin pentru un timp mai îndelungat, dacă aceasta nu făcea dovada unui servilism total.

Prima sa soție, Hadley Richardson, era cu opt ani mai în vârstă decât el şi destul de înstărită; a trăit din banii ei până ce cărțile au început să i se vândă în număr mare. Era o femeie plăcută, înțelegătoare, atrăgătoare, înainte de a se îngrăşa, gravidă fiind cu primul copil a lui Hemingway, Jack („Bumby"), şi neputând ulterior să mai slăbească.

Relația lor s-a deteriorat din momentul în care Hemingway a cunoscut-o pe Pauline Pfeiffer, o fată zveltă, mult mai bogată decât Hadley. S-a ajuns la divorț. Hadley a acceptat situația şi nu i-a creat probleme lui Hemingway.

În ceea ce o priveşte pe Pauline, aceasta şi-a folosit banii pentru a face viața lor mai îmbelşugată, cumpărând şi decorând o casă frumoasă în Key West, Florida, care a contribuit la deschiderea gustului lui Hemingway pentru pescuitul în larg, pe care a ajuns să-l adore.

Pauline i-a dăruit un fiu, Patrick. În 1931, când l-a anunțat că aştepta un al doilea copil, Gregory, căsătoria lor a intrat însă în declin. Hemingway căpătase deja

gustul pentru Havana şi acolo s-a încurcat cu o blondă, Jane Mason, cu 14 ani mai tânără decât el. Era subţire, drăguţă, băutoare, o sportivă de primă clasă, căreia îi plăcea să-şi petreacă vremea cu tovarăşii de băutură ai lui Hemingway, pentru ca apoi să conducă maşini sport cu o viteză ameţitoare. Era, din multe puncte de vedere, o eroină ideală pentru Hemingway, însă era şi o fire depresivă, care nu-şi putea controla viaţa complicată. A încercat să se sinucidă şi a reuşit să-şi frângă coloana, moment în care Hemingway şi-a pierdut interesul pentru ea.

Încercările, pe care le tot făcea Pauline de a-şi recâştiga soţul, au eşuat. Ceea ce a urmat s-a numit Martha Gellforn, o reporteră şi scriitoare subtilă, provenind, ca majoritatea femeilor din viaţa lui Hemingway, din rândul înaltei burghezii din Midwest. Era înaltă, cu picioare uluitor de lungi, o blondă cu ochi albaştri, cu aproape zece ani mai tânără decât el. Martha era o fire mai curând pretenţioasă şi este puţin probabil să fi fost vreodată fizic atrasă de el. A refuzat întotdeauna să-i facă un copil şi mai târziu a adoptat unul. Ea se căsătorise cu Hemingway în primul rând pentru că era un scriitor vestit, ceva ce şi-ar fi dorit cu ardoare să fie şi ea: spera ca acea carismă literară a lui să treacă şi asupra ei.

Martha a fost de departe cea mai inteligentă şi mai hotărâtă dintre soţiile lui Hemingway şi nu a existat vreo şansă ca mariajul să dureze. Şi asta datorită unui motiv: a obiectat vehement în faţa deprinderii lui Hemingway de a bea şi a brutalităţii pe care o genera băutura. Evident, s-au despărţit la sfârşitul anului 1944.

Cea de-a patra şi ultima căsătorie a lui Hemingway a durat până la moartea acestuia şi asta în principal

datorită faptului că protagonista de la acea vreme, Mary Welsh, era decisă să meargă până la capăt, orice s-ar fi întâmplat. Mary era ziaristă la Time, nu era o ambițioasă precum Martha, însă era harnică şi isteață. Dându-şi seama că Hemingway dorea o nevastă–servitoare şi nu o posibilă rivală, ea a renunțat complet la ziaristică pentru a se mărita cu el.

Relația n-a fost ocolită de certuri şi violență. Mary i-a spus lui Hemingway: "N-ai decât să mă tot îndemni cât vrei să părăsesc casa şi pe tine, că nu ai să reuşeşti... Orice ai spune sau ai face, dacă nu mă omori, ceea ce ar fi cam complicat, am să rămân aici şi am să-ți țin casa până în ziua în care ai să vii treaz dimineața şi ai să-mi spui sincer şi fără ocolişuri că vrei ca eu să plec". Era o ofertă pe care Hemingway nu a acceptat-o. A plecat însă el, luându-şi viața.

SARTRE ŞI SIMONE DE BEAUVOIR

Jean-Paul Sartre (1905-1980) a fost un filozof francez, reprezentant al existenţialismului, scriitor (în 1964 refuză Premiul Nobel pentru literatură), jurnalist şi militant social.

Perechea intelectuală de vis a perioadei postbelice: efervescenţă spirituală, revoluţie continuă în fumul cafenelelor din Montparnasse, o relaţie fără copii sau obligaţii reciproce. Doi oameni inteligenţi şi talentaţi care au vrut să împace iubirea cu libertatea. În opinia unora, au reuşit doar să împace iubirea cu libertinajul. Care este oare adevărul?

Când s-au cunoscut, Simone de Beauvoir avea 21 de ani, iar Sarte 24. Erau studenţi la Filosofie, pregătindu-se amândoi pentru lucrarea de licenţă. El era urâţel, dar exuberant, un copil-minune tipic, pe cale să ia conducerea unei mişcări spirituale de proporţii. Ea era frumoasă, sclipitoare şi ambiţioasă.

La examenul final, el s-a clasat primul şi ea a doua, deşi examinatorii au căzut de acord că ea a fost mai bine pregatită şi, pe lângă aceasta, cea mai tânără candidată care a primit vreodată acest titlu. Dar Sartre era irezistibil cu excesul său de entuziasm tineresc, ingenios şi exuberant. Aşa l-a găsit şi de Beauvoir, iar cei doi au început o relaţie care avea să dureze pentru tot restul vieţilor lor.

Au convenit încă de la început ca legătura lor să ţină 2 ani, după care, dacă amândoi doreau, puteau să se

vadă mai departe, fără a avea însă o relație exclusivă. Ceea ce s-a şi întâmplat. Au continuat o relație de mare productivitate intelectuală, cu un schimb de idei bogat, dar fără obligația loialității.

"Pactul" care a pus bazele relației lor a fost întocmit încă de când s-au cunoscut, în 1929, şi l-au respectat toată viața. Amândoi erau liberi să aibă alte relații. Ceea ce îşi promiseseră, în schimb, a fost sinceritatea totală, anularea oricărei infidelități în schimbul unei transparențe absolute. Pentru că ştiau că vor găsi înțelegere la celălalt, cei doi nu se vor minți niciodată, aşa cum observau că fac multe cupluri căsătorite. Dar ce ne facem cu punerea în practică?

După moartea lui Simone de Beauvoir, în aprilie 1986, presa s-a năpustit asupra paginilor de jurnal şi corespondență pentru a afla adevărul despre acest cuplu care a jonglat cu libertinajul şi loialitatea timp de mai bine de 30 de ani. Aşa cum reiese mai ales din scrisorile ei către el, se pare că el a fost cel care s-a bucurat mai mult de avantajele pactului. Gelozia, dorul şi nevoia de siguranță au chinuit-o de multe ori pe Simone de Beauvoir, care nu era deloc străină de sentimentul de dependență față de Sartre.

ALECSANDRI ŞI ELENA NEGRI

Vasile Alecsandri (1821-1890) a fost un poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, creator al teatrului românesc şi a literaturii dramatice în România, cunoscut prin „Pastelurile" sale.

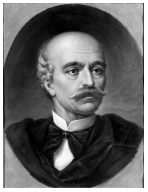

Vechi prejudecăţi cu privire la personalitatea lui Alecsandri ne fac să-l vedem pe scriitor numai vesel, fericit şi într-o bună măsură nepăsător – ceea ce e fals. El nu numai că nu era un uşuratic, dar era un om sensibil, un contemplativ şi un reflexiv. Se mai adaugă încă ceva: nevoia unei afecţiuni, a unui suflet către care să-şi poată îndrepta dragostea, căreia să-i împărtăşească nesiguranţele, care să-i fie mângâiere într-o lume cutremurată de vânturile reci ale meschinăriei şi interesului.

Încă din 1841, el considera, într-o scrisoare către un prieten, că "după părerea mea nu trebuie să te căsătoreşti din dragoste". Şi primele două argumente erau: "1. Rişti să aştepţi prea mult până să afli o persoană pe care să o iubeşti cu adevărat şi care să fie vrednică de această dragoste. 2. Pentru că, având în vedere cum merg lucrurile în societatea noastră, împrejurările vor să nu te căsătoreşti cu cea pe care o iubeşti, ca şi cum o fatalitate ar urmări lucrurile acestea..." Argumentele lui trădează de fapt o sete de iubire şi teama de a nu fi dezamăgit în iubirea sa.

În cursul anului 1844, sora prietenului său Costache Negri, Elena, fiinţă suferindă, care în 1841 trebuise să călătorească în străinătate pentru îngrijirea unei sănătăţi plăpânde, divorţată din 1843, îl farmecă de la început

prin spiritul ei viu, prin personalitatea ei cuceritoare, desigur nu mai puțin şi prin frumusețe. Portretul ei cunoscut, făcut de Rosenthal, redă îndeosebi viața interioară, o anumită melancolică resemnare.

Elena trebuie să fi fost într-adevăr frumoasă: şi mama şi bunica ei fuseseră, de altfel, celebre frumuseți ale Moldovei. Dacă adăugăm spiritul cultivat al Elenei, inteligența ei vioaie, gândirea deschisă înnoirilor, înțelegem că Alecsandri putea fi uşor atras de această femeie deosebită. După toate probabilitățile, în cursul iernii 1844-1845, legăturile lor prieteneşti s-au strâns tot mai mult şi se transformă într-o dragoste tot mai puternică. În martie 1845, Alecsandri se afla la Blânzi, moşia Elenei Negri, din ținutul Tecuciului. Aici cei doi tineri îşi împărtăşesc sentimentele reciproce. Într-o poezie, Alecsandri consemnează dragostea triumfătoare, mărturisind intensitatea fericirii poetului:

Întinde cu mândrie aripile-ți uşoare,
O, sufletul meu vesel, o, suflet fericit!
Înalță-te în ceruri şi zbori cântând la soare,
Căci soarele iubirii în cer au răsărit!
Şi-n cale-mi s-a oprit!

Veniți năluciri scumpe, dorinți, visuri mărețe,
Ca păsări călătoare la cuibul înflorit.
Veniți de-ngânați veseli a mele tinerețe,
Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
Iubesc şi sunt iubit!

Primăvara asta fericită o petrece cu Elena şi cu fratele ei, Costache Negri. Zilele treceau ca un vis pentru

cei doi tineri îndrăgostiți, alergând călări prin dumbrăvi, ca doi oameni fericiți ce uitau, în clipele acelea, tot restul lumii. Serile întârziau în jurul mesei sau contemplând cerul înstelat, discutând despre literatură, cu sufletele pline de poezie şi iubire. Într-o asemenea atmosferă de înțelegere, de afecțiune reciprocă, de intensă poezie, se desfăşoară iubirea cu Elena Negri.

La începutul lui iunie, Alecsandri pleacă pentru o scurtă călătorie la Viena. Călătoria este învăluită în mister. Condusese el până în capitala Austriei pe Negri şi Elena, care plecau pentru consultarea unor doctori? Sau, dimpotrivă, tatăl său se speriase de această dragoste pentru Elena Negri, de care fiul poate îi şi vorbise în vederea unei căsătorii? Pentru prejudecățile vremii aceleia, dragostea aceasta pentru o femeie divorțată şi mai în vârstă ca el putea fi un motiv de nelinişte. Zvonurile despre şubrezenia sănătății Elenei şi despre caracterul neiertător şi molipsitor al bolii ei – tuberculoza – care, evident, în surdină, nu puteau să nu circule, sunt de natură să susțină aceste ipoteze, mai ales că în anul următor Alecsandri se va întâlni în străinătate cu Elena Negri în cel mai mare secret, îndeosebi față de tatăl său. S-ar putea deci ca bătrânul Alecsandri, ca să-l distragă de la această iubire, să-l fi trimis sub un pretext oarecare la Viena.

În perioada următoare, Alecsandri va fi deosebit de preocupat de boala ce se agrava a Elenei Negri. Aceasta din nou era obligată să meargă să se îngrijească în străinătate. Cei doi tineri concep atunci un plan îndrăzneț: să se întâlnească undeva în străinătate şi să petreacă lunile de iarnă împreună. Întâlnirea lor trebuia însă să rămână cu totul necunoscută celor din țară.

Planul reuşeşte. Se regăsesc la Veneţia, încântaţi de tot ce-i întâmpină, bucurându-se copilăreşte de barcarola unui cântăreţ de pe stradă şi mai cu seamă de prima plimbare ce o fac apoi, împreună, cu gondola, pe canalul Giudeca, în apusul soarelui, plimbare ce le va rămâne favorită pentru tot timpul ce-l vor petrece acolo.

"Indescriptibile senzaţii – comentează în însemnările sale Alecsandri – prilejuite de dulcea legănare a gondolei şi de sentimentul singurătăţii noastre în doi. Încercăm, fără să spunem o vorbă, toată fericirea adevărată pe care o pot cuprinde inimile noastre tinere şi înflăcărate." Şi el adaugă apoi: "Iubirea noastră înfrumuseţează tot ce ne înconjoară şi dă bucuriilor proporţii sublime."

Prima lor lună în Veneţia se scurge fără să-şi dea seama când Alecsandri scria: "Totul e frumos, calm şi strălucitor în jurul nostru."

Fericirea lor în cea de-a doua lună este însă umbrită. Vremea se strică. Încep ploile, cu umezeala şi răceala pe care le aduc lunile iernii; sănătatea Elenei Negri începe să fie nesatisfăcătoare. Boala progresa îngrijorător de repede. Medicii nu le dau mari speranţe. În căutarea unor remedii, cei doi încep o lungă călătorie prin Europa, la capătul căreia însă, necruţătoare, aştepta moartea.

Moartea Elenei Negri, fiinţa de care fusese legat prin sentimente atât de puternice, l-a zguduit adânc pe Alecsandri. Despre ceea ce însemnase Elena pentru el, poetul avea să scrie: "Ei îi datorez tot ce am făcut bun şi dacă n-aş fi avut nenorocirea s-o pierd, aş fi realizat capodopere."

EMINESCU ŞI VERONICA MICLE

Mihai Eminescu, născut Mihail Eminovici (1850-1889), a fost un poet, prozator şi jurnalist român, aparţinând romantismului, supranumit „Luceafărul poeziei româneşti”, ce a influenţat, prin opera sa, întreaga literatură română ce i-a urmat („Luceafărul”, „Floare albastră”, „Glossa”etc.)

„Îngerul blond” al lui Eminescu a fost Veronica Micle, o doamnă frumoasă, cu părul lung şi bălai şi ochii albaştri. S-au cunoscut la Viena, în 1872, la vârsta de 22 de ani, pe când el era student la filozofie, iar ea, căsătorită deja de opt ani şi mamă a doi copii, venise pentru a-şi trata o boală de piele. Fără a ţine cont de piedicile morale, cei doi au început timid, în capitala austro-ungară, o relaţie de amor ce avea să fie condimentată, în următorii 17 ani, cu multă pasiune, intrigi, despărţiri şi reîmpăcări.

În perioada 1874-1877, aflându-se la Iaşi ca director al Bibliotecii Centrale, Eminescu era o prezenţă constantă la seratele literare ale Veronicăi Micle. În acelaşi timp, bârfele despre întâlnirile lor romantice prin oraş şi intimităţile care depăşiseră cu mult limitele dintre o femeie căsătorită şi un tânăr artist, neconfirmate oficial însă niciodată, încep să curgă şi să învenineze casa Micle. Se spune chiar că nu de puţine ori, Ştefan Micle, soţul cu 30 de ani mai în vârstă al Veronicăi, a primit scrisori în care anonimi îi relatau escapadele soţiei. De fapt, casnicia Veronicăi cu Stefan Micle a fost o convenţie

instituită de mama ei, pentru a izbuti în viaţa, când fata avea numai 14 ani. Micle îi era rector la o şcoală de elită din Iaşi, unde ea învăţa. Aşa s-au cunoscut, lui i-a picat cu tronc, fiind foarte frumoasă şi având talent scriitoricesc. Iar mama ei, o moaşă cu atestat universitar, a obligat-o să-şi lege destinul de al lui.

În 1879, toate acestea aveau să se termine, o dată cu moartea lui Ştefan Micle. Ceea ce ar putea părea o uşurare pentru dragostea dintre cei doi amanţi, avea însă să se transforme într-o iubire chinuitoare, din motive cât se poate de pragmatice: banii şi distanţa. Ea nu a reuşit decât după câţiva ani să obţină pensie de urmaş, iar el a trebuit să se mute la Bucureşti. În toamna lui 1879, Veronica şi Eminescu au petrecut împreună aproape două luni în Bucureşti, iar în primăvara anului 1880 vorbeau pentru prima dată de posibilitatea căsătoriei. Problemele financiare şi opoziţia de care s-au izbit, în societate, vor zădărnici însă planul îndrăgostiţilor, iar până în toamna anului 1881, relaţiile dintre ei se vor răci.

„Draga mea Veronică,

Ca eu să nu-ţi scriu e de înţeles. Bolnav, neputând dormi nopţile şi cu toate astea trebuind să scriu zilnic, nu am nici dispoziţie de a-ţi scrie ţie, căreia aş vrea să-i scriu închinăciuni, nu vorbe simple.

Dar tu care ai timp şi nu eşti bolnavă să nu-mi scrii e mai puţin explicabil. Tu trebuie să fii îngăduitoare cu mine, mai îngăduitoare decât cu oricine altul, pentru că eu sunt unul din oamenii cei mai nenorociţi din lume.

Dar tu pentru aceasta nu trebuie să mă bănuieşti, tu rămâi cum ai fost şi scrie-mi. Tendinţa mea constantă

va fi de a-mi împlini făgăduinţele curând ori târziu, dar mai bine târziu decât niciodată.

(...)Sunt atât de trist şi e atât de deşartă viaţa mea de bucurii, încât numai scrisorile de la tine mă mai bucură. A le suspenda sau a rări scrisorile tale m-ar durea chiar dacă n-ai mai iubi pe Emin.

Scrie cu degetele pe cari le sărut"

Flacăra iubirii s-a reaprins în 1882, când Veronica a revenit la Bucureşti, iar cei doi au locuit câteva luni în imobilul de pe strada Buzeşti, nr. 5. Zadarnic a încercat ea să-l convingă să se căsătorească: opoziţia prietenilor lui şi depresia, care deja îl stăpâneau pe Eminescu, au blocat orice demers în acest sens.

„Draga mea Veronicuţă,

Sunt cinci ceasuri de dimineaţă şi eu, luându-mă cu lucrul, n-am putut închide ochii încă.

Acum, după ce-am sfârşit câte aveam de făcut, îmi închei ziua gândind la tine, pasărea mea cea sprintenă, cea voioasă şi tristă totodată şi aş vrea să pun mâna pe tine, să te sărut pe aripă... pe locul unde va fi fost odată două aripi, pe umărul tău cel alb şi rotund şi frumos.

Dar trebuie să-mi pun pofta-n cui, căci în acest moment tu dormi dusă, în pătuţul tău aşternut desigur c-o fină pânză de in, iar eu mă uit în lumânare şi gândesc la tine. Dormi şi nu te trezi, draga mea Nicuţă, că eu te păzesc tocmai de aici."

Puţini ştiu, însă, că Eminescu era şi foarte gelos, motiv pentru care de multe ori, relaţia lor a fost întreruptă. El dorea absolutul, iubirea lui să fie exclusivă,

şi îl deranjau toate speculațiile care făceau referire la infidelitățile Veronicăi, de aceea se despărțeau atât de des.

În 1883, a debutat boala care avea să-i fie fatală, şase ani mai târziu, lui Mihai Eminescu. Diagnosticul pus atunci de medicii de la Sanatoriul doctorului Şuțu, din Bucureşti, a fost „psihoză maniaco-depresivă". A fost trimis de medici la tratament la Viena, apoi prin Italia, revenind în Iaşi abia în peste un an. Au urmat luni întregi de tratamente şi recuperare, iar în 1887 a ajuns în grija surorii sale, Henrieta, la Botoşani. În tot acest timp, Veronica, mutată la Bucureşti împreună cu copiii, încerca să-l convingă să revină în Capitală, pentru a fi mai bine îngrijit. A reuşit să-l facă să vină la Bucureşti abia în aprilie 1888. Târziu. În dimineața zilei de 15 iunie 1989, poetul se stingea în sanatoriul doctorului Şuțu.

Veronica nu l-a putut uita, la data de 4 august 1889 luându-şi viața. Sinuciderea s-a petrecut la Mănăstirea Văratec, unde se retrăsese. O sinucidere premeditată, la fix 50 de zile după moartea iubirii sale, Mihai Eminescu.

FERDINAND ŞI ELENA VĂCĂRESCU

Ferdinand I de Hohenzollern-Sigmaringen (1865-1927) a fost rege al României (1914-1927) şi înfăptuitorul Marii Uniri de la 1918.

Ferdinand fusese ales moştenitor al tronului României pentru că unchiul său n-avea nici un fiu. Regele Carol şi regina Elisabeta avuseseră o fetiţă, Maria, care murise la vârsta de patru ani, şi de atunci n-au mai avut alt copil.

Regele primise această soartă cu seninătatea unui om care în orice împrejurare e stăpân pe simţirile şi patimile lui. Dar regina, poetă, avea altă fire. Moartea fetiţei şi nădejdea mereu pierdută a altei bucurii de mamă îi striviră viaţa şi atât îi chinuiră sufletul, încât inima ei se găsi cu totul neîmpăcată când sosi clipa dureroasă în care fu nevoită să adopte un moştenitor ce nu fusese născut din ea.

Smuls din veselia vieţii de la Potsdam, unde era înconjurat de tovarăşi de seama lui şi unde dusese o viaţă cu totul potrivită cu pornirile sale, Ferdinand se găsi deodată osândit la o viaţă asemănătoare aproape cu aceea a unui pustnic. Fără prieteni, fără tovarăşi, aproape ca un exilat în ţara străină, sub călăuzirea unui unchi a cărei primă şi ultimă preocupare era politica şi care era gata să jertfească pentru raţiunea de stat nu numai dorinţele şi fericirea lui, dar şi ale oricărui membru din familie ce se afla pe lângă el, tânărul prinţ era într-adevăr foarte singur. Fiind crescut cu multă străşnicie, pentru muncă şi pentru supunere, era şi ascultător şi supus, dar era şi el

om şi, mătuşa lui, cu toate că nu-i ierta locul ce-l dobândise, privea cu milă singurătatea lui.

Înțelegea cât se simțea de stingher şi ce dor de-acasă îl cuprindea într-o viață atât de deosebită de acea cu care fusese obişnuit, înjugat la o sarcină grea care nu-l ademenea, a cărei frumusețe şi mărire n-o înțelegea încă.

Dar Carmen Sylva era poetă şi vedea toate prin prisma închipuirii ei romantice. Avea sufletul fierbinte, plin de avânturi şi o fire nestăpânită, şi era fără îndoială cam nechibzuită; nu prevedea niciodată răul şi de aceea în tot cursul vieții ei, zbuciumate şi tragice, a căzut deseori pradă celor ce-i înşelau larga-i încredere, pentru propriul lor folos. Neavând copii, îi plăcea să se înconjoare de o droaie de fete tinere care, însufleţite de vorbele-i aprinse, îi stăteau la picioare, slăvind fiecare cuvânt ce-l rostea.

Nu s-ar fi putut închipui două fiinţe omeneşti mai nepotrivite ca fire decât Carmen Sylva, poeta inspirată, şi regele Carol, soțul şi stăpânul ei, acel om impunător, cu simțul datoriei tare ca fierul, fără pic de umor şi pentru care nu exista nici fantezie, nici nevoie de odihnă.

Şi, în acest cămin, ce nu semăna cu niciun altul, iată a treia persoană, Ferdinand, sfiosul şi neîncrezutul tânăr sublocotenent de la Potsdam, aproape copil încă şi în apucături şi în modul de a gândi, pătruns însă şi el de simțul german al datoriei şi al ierarhiei.

Era blând, bun, cam sentimental, cu o fire iubitoare, dar n-avea încredere în insuşirile lui; era un om ce se lăsa uşor stăpânit şi totdeauna gata să creadă pe alții mai presus de el, dar, cu toate acestea, era mândru şi se jignea uşor.

Abia sosise şi unchiul şi mătuşa lui începură să-l muştruluiască pentru a-l face vrednic de greaua datorie ce-l aştepta. Acum viaţa era toată muncă, fără o clipă de recreaţie. Asprul suveran, necunoscând pentru el nevoia de odihnă, nu înţelegea s-o îngăduie altora. Părea că socoate firesc ca tânărul său moştenitor să aibă aceeaşi pătimaşă chemare de a se jertfi ca el. Regele Carol ţinea în mână cârma, iar lui Ferdinand nu-i îngăduia să stoarcă din muncă o câtuşi de mică mulţumire. Astfel, Carmen Sylva ajunse pentru el o mângâiere; Carmen Sylva şi multe tinere fete ce stăteau la picioarele ei...

Se întamplă ceea ce trebuia să se întâmple: Ferdinand se îndrăgosti de una dintre ele, de cea mai iubită de regină, aleasa inimii singuraticei suverane, în care-şi închipuia că retrăieşte duhul fetiţei sale...

Carmen Sylva ştia că regele Carol niciodată n-ar fi îngăduit pentru nepotul lui o căsătorie în afară de casta lui. Românii, de altfel, doreau ca familia regală să fie străină şi fără nici un amestec cu cei din ţară. Dinastia trebuia să se ţină deoparte, deasupra celorlalţi, neatinsă de popor; trebuia să-şi aleagă soţiile sau soţii dincolo de graniţe, printre cei de acelaşi rang cu ei. Aceasta fusese statornicit, cu stăruinţă, când regele Carol primise tronul.

Dar cu toate că ştia acestea, Carmen Sylva, cu firea ei poetică, nu putu să se împotrivească unei aşa romantice întâmplări. Şi apoi, nu alesese Ferdinand tocmai pe favorita ei?

Elena era o fiinţă deosebită în toate privinţele şi deşteptăciunea ei era mai presus de a obişnuitelor prinţese regale. Elena avea ochi negri, sângele cald, era plină de avânt; ar fi fost o minunată tovarăşă pentru

bălanul şi neîncrezutul prinț; l-ar fi umplut de viață, de avânturi, de năzuințe.

Urmară câteva săptămâni sau poate luni de dragoste tăcută, de fericire cam îngrijorată, căci conştiința lui Ferdinand nu era împăcată...

În fundul tabloului răsărea regele Carol, "Der Onkel", o aspră arătare care întruchipa soarta. Dar Carmen Sylva trăia într-o atmosferă de romantică înaripare. Idealiza pe îndrăgostiți, le dădea prilejul de a se vedea, îi încuraja, îi îndemna, îi ajuta fără să-i pese de ziua de mâine; trăia pe deplin învăpăierea acestei clipe, în nădejdea că vreo întâmplare fericită va descurca o situație, fără îndoială, plină de greutăți. Totuşi, cu tot optimismul reginei, se dezlănțui catastrofa.

Regele, copleşit de treburile cârmuirii, nu băgase de seamă nimic din cele ce se petreceau chiar sub ochii lui. Un lucru atât de neînsemnat ca dragostea n-avea loc în zarea gândurilor lui.

Când, într-o zi, pe neaşteptate, se pomeni că nepotul lui îi împărtăşeşte hotărârea de a se căsători cu domnişoara Elena Văcărescu, de dezlănțui o adevărată furtună, o furtună rece, un crivăț înghețat, care degeră până la rădăcini bietul început de roman de dragoste a lui Ferdinand.

Lui Ferdinand i se dădu să aleagă între tron şi Elena Văcărescu, dar într-aşa chip încât nu putu alege decât tronul.

Crescut în datina disciplinei şi obişnuit să se plece în fața autorităților, el alese ceea ce fusese ales pentru el, nu fără durere şi lăuntrică răzvrătire însă. Simțul datoriei era adânc înrădăcinat în ființa lui şi mai puternic decât

orice şi acest simţ a dăinuit eroic într-însul de-a lungul unei vieţi pline de multe jertfe.

Primele întâlniri cu Regina Maria

Maria, regina României, scrie în ”Povestea vieţii mele”, referindu-se la perioada în care l-a cunoscut pe Ferdinand:

”Prima oară când l-am cunoscut pe viitorul meu soţ, mă aflam la Wilhelmhohe lângă Cassel, un prea frumos castel din secolul al XVIII-lea, în care împăratul Wilhelm al II-lea primea, în timpul manevrelor imperiale, eveniment anual de mare însemnătate în Germania tinereţii mele.

Perechea imperială invitase pe mama să vină cu cele două fete mai mari ale ei, cu toate că Ducky era atunci numai de 15 ani şi eu de 16, vârstă cam tânără, în adevăr, pentru a-şi face cineva intrarea în lumea oficială. Ne simţeam, de bună seamă, cam stângace, dar cu toate că eram naive, nu eram chiar prostuţe; fuseserăm totdeauna obişnuite să vedem lume, crescute să putem vorbi mai multe limbi şi să ştim să fim plăcute în orice sindrofie; afară de acestea, eram vesele şi pline de bucuria vieţii.

Singura persoană pe care o cunoşteam la Cassel era prinţul Friederich de Hohenzollern (fratele mai mic al regelui Carol al României). Era generalul comandant al acestui oraş şi fusese, în mai multe rânduri, musafirul nostru la Coburg, unde îl chemau uneori îndeletnicirile lui militare.

Regele Carol al României trimisese pentru câtva timp, la acest unchi, pe nepotul şi moştenitorul său,

socotind că avea nevoie de o schimbare de atmosferă. Tânărul prinț putea cu acest prilej să urmeze manevrele imperiale, ceea ce avea să-i fie de folos pentru cunoştinţele sale militare. Regele Carol nu făcea nimic fără cele mai temeinice motive.

Astfel se întâmplă că ne întâlnirăm pentru întâia oară la masa Kaiserului. Dacă îmi aduc aminte bine, eram aşezată, în acea seară, lângă prinţul moştenitor al României. Era un tânăr frumos şi sfios, care încerca să-şi ascundă sfiala, râzând mereu. Nu vorbea englezeşte şi era vădit că-i făcea mare plăcere să se afle iar în Germania. Nu ne spuse nimic despre România şi nici eu nu-l întrebai nimic despre acea țară îndepărtată, neştiind tocmai bine unde se găseşte pe hartă.

Şi lui Ducky şi mie ne plăcu acest tânăr neînfumurat, care-şi dăduse osteneala să ne fie pe plac.

A doua întâlnire cu prinţul moştenitor al României avu loc la Munchen – primăvara; parcă plutea în văzduh o tainică însufleţire.

Întâlnirea, după cât mi se pare, fusese cu grijă plănuită, dar de bună seamă, nici eu, nici surorile mele, nu ştiam nimic. Se puse la cale să ne vedem cât se putea de mult.

Mama orânduia excursii, plimbări cu trăsura, vizitarea muzeelor, a expoziţiilor de tablouri şi a teatrelor. Munchenul e mai presus de toate oraşele în această privință.

Tânărul prinț era de o sfială chinuitoare şi râdea, mai mult ca de obicei, pentru a o ascunde. Lucru ciudat, tocmai această nemaipomenită timiditate mă atrăgea; era într-însul ceva atât de tineresc, îl simțeai plin de o aşa stăpânită lăcomie de viață şi poate şi de oarecare

slăbiciune. Parcă-ţi venea să-i netezeşti calea, să-l faci să se simtă în largul lui; deştepta în tine o duioşie de mamă şi te cuprindea dorinţa să-i vii în ajutor.

Eram amândoi tineri, plutea dragostea în văzduh, era primăvară şi pe faţa mamei se citea o aşteptare fericită... Un buchet de trandafiri roz, o convorbire la fereastra deschisă, pe când luna răsărea încet deasupra caselor oraşului; o odaie de hotel, cadru cât se poate de puţin romantic... Asta e tot ce am de spus despre întâlnirea noastră de la Munchen.

Şi pe urmă, ceva mai târziu, în minunata lună mai, se făcu şi logodna noastră – cine ar fi crezut? – în Palatul Nou de la Potsdam, sub ochii plini de aprobare ai Kaiserului Wilhelm.

Cum a găsit el curajul să-mi facă propunerea de căsătorie e şi azi pentru mine un prilej de uimire; dar mi-a făcut-o şi eu o primii. Am spus fără meşteşug „da" ca şi când ar fi fost un cuvânt foarte firesc de rostit. „Da", şi cu acel „da"mi-am pecetluit soarta."

CAPITOLUL V

DEZVĂLUIRI

MIHAIL KOGĂLNICEANU

Mihail Kogălniceanu (1817-1891) a fost un om politic, istoric, gazetar şi scriitor român, prim-ministru (1863-1865), ministru de externe, numele său fiind legat de actul proclamării independenţei de stat a României (9 mai 1877).

Al cui e?

Legenda spune că marele om politic era fiul natural al domnitorului Mihail Sturdza (de unde şi prenumele de botez Mihail) şi că, în timpul domiciliului forţat din 1844, a fost subiectul următoarei anecdote.

Închis în chilia–celulă de la mănăstirea Râşca, Mihail Kogălniceanu risca să se îmbolnăvească greu de plămâni. Tatăl său oficial, Ilie Kogălniceanu, cere audienţă la domnitor şi nu ezită să-şi arate îngrijorarea: "Ce ne facem, doamne, că ne moare copilul!"

Controverse

Ca mai toţi eroii autentici ai istoriei noastre şi Kogălniceanu a fost mitizat, pierzând nepermis de mult din postura sa umană, care în mod firesc i-a determinat

acțiunile. Lăudat de prieteni şi de partizani, el a fost portretizat altfel de adversarii săi, iar tuşele negre au fost sistematic cenzurate de istoriografia oficială, până astăzi.

Prințul Nicolae Suțu, de exemplu, îl vedea astfel: "Kogălniceanu e un om de spirit, înzestrat cu cunoştințe şi având talent oratoric; neobosit în urmărirea țelului său, îndemânatic la ripostă, cu prezență de spirit, şi-a făcut piedestalul mai ales la tribuna Adunării. E chițibuşar, neruşinat, certăreț în afaceri, şarlatan politic şi poseda un fond de răutate care-l îndeamna să se distingă prin înclinarea de a face rău de dragul de a face."

Este interesant că şi alți oameni apropiați îl prezintă pe Kogălniceanu cam în aceiaşi notă. Alexandru Golescu "avea oroare de Mihail Kogălniceanu, din cauza lipsei de caracter şi vieței destrăbălate ce ducea." Aluzia la viața destrăbălată este legată direct de relațiile cu femeile, una din preocupările constante ale multor revoluționari şi mari figuri istorice româneşti (Al. I. Cuza, C. A. Rosetti, V. Alecsandri).

Sabina Cantacuzino, fiica lui Ion C. Brătianu, şi-l amintea astfel: "Cu Mihail Kogălniceanu relațiunile erau foarte variate. Firea lui nedisciplinată şi cu porniri neînfrânate îl arunca fără tranziție când în brațele tatei, când în ale adversarilor lui cei mai îndârjiți. Pe cât era de urât, cu un corp diform, avea un farmec nediscutat şi o autoritate necontestată, de câte ori lua o cauză bună în mână. Acelaşi farmec îl exercita asupra femeilor, care în mare parte au fost cauza neliniştitei sale vieți şi deselor nevoi de bani". Descoperit în Arhivele Naționale din Iaşi, carnețelul de întâlniri amoroase ale lui Kogălniceanu conține cifra impresionantă de peste 700 de femei cu care întreținuse raporturi sexuale!

ALEXANDRU IOAN CUZA

Alexandru Ioan Cuza (1820-1873) a fost primul domnitor al Principatelor Unite (1859-1862) şi al statului naţional România (1862-1866), care, prin reformele înfăptuite, a pus bazele statului român modern.

Aventuri

Dincolo de imaginea de erou predestinat şi imaculat, model de conducător politic şi victimă a unei "monstruoase coaliţii", Cuza apare la o cercetare atentă şi fără prejudecăţi, într-o altă realitate istorică. Mai mult ca oricând este necesară înţelegerea omului Al. I. Cuza, cu existenţa sa cotidiană, supus responsabilităţii, dar şi viciilor sale.

Numeroasele sale aventuri amoroase îl făcuseră celebru prin saloanele Iaşilor şi Bucureştilor, încă înainte să devină domn, cea mai importantă şi cu majore consecinţe politice fiind relaţia cu Cocuţa Vogoride.

Nu trebuie să ne producă un prea mare tremur moral faptul că Al. I. Cuza trăia cu soţia caimacanului care îl făcuse din locotenent, colonel. Pe vremea aceea uniforma de ofiţer şi privilegiile de care se bucura acesta atrăgeau femeile ca un magnet. Legătura sa cu Cocuţa Vogoride stă la originea "scandalului scrisorilor" de la Iaşi, în urma căruia a fost posibilă victoria unionistă din 5 ianuarie 1959.

Vicii

Cuza nu era băutor, dar fuma exagerat de mult şi consuma cafea fără măsură. De altfel, cauza gravelor sale maladii de plămâni şi de inimă, care i-au adus şi moartea prematură, se găseşte în excesul de tutun, de cafea neagră şi în nopțile pierdute la cărți.

Cuza era cartofor. Cuceritor când vroia, prietenos cu cei de aproape, lua parte la mai toate petrecerile, unele dintre ele destul de scandaloase pentru cei care țineau la buna lor faimă. După obiceiul deprins de la Paris, unde fusese lăsat fără nici un control în timpul vârstei critice, Cuza îşi petrecea multe nopți cu prieteni uşuratici, care speculau firea nepăsătoare, gata sa le împartă tot ce avea, şi să le mai rămână şi dator. Pătimaş la jocul de cărți, şi-a pierdut, mai târziu, multe proprietăți moştenite de la părinți.

Soția

Căsătoria sa cu Elena s-a produs într-o situație financiară precară, dar a fost efectul unor sentimente curate. Această situație, dublată de nefericita condiție fizică a Doamnei Elena (nu putea face copii), a determinat şi atitudinea rece cu care Cuza îşi trata soția.

Lucia Borş, în cartea "Doamna Elena Cuza" arăta: "Fiind din fire nestatornic, şi dragostea ce o purta soției se risipi în localurile de petrecere unde îşi înstrăina rând pe rând proprietățile, ruinându-şi sănătatea. Cum era veşnic hărțuit de datornici, căsnicia lor se destrăma într-un lung şir de suferințe pentru soție".

Amanta

Pe acest fond a acționat fulgerător Maria Obrenovici, amanta. Între Cuza şi Maria Obrenovici se stabilise ceea ce poate fi definit printr-un cuvânt – o legătură. Cuvântul legătură avea însă, în epocă, o încărcătură mult mai complexă. Întemeiate inițial pe atracția fizică, ea a evoluat rapid într-o dragoste puternică şi, mai ales, constantă. Maria i-a dăruit doi fii. Cuza i-a înfiat şi i-a adus la palat.

Cum se întâmplă în astfel de situații, pe fondul regimului autoritar, Maria s-a implicat rapid în camarilă. Este de presupus că a fost atrasă, deoarece la Porțile Orientului, persoana cea mai apropiată de conducător este şi cea mai influentă.

Principalul acolit al lui Cuza, C.Liebrecht ştiuse să câştige şi simpatia şi încrederea frumoasei Maria Obrenovici, prietena lui Cuza. Devenise confidentul ei; o îndatora prin diverse servicii personale, o împrumuta chiar şi cu bani. Intimitatea lui Liebrecht cu Maria Obrenovici a generat inclusiv zvonul maliții os că este tatăl copiilor lui Cuza. Această variantă era cu atât mai perfidă cu cât transfera tema sterilității de la Doamna Elena la Cuza.

Este de subliniat că ambii parteneri îşi continuau viața sexuală în afara cuplului, având numeroşi alți amanți şi amante, fără ca acest aspect să corodeze legătura. În timpul ei, Maria Obrenovici a avut copii şi cu alți bărbați, iar Cuza a continuat să viziteze noaptea, travestit, singur sau împreună cu Kogălniceanu, diferite adrese confidențiale.

Imaginea publică a lui Cuza s-a deteriorat accelerat şi datorită existenţei unui grad înalt de comparaţie: ţinuta morală, discreţia şi popularitatea Doamnei Elena Cuza.

Trădarea

Împotriva lui Cuza s-a format "monstruoasa coaliţie", care a reuşit să găsească un aliat neaşteptat: Maria Obrenovici, care a fost atrasă în conspiraţia împotriva domnitorului. Este, la prima vedere şi din punct de vedere personal, cea mai mare trădare. Ulterior, s-au căutat explicaţii asupra acestei incredibile atitudini: cumpărarea cu bani, răzbunare sau presiuni din partea familiei sale.

Ţinând cont de natura legăturii sentimentale dintre Cuza şi Maria Obrenovici, precum şi de faptul că după detronare l-a însoţit pe fostul domnitor în exil, nu este exclus ca motivul cel mai solid, care o putea face pe Maria Obrenovici să-şi trădeze iubitul ,să fi fost teama de o îndepărtare a lui Cuza prin asasinat. Oferindu-i-se soluţia emigrării împreună cu bărbatul iubit, ea a acceptat să-i salveze viaţa printr-un gest colaboraţionist.

În noaptea organizării loviturii de stat împotriva lui Cuza, acesta şi Maria Obrenovici au împărţit aceiaşi cameră. În apartamentul alăturat se afla Doamna Elena împreună cu copiii soţului ei şi ai amantei, asistaţi de camerista franceză, Florentine. Acest triunghi conjugal la nivelul tronului şi sub acelaşi acoperiş al Palatului domnesc este probabil partea cea mai urâtă a nopţii de 11 februarie 1866. Avem toate motivele să credem că Maria Obrenovici a aşteptat ca domnitorul să adoarmă pentru a descuia uşa apartamentului, astfel încât ofiţerii care

complotau să poată pătrunde nestingheriți. Luat prin surprindere, Cuza este nevoit să semneze actul abdicării.

În ziua de 13 februarie, Cuza a părăsit Bucureştiul abandonându-şi soția şi copiii. Maria Obrenovici l-a urmat pe un traseu separat. La Braşov, cei doi amanți se declară la hotel soț şi soție. Plecată pe urma lor împreună cu copiii, Elena Cuza îi caută disperată pe traseul Braşov – Viena, găsindu-i până la urmă în capitala Austriei. Triunghiul conjugal se reface acolo, Maria Obrenovici – una din acele femei fatale din istoria României – grăbindu-se în scurt timp să-l înşele pe Cuza cu unul dintre favoriții lui, un anume Constantinovici, căruia îi naşte şi un fiu.

Ca o concluzie, se poate afirma că relația sentimentală dintre Alexandru Ioan Cuza şi Maria Obrenovici a influențat comportamentul politic al domnitorului şi a contribuit substanțial la căderea lui.

IONEL BRĂTIANU

Ion I. C. Brătianu (1864-1927) a fost un inginer, om politic român, preşedinte al P.N.L. (1909-1927), de mai multe ori ministru si prim-ministru, unul din fondatorii statului national unitar roman, membru de onoare al Academiei Române -1923.

Aventuri

Ionel Brătianu era un bărbat frumos şi inteligent, atras încă din adolescenţă de femei. Conform unei legende, femeia care l-a format a fost Elena Văcărescu. Dacă informaţia are un miez de adevăr, atunci nu trebuie să reprezinte o surpriză felul plăcut, distins şi totodată fermecător cu care a cucerit numeroase femei din lumea bună. Elena Văcărescu a fost o femeie urâtă, dar o fiinţă remarcabilă, mai târziu diplomat de carieră şi membră a Academiei Române. Nu trebuie uitată şi prezenţa ei în viaţa principelui moştenitor Ferdinand, care s-a îndrăgostit nebuneşte de ea şi a cerut-o în căsătorie, dar opoziţia regelui Carol a dus la ruperea brutală a logodnei secrete dintre cei doi.

Una din nenumăratele legături ale lui Ionel, cea cu Maria Moruzi – văduva fiului lui Cuza, Alexandru – a generat complicaţii, prin naşterea lui Gheorghe I. Brătianu. Ionel s-a căsătorit cu principesa Moruzi, dar, după oficierea cununiei religioase, a intentat, chiar a doua zi, acţiunea de divorţ. În acest fel l-a recunoscut pe Gheorghe Brătianu ca fiul său legitim.

Relaţiile dintre tată şi fiu au fost sporadice, deoarece mama nu îngăduia contactele dintre cei doi. Abia după 1918, Gheorghe Brătianu îl va frecventa pe

Ionel Brătianu, cerându-i sfatul şi sprijinul. În ciuda unor divergenţe politice, Gheorghe Brătianu a fost un urmaş demn al tatălui său şi poate că, într-o altă conjunctură decât dictatura, ar fi fost nu numai un mare istoric, dar şi un devotat prim-ministru.

După mai multe aventuri galante, Ionel Brătianu s-a căsătorit, în 1906, cu Eliza Stirbey, pe care a determinat-o să divorţeze de Alexandru Marghiloman, cunoscutul fruntaş al Partidului Conservator.

Dar femeia care l-a iubit probabil cel mai mult pe Ionel Brătianu şi alături de care a condus România a fost Regina Maria. Înconjurată mereu la palat de femei şi de bătrâni, principesa Maria s-a revoltat împotriva vieţii austere din palatul lui Carol I încercând să-şi recapete libertatea. L-a întâlnit la Gherghiţa, nu întâmplător, pe Ionel Brătianu, singurul om sub 40 de ani, iar bărbatul acesta a impresionat-o. Pentru a proteja o iubire curată şi de o romantică frumuseţe, principesa a simulat o corespondenţă intimă cu un prinţ rus, iar Brătianu a dus până în pragul căsătoriei relaţia cu prietena Mariei, multimilionara Pauline Astor. Inteligenţi şi foarte uniţi, Maria şi Ionel Brătianu au reuşit să înşele mulţi ani suspiciunile adversarilor. Oricum, a-i face pe toţi să creadă că naţionalistul Ionel Brătianu se putea căsători cu multimilionara americană şi se va stabili în Statele Unite, a fost cel mai haios renghi jucat de doi oameni atât de serioşi!

În faţa responsabilităţii publice pe care o aveau şi pentru a evita un scandal, Brătianu şi Maria au decis să treacă relaţia lor într-o prietenie matură, niciodată stinsă, trâind şi ei drama personală a oamenilor care au o datorie faţă de ţară.

CAROL AL II-LEA

Carol al II-lea (1893-1953) a fost rege al României (1930-1940), cunoscut şi sub numele de Carol Caraiman, după ce a fost dezmoştenit şi radiat din Casa Regală de Hohenzollern-Sigmaringen (1925-1930), a fost cel care instaurează regimul monarhiei autoritare în România.

Copilăria

Încă din primii ani de viaţă a fost învăţat de regele Carol I că între el şi toţi ceilalţi, inclusiv mama lui, exista o diferenţă de rang şi de responsabilităţi care îl obligă la un comportament distant, autoritar şi independent.

Caracterul prinţului moştenitor Carol a suferit în copilărie o influenţă nefastă din partea unor educatori prost aleşi de rege. Pornind de la ideea că guvernanta trebuie să fie urâtă pentru a nu-i produce copilului preocupări erotice, Carol I i-a adus pe o anumită doamnă Winter. Părea că principala misiune a acestei femei era aceea de a-l îndepărta pe prinţul moştenitor de mama sa. Curând, aceasta a observat că micului Carol i se interzisese să mai invoce numele mamei sale în rugăciuni şi că nu recunoştea decât autoritatea bunicului său, regele.

În perioada adolescenţei, lui Carol i s-a adus un preceptor elveţian ciudat, homosexual şi urmărit de idei socialiste. Acest individ a avut o influenţă decisivă, exact în perioada critică, asupra tânărului prinţ, umplându-i mintea, aşa cum spunea regina Maria, cu "îndoieli tulburătoare, mai ales în privinţa menirii lui de prinţ şi de

oştean". Prinţul Nicolae, fratele mai mic, insista în memoriile sale, pe ambele aspecte periculoase ale relaţiei dintre preceptor şi prinţul moştenitor: "Eram îngrijoraţi că Mohrlen l-ar putea iniţia în practica homosexualităţii; acesta a recunoscut, de altfel, că era tare tulburat când îl vedea pe Carol îngenunchiat pentru rugăciunea zilnică."

Din această influenţă periculoasă, prinţul şi mai apoi regele Carol al II-lea va prelua ca atitudine un egocentrism pronunţat, punând înaintea oricărei obligaţii oficiale relaţiile sale intime, interesele băneşti, dorinţa de a trăi o viaţă de lux şi petreceri.

În urma scandalului declanşat de mama sa, Mohrlen a fost îndepărtat, dar numai în momentul în care şi regele Carol I a constatat că elveţianul era pur şi simplu un psihopat, cu manifestări evidente de dezechilibru mintal şi care lăsase urme în personalitatea copilului Carol, îndeosebi prin ura faţă de instituţiile statului. Proba a fost făcută de regele Carol I. Cu ocazia avansării micului prinţ la gradul de sergent, regele i-a cerut să îmbrace uniforma militară şi să intre în serviciul de gardă al palatului, pentru îndeplinirea misiunii de santinelă. Cu ţipete, plânsete şi bătai din picioare, sub pretextul că avea convingeri antimilitariste şi antimonarhiste, a refuzat să îmbrace uniforma.

În încercarea de a salva ceva din distrugerile psihice produse de acel individ, prinţul Carol a fost trimis la Potsdam şi încorporat într-o unitate militară de elită. Familiarizarea cu sistemul de autoritate prusac, precum şi impactul puternic pe care l-a avut în următorii ani asupra sa apariţia fascismului, au fost exact cei trebuia lui Carol pentru a-i întregi un caracter periculos pentru regimul democratic din România.

Aventurile

Ca bărbat şi prinţ moştenitor, Carol nu a ezitat să se implice în relaţii sentimentale cu diferite femei din protipendada românească, dar şi din lumea prostituatelor.

Se pare că prima legătură mai serioasă a fost cu Ella Filiti, pe care, spre deosebire de alte aventuri, după versiunea prinţului Nicolae, ar fi iubit-o sincer. Această dragoste atât de puternică excludea complicaţia matrimonială, în primul rând pentru că femeia nu împingea lucrurile spre acest deznodământ. Îndepărtarea ei brutală chiar în timpul războiului, pe motiv că-i afectează preocupările de comandă în cadrul Regimentului de cavalerie "Regina Elisabeta", l-a convins că viaţa sa personală va fi mereu controlată de Casa Regală.

Zizi Lambrino

Carol a găsit repede puterea de a trece peste acest moment dificil, fiind preocupat de noua sa aventură, Ioana Valentina (Zizi) Lambrino. Războiul îi încurca idila, iar insisţentele generalului Averescu de a avea un comportament măcar decent îl aduceau la exasperare.

După toate probabilităţile, în iunie 1918, Carol şi-ar fi anunţat părinţii, în timpul unui bal, asupra intenţiei de a se căsători cu Zizi Lambrino. Anunţul nu a fost luat în serios. Dar câteva seri mai târziu, Carol o cere în căsătorie pe Zizi şi îi oferă inelul de logodnă.

La 21 iunie, cei doi corespondează pentru a perfecta formele legale ale căsătoriei. Ei consultă doi avocaţi, care îi asigură că o căsătorie între ei este perfect legală şi îi sfătuiesc să o celebreze în străinătate, într-o ţară de rit ortodox, pentru a evita deconspirarea prematură a actului.

Ţara aleasă a fost Rusia, iar oraşul era Odessa. Cum acesta se afla sub ocupaţie germană, Carol trebuia să facă trei lucruri riscante: să-şi părăsească unitatea în care era ofiţer, să treacă clandestin graniţa ţării şi să oficieze un act pe teritoriul inamicului. Le-a făcut pe toate!

Carol şi-a petrecut noaptea de 26 spre 27 august acasă la Zizi, apoi au plecat împreună spre graniţă. Carol s-a deghizat într-o uniformă de ofiţer rus. De la staţia Pârlita, fugarii au călătorit cu automobilul regal până la postul de frontieră Bender, apoi au trecut frontiera cu un alt automobil. Aici, Carol a fost imediat recunoscut de un ofiţer german. Acesta i-a condus la Cartierul general al trupelor germane, unde au fost întâmpinaţi cu curtoazie de generalul Zeider. Comandantul regiunii nu numai că le-a dat voie să-şi continue drumul până la Odessa, dar le-a şi reţinut camere la hotelul Bristol.

În ziua de 1/13 septembrie 1918, Carol şi Ioana Valentina Lambrino au fost căsătoriţi de către preotul Şaravski, în biserica Pokrovskaia din Odessa, în prezenţa unor martori avizaţi şi a reprezentantului consulatului român. A doua zi după căsătorie, Carol a telegrafiat tatălui său: "Telegramă. Iaşi. Regelui Ferdinand. Eu am luat în căsătorie pe Zizi Lambrino. Răspundeţi dacă eu pot să mă întorc cu ea sau trebuie să continui drumul către Franţa. Carol." După lungi discuţii contradictorii, Carol a fost convins de mama sa să se întoarcă în România. Aici îl aştepta o veste proastă. Consiliul militar

a informat că acțiunea prințului se numeşte dezertare şi este pedepsită de Codul Justiției Militare. Pentru a nu complica lucrurile, regele a hotărât, prin autoritatea ierarhică a lui Averescu, o pedeapsă de 75 de zile de arest la mănăstirea Horaița din Bicaz.

Pe fondul unor tentative repetate de a-i plasa prințului alte femei – acțiune pe care nu a respins-o - , dar şi a unor insistente presiuni de a anula căsătoria, Carol cedează. La 21 ianuarie 1919, secția a II-a a Tribunalului de Ilfov anulează căsătoria.

Încercând o altă soluționare a gravei crize morale pe care Carol o provoca Tronului şi țării, regele încearcă să-l trimită într-o misiune comercială în Japonia. Carol se automutilează, împuşcându-se în coapsă.

Tot în cursul lunii mai, Zizi Lambrino îl anunță că a rămas însărcinată. Într-o scrisoare de răspuns, Carol nu lasă dubii asupra paternității: "N-aş putea admite niciodată ca acest copil să fie nelegitim şi, orice s-ar întâmpla, am să-l recunosc totdeauna."

Pentru a potoli spiritele, în luna iunie, regina Maria acceptă să-i lase pe cei doi soți să se retragă la moşia Mănăstirea, pe Dunăre. De aici, în foarte scurt timp, Carol îşi anunță părinții că este decis să plece în străinătate, unde să refacă actul căsătoriei, şi că este hotărât să renunțe la succesiune.

Reținut sub pază la Bistrița, Carol primeşte o scrisoare de la mama sa, care, de astă dată, nu-şi va cruța fiul: "Ți-ai renegat țara, surorile şi fratele, tradițiile şi datoria într-o vreme când, mai mult decât oricând în istorie, România avea nevoie de conducători. Când ți-a venit mai bine, ai lăsat totul baltă, nesinchisindu-te de răul pe care îl făceai şi, sub înrâurirea altora, ai uneltit cu

socialiştii, în speranța că astfel îi slăbeşti tatălui tău poziția."

La 8 ianuarie 1920 s-a născut Carol Mircea Lambrino, fiul lui Carol şi al Ioanei Valentina. Pe actul de naştere numele tatălui a fost lăsat gol.

Ca urmare a insistențelor părinților săi, Carol pleacă la 21 februarie 1920 într-o călătorie în jurul lumii. Se va întoarce la sfârşitul lunii septembrie şi va accepta căsătoria cu o prințesă de sânge, principesa Elena a Greciei (27 februarie 1921). Opt luni mai târziu, la 25 octombrie 1921, se va naşte Mihai, ultimul rege al românilor.

Elena Lupescu

În lumea de astăzi – în lumea sexului afişat, a erotismului şi a homosexualității protejate prin lege – ideea că Elena Lupescu şi Carol al II-lea se iubeau romantic şi frumos, nu mai este suficientă. Nimeni nu mai poate crede această versiune. Este greu de înlăturat argumentul că între ei doi exista un sentiment, dar mărturiile tot mai transparente apărute în ultimii ani aduc informații atât de puternice asupra felului în care în Elena Lupescu îl domina pe Carol, încât existența reală a unui sentiment al femeii pentru bărbatul ei este complet înăbuşită.

Fondul relației acestui cuplu era cel dintre un bolnav şi sora lui medicală. Carol al II-lea suferea de priapism, dar acesta era un efect secundar al maladiei sale, un aspect accidental, eventual o consecință specifică

a unei tulburări genetice. Priapismul, de altfel, nu este o boală sexuală sau venerică, ci una a sângelui. Carol, ca şi mama lui, regina Maria, ca şi alte rude apropiate, avea o dereglare genetică provenită din încrucişările seculare ale familiei nobile din care proveneau.

Tratamentul cunoscut în acea perioadă pentru priapism era extrem de dureros şi consta în înfigerea unor ace de seringă în penis şi în extragerea artificială a sângelui. Aşadar, Carol al II-lea avea o boală cumplită.

De regulă, prin neînțelegerea secretelor acestei maladii, dar şi prin fenomenul de trivializare a situației de către partenerele ocazionale, care descriu în cercul lor social detaliile contactului sexual, producând astfel o răspândire prin zvon a informațiilor intime, bolnavul îşi domina greu instinctele şi atitudinile, având absolută nevoie de îngrijire şi afecțiune.

În cazul regelui Carol, excapadele sale nocturne printre prostituatele Bucureştilor şi chiar contactele sexuale accidentale cu alte femei, nu implicau sentimentul, ci un fel de "tratament". Răspândirea zvonului despre starea suveranului şi comentariile acide ale protipendadei aveau un efect psihologic direct asupra bolnavului, principalul simptom fiind acela al dilatării sentimentului de aversiune şi ură față de societate.

Cu Elena Lupescu era altceva: relația implica înțelegerea şi grija față de bolnav a partenerei. Atunci când boala devine cronică, efectul imediat şi cel mai dramatic este impotența. Un bărbat de natură libertină ca a lui Carol al II-lea, încă tânăr şi aflat în vârful puterii, este tentat de reacțiile psihicului către suprasolicitarea problematicii puterii. Impotența la o astfel de personalitate naşte în primul rând dorința de a ascunde

adevărul, de a căuta mijloace de a dovedi contrariul – de aici legenda cu virilitatea sa excesivă – de a-şi dovedi virilitatea politică prin gestionarea autoritară şi violentă a puterii.

Elena Lupescu era o femeie foarte versată, cu un lung episod de prostituție înainte să-l întâlnească pe Carol şi care a înțeles că, gestionând boala bărbatului, va gestiona şi puterea politică pe care o avea acesta.

Este greu de ştiut în ce stadiu al bolii a avut loc întâlnirea Carol-Lupescu (14 ianuarie sau 14 februarie 1925), dar putem folosi aparatul logic pentru a înțelege că fuga în străinătate din perioada 1925-1930, a limitat posibilitățile practice şi condițiile morale ale excapadelor lui Carol, accentuând dependența de partenera Elena Lupescu. Astfel, exact în acea perioadă, cuplul s-a consolidat definitiv; numai în intimitatea unei perfecte înțelegeri psihice, bolnavul Carol îşi putea găsi echilibrul.

În această ecuație, aspectul fizic al partenerei este lipsit de importanță. S-a comentat legenda în jurul frumuseții Elenei Lupescu, dar, cu excepția ochilor puşi bine în contrast de culoarea violentă a părului, restul nu putea pierde decât mințile unui bărbat cu handicap.Totuşi, nimeni nu o putea înlocui pe Elena Lupescu.

Născută în Iaşi, în 1899 – sau în 1897 –, Elena Lupescu era cunoscută ca o femeie de moravuri uşoare, cu clientelă de nivelul clasei medii. În 1925, Elena Lupescu se cuplase cu cineastul Tudor Posmantir, evreu din Brăila, care se ocupa cu jurnale de ştiri şi documentare la comandă, de efect propagandistic, dar conducea şi o mică afacere cu filme porno şi albume de plasament. Elena Lupescu pozase pentru un astfel de

album, fotografiile sale nud fiind mai târziu recuperate din străinătate cu sume importante. Unul dintre clienții lui Posmantir, din anii ’20, era chiar prințul Carol, pe care îl însoțise în călătoria în jurul lumii şi căruia îi plasa în mod curent femei. Este de presupus că tehnica sexuală a femeii i-a atras atenția lui Carol, găsindu-şi, astfel, o parteneră potrivită pentru excesele sale maladive.

Odată ce Elena Lupescu s-a infiltrat în inima lui Carol, a făcut toate eforturile ca să înțeleagă caracterul iubitului ei şi să se comporte după placul lui. A priceput curând că sub fațada virilității sale, Carol era cumplit de vulnerabil: un bărbat slab, nehotărât, imatur, care avea nevoie să fie consolat, alintat şi copleşit cu afecțiune. Mai ales Carol simțea nevoia să trăiască într-o ambianță familiară, printre lucruri simple care îi lipseau în căminul oficial – mâncare neaoşă românească, glume piperate, fără perdea, muzică populară şi de jazz, prieteni români din popor, fără pretenții, jocuri de cărți şi plimbări în maşini rapide.

După ce fusese ridiculizat pentru lipsa lui de rafinament, prințul era flatat de atenția ei admirativă şi protectoare, care îi tămăduia orgoliul rănit.

Legătura dintre ei a continuat şi s-a dovedit atât de puternică, încât doar moartea lui Carol i-a despărțit.

NICOLAE CEAUŞESCU

Nicolae Ceauşescu (1918-1989) a fost preşedintele Republicii Socialiste România (1965-1989), dictatura sa comunistă sfârşindu-se prin executarea sa, în timpul Revoluţiei din decembrie 1989.

Ridicat în slăvi în cei 24 de ani de domnie, în care ajunsese să personifice România, Ceauşescu - răsturnat şi înlocuit de unii dintre foştii săi colaboratori - a fost transformat în ţap ispăşitor pentru tot răul făcut românilor. Între aceste două extreme, cine a fost cu adevărat Nicolae Ceauşescu?

Un puşti mărunţel şi bâlbâit a plecat de acasă la 11 ani ca să-şi găsească un rost la Bucureşti. Părinţii lui, ţărani din Scorniceşti, abia găseau ce să pună pe masa celor 10 copii. Tatăl, Andruţa, avea trei hectare de pământ, câteva oi şi mai cârpea finanţele familiei din croitorie.

"Nu se interesa de copiii lui; fura, bea, sărea la bătaie şi înjura..." - spunea despre el bătrânul preot din Scorniceşti.

Mama era o femeie supusă şi muncitoare. Familia dormea pe laviţe întinse pe lângă pereţii casei cu două încăperi. Mămăliga era mâncarea de bază.

Nicolae a făcut patru clase la şcoala din sat. Învăţătorul preda într-o sală cursuri simultane, pentru elevii mai multor clase. Micul Ceauşescu nu a avut cărţi şi adesea mergea la şcoală desculţ. Nu avea prieteni, era nervos şi imprevizibil.

Într-un Bucureşti la acea vreme cosmopolit - primul oraş pe care îl vedea -, Nicolae a tras la sora lui, Niculina Rusescu. A fost curând dus să învețe meserie în atelierul cizmarului Alexandru Săndulescu, membru activ al PCR, care şi-a inițiat ucenicul în misiuni conspirative. Nicolae nu s-a adaptat în Bucureşti. Trecerea dintr-o lume în care nu-şi găsea locul (satul natal) într-alta în care tot nu-şi găsea locul (oraşul), l-a marcat.

“Intrarea în mişcarea marginală a comuniştilor a fost soluția lui alternativă de integrare în viața socială" - spune sociologul Pavel Câmpeanu, autorul cărții „Ceauşescu - Anii numărătorii inverse”.

Istoricii epocii de aur nu au scăpat niciun prilej de a-l hiperboliza pe "tânărul erou" ilegalist Ceauşescu, arestat pentru prima oară la 15 ani, care, până la 26, strânsese 7 ani de închisoare. Adevărul e că, în anii '30, Nicolae era doar un puşti neprevăzător şi ageamiu.

"Nu auzisem nimic despre el" - a spus Constantin Pârvulescu, unul dintre părinții fondatori ai PCR. Primea misiuni minore de la şefii lui comunişti. De exemplu, în 1934, la Craiova, împreună cu alți trei tineri, au făcut gălăgie la procesul unui grup de comunişti condus de Gheorghe Gheorghiu-Dej, pe atunci şeful Sindicatului CFR Bucureşti. Ceauşescu şi tovarăşii lui au fost arestați şi bătuți de poliție. Conform declarațiilor lui Ion Gheorghe Maurer, preşedintele de mai târziu al Consiliului de Miniştri, Nicolae fusese plătit pentru răspândirea de manifeste şi liste de semnături aşa cum alții erau plătiți pentru vânzarea ziarelor.

Până la jumătatea anilor '30, Nicolae a călătorit "în misiune" prin Bucureşti, Craiova, Câmpulung sau Râmnicu Vâlcea. A fost arestat de multe ori. În dosarul

lui de la Siguranţă începea să i se contureze un portret de "agitator comunist periculos" şi "distribuitor de materiale de propagandă comunistă şi antifascistă".

Prima condamnare: 6 iunie 1936, Tribunalul din Braşov - doi ani de închisoare, plus 6 luni pentru sfidarea curţii, 2 000 de lei amendă şi un an de domiciliu forţat în Scorniceşti. Cea mai mare parte a pedepsei a ispăşit-o la Doftana. Colegii de închisoare spun că deţinutul Ceauşescu era invidios, răzbunător, dur. Dar ştia să se bage în sufletul omului. Când a ieşit din închisoare, Ceauşescu nu mai era chiar un necunoscut. A devenit membru în conducerea organizaţiei de tineret a partidului.

În ţară erau cam 700 de comunişti în libertate (conduşi de Pătrăşcanu, Foris, Pârvulescu) plus vreo 200 închişi (generaţia de grevă a lui Dej); se instaurase dictatura regală, întâlnirile ilegaliştilor erau rare, banii puţini, carnete de membru şi cotizaţii nu existau. Curând a fost iar arestat şi trimis la Jilava trei ani pentru "conspiraţie contra ordinii sociale". Ceauşescu şi-a petrecut anii războiului în puşcării şi lagăre: Jilava (1940), Caransebeş (1942), Văcăreşti (august 1943), Târgu Jiu (septembrie 1943).

Graţiile l-au izolat de ceea ce se întâmpla afară: înţelegerea dintre Hitler şi Stalin; certuri interne între comunişti, pierderea Basarabiei şi a Ardealului de Nord, tentativa de lovitură de stat legionară, abdicarea lui Carol al II-lea, dictatura antonesciană. August 1944 a fost un moment de răscruce în destinul său şi al României: Ceauşescu a fost eliberat şi şi-a început urcuşul.

Familia comuniştilor români - facţiunea moscovită, generaţia de închisoare a lui Dej şi veteranii ilegalişti - s-

a reunit în toamnă, într-o casă boierească din Aleea Eliza Filipescu nr. 16.

Ceauşescu era printre ei. Sub aripa protectoare a lui Dej, al cărui favorit devenise în închisoare, pas cu pas, tenace, încăpățânat, cu un real instinct pentru putere, Ceauşescu s-a zbătut, a linguşit, s-a adaptat, a muncit, s-a ridicat: la 27 de ani, era membru în conducerea UTC şi apoi al CC al PMR; la 28 de ani - instructor de partid la Constanța şi în Oltenia; la 29 de ani - deputat în Marea Adunare Națională (după ce mobilizase în circumscripția sa electorală, din Olt, trupe motorizate care să-i "convingă" pe alegători să introducă în urne buletinele de vot completate dinainte de comunişti); la 30 de ani - subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii (unde a început colectivizarea silită); la 31 de ani - ministru adjunct al apărării, şef politic al armatei şi apoi general politic cu specializare la Moscova; la 36 de ani - secretar al CC (un post-cheie în partidele comuniste, ocupându-se de organizarea partidului); la 37 de ani, la cel de-al doilea Congres al PMR, a fost primit ca membru în Biroul Politic, însărcinat cu supravegherea internă de partid a Internelor, Securității, Armatei, Procuraturii şi Justiției (s-a folosit de această poziție pentru crearea unui sistem de pile, instalându-şi oamenii în posturi-cheie din partid).
Noiembrie 1957. Un avion IL 14, având la bord o delegație a PMR ce zbura la Moscova pentru a participa la aniversarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, s-a prăbuşit la aterizare pe Aeroportul Vnukovo, la ora 17,48, din cauza unei erori de pilotaj. Au murit ministrul de externe Grigore Preoteasa şi trei membri ai echipajului. Ceilalți pasageri au suferit răni grave. Nicolae Ceauşescu, secretar al CC al PMR, a fost mai

norocos. Certificatul medical eliberat la Moscova consemna: "Traumatism al părții externe a hemitoracelui drept şi la gamba stângă. Plăgi zgâriate la față, mâini şi picioare. Temperatura: 37,3 grade, stare generală satisfăcătoare."

Dar soarta era cât pe ce să-i joace o festă acestui tânăr ambițios, la numai câțiva paşi de cucerirea puterii. Peste câțiva ani, la 19 martie 1965, ora 17,45, când Gheorghiu-Dej şi-a dat sufletul înconjurat de echipa de conducere a PMR, Nicolae Ceauşescu a fost primul care s-a aplecat să-l sărute. Cei trei membri veterani ai Biroului Politic, prieteni ai lui Dej, calificați să-l înlocuiască, nu erau potriviți din cauza "originii nesănătoase": Ion Gheorghe Maurer era german, Emil Bodnăraş - ucrainean, Dumitru Coliu - bulgar. (Conform lui Paul Niculescu-Mizil, fost membru al CC, cele trei condiții forte pentru viitorul conducător erau: să fie român, ilegalist, muncitor). Dorința acestui triumvirat, din vechea gardă, de a promova un tânăr docil în fruntea unei conduceri colective a convertit defectele lui Ceauşescu în atuuri.

Ei au tras sforile pentru juniorul din Biroul Politic, care le părea cel mai uşor de manipulat. La Congresul din 19-24 iulie, care trebuia să valideze alegerea Biroului Politic, cei 1.357 de delegați l-au ales pe Ceauşescu în funcția de prim-secretar al CC al PCR. La 47 de ani, Ceauşescu, cel mai tânăr conducător politic din Europa, şi-a început mandatul în forță: PMR a revenit la vechiul nume, PCR. După numai o lună, s-a schimbat şi denumirea țării: România a devenit, din republică populară, republică socialistă.

Lunile de miere de la începuturile guvernării acestui tânăr dinamic, care părea modest şi tolerant, nu anunţau cu nimic anii de fiere în care avea să sfârşească. La început, Ceauşescu s-a concentrat cu success în patru direcţii: liberalizarea politicii interne şi bunăstare pentru români; mai multă putere pentru sine (sub pretextul reabilitării victimelor din perioada Dej, a tras sforile pentru înlocuirea echipei care îl promovase, şi cu care trebuia să împartă puterea, cu tinerii din garda lui); o ofensivă de seducere a Occidentului, jucând rolul fiului rebel al familiei Pactului de la Varşovia; atent să nu supere prea tare URSS.

Românii trăiau mai bine şi erau mândri de preşedintele lor. Frustraţi de istorie, ei vedeau în Ceauşescu pe unul de-al lor care vorbeşte de la egal la egal cu mai-marii lumii. Când a condamnat intervenţia militară în Cehoslovacia (din noaptea de 20-21 august 1968), entuziasmul românilor a fost spontan. Actul acesta de sfidare a Moscovei i-a adus respectul întregii lumi.

Dar august 1968 a fost doar vârful aisbergului: Ceauşescu şi-a cultivat cu consecvenţă aura de lider comunist atipic: a fost primul care a stabilit relaţii diplomatice cu RFG (1967), singurul care nu a rupt-o cu Israelul după Războiul celor Şase Zile (iunie 1967), singurul care permitea cetăţenilor săi de origine evreiască să plece în Israel (contra cost – 2 000-5 000 $ pe cap de om, cum avea să dezvăluie mai târziu generalul de securitate Mihai Pacepa); primul preşedinte român care a vizitat Statele Unite, într-un moment când relaţiile URSS-SUA erau extrem de încordate (1970); şeful singurei ţări din lagărul socialist membră a Băncii Mondiale şi a FMI (1972).

În mai puțin de un deceniu, România lui Gheorghiu-Dej a trecut, după retragerea trupelor sovietice în 1956, de la servilism față de Moscova, spre o politică externă mai autonomă. Dej şi mai târziu moştenitorul său, Ceauşescu, au fost lupi stalinişti care au îmbrăcat de nevoie haina pro-occidentală a unui comunism național-liberal, reacționând la încercarea lui Hrusciov de a reforma blocul comunist.

A fost o mişcare de apărare, care i-a făcut populari atât în țară, cât şi în străinătate. Occidentul a crezut că găsise în Ceauşescu calul troian al blocului răsăritean şi i-a emis un cec în alb pentru aproape două decenii. Unii observatori occidentali exultau, comparându-l cu Kennedy sau prezicând că România va ajunge un fel de Elveție. Faima lui de naționalist îndărătnic, cu un rol special în cadrul Pactului de la Varşovia, i-a deschis aproape toate uşile.

Şi Ceauşescu s-a dovedit a fi un mediator înnăscut; extrem de tolerant în politica externă (la polul opus față de fanatismul de care a dat dovadă în politica internă), ar fi fost în stare să facă un pact şi cu dracul. "Ceauşescu a fost un tiran din punct de vedere politic, un dezastru economic, dar în politica externă a avut sclipiri de geniu" - spunea Silviu Brucan, fost redactor-şef la Scânteia şi mai târziu unul dintre actorii principali ai evenimentelor din 1989. "Deşi un incult, era deştept, o deşteptăciune vicleană, țărănească."

Curând turismul politic în România a devenit o modă. Cel care a deschis sezonul în 1967 a fost Richard Nixon, viitorul preşedinte al SUA. În acelaşi an, Corneliu Mănescu, ministrul de externe român, a devenit preşedintele Adunării Generale a ONU. Ceauşescu

întorcea vizitele. În 1973 a fost apogeul vizitelor sale în străinătate: Iran, Pakistan, Olanda, Italia, RFG, Iugoslavia, SUA, Vatican, URSS, Maroc, mai multe state din America de Sud.

La Vatican, Papa Paul al VI-lea i-a spus (26 mai 1973): "Excelență, rugăm Cerul să binecuvânteze activitatea dumneavoastră, pe care noi o urmărim cu mult interes, şi am dori să ne consideraţi nişte umili sprijinitori ai politicii dumneavoastră de independență şi suveranitate, pe care o duceți cu atâta consecvență."

Ceauşescu a strâns un număr considerabil de premii, medalii, ordine, titluri academice, a căror simplă înşiruire ar umple peste trei pagini. Ele variază de la Legiunea de Onoare Franceză, la Ordinul Leului de Aur al Nassau-lui, din Luxemburg; de la Ordinul Cavalerului Alb Finlandez, la Ordinul Național al Leopardului, din Zair; de la Ordinul Bath Britanic, la o gramadă de ordine Lenin, Marx şi Steagul Roşu, din țările comuniste.

A fost contemporan cu şase preşedinți americani; s-a înțeles cu toți, iar cu Nixon a fost prieten (s-au vizitat reciproc, la Washington şi Bucureşti, de câte două ori).

Şi-a cultivat relații bune cu SUA în cea mai mare parte a timpului, probate din 1970, când au fost inundații catastrofale în țară (din 39 de județe, 38 au fost afectate, 600 000 de oameni evacuați) şi americanii au trimis ajutoare în valoare de 11,6 milioane $, şi culminând cu 25 iulie 1975, când România a obținut clauza națiunii celei mai favorizate (prelungită anual până în 1988).

Moscova se obişnuise cu grandomania politicii externe a lui Ceauşescu: îl considera probabil un clovn original şi inofensiv. Dar el se lua în serios: în iulie 1973, la o întâlnire în Crimeea a şefilor de partide comuniste

din Europa de Est, românul profera erezii: cerea colaborarea cu social-democraţii (consideraţi trădători de către comunişti), desfiinţarea celor două blocuri militare - NATO şi Pactul de la Varşovia -, apăra China în cearta cu URSS, îl critica pe Brejnev că nu face mai mult pentru evitarea unui război nuclear.

Au urmat câţiva ani de destindere internaţională şi nu a mai fost nevoie de jocul său dublu. Între 1974-1976, Ceauşescu a călătorit numai de doua ori în Vest. S-au rărit şi vizitele occidentalilor în România. În 1974, nu a mai venit nimeni. Simţindu-se trădat de occidentali, Ceauşescu s-a întors spre ruşi, de la care avea nevoie de ajutor ca să transforme România într-un stat industrial modern.

În august 1976, Erich Honecker, liderul RDG, aflat în vacanţă în Crimeea, îi spunea lui Leonid Brejnev, şeful URSS, într-o convorbire particulară: "(Ceauşescu) mă sâcâie să merg să vizitez România. În general, s-a comportat mai bine decât în alte dăţi. Asta e bine. Îl legăm din nou în Tratatul de la Varşovia."

În aceeaşi perioadă, Ceauşescu s-a orientat spre lumea a treia (Africa, America de Sud, ţările arabe). A pozat - dovedind instinct politic - în europeanul promotor al independenţei naţionale. A acordat credite de milioane de dolari, gândite ca investiţii viitoare, şi cooperare în exploatarea bogăţiilor subsolului, a exportat produse industriale şi armament.

Viaţa privată

Nicolae Ceauşescu a cunoscut-o pe Lenuţa Petrescu în 1939, la o manifestare de la Cercul Cultural al

Muncitorilor. A fost dragoste la prima vedere; Lenuța era tânără, frumoasă, cu doi ani mai în vârstă decât el, membră a organizației tineretului comunist - răspundea de Sectorul 2, Bucureşti, sub numele conspirativ Florica. Şapte ani mai târziu, s-au căsătorit, au avut trei copii (Valentin, Zoe şi Nicu) şi aveau să rămână împreună 50 de ani.

"Erau foarte apropiați, se țineau de mână. Ceauşescu nu ieşea din cuvântul ei, dar şi tovarăşa se interesa mult de el, dacă a mâncat, dacă are tot ce-i trebuie, dacă e mulțumit. Luau masa în curte şi se simțeau bine împreună. Lui îi plăcea mult muzica Ioanei Radu şi a Miei Braia şi, după ce mâncau, el cânta, jucau table şi ea îl mai fura. Zicea tovarăşul: «Iar m-ai furat, nu mai joc.» «Hai, Nicule, că nu te mai fur...» Şi uite-aşa se distrau ei în familie" - spune Suzana Andreiaş, şefa personalului la reşedința de la Snagov a familiei Ceauşescu timp de aproape trei decenii.

Lui Ceauşescu îi plăceau şahul, biliardul şi voleiul. După versurile pe care le recita pe la congrese, se pare că citea literatura română, şi în primul rând poezia lui Eminescu. La mâncare nu era pretențios şi avea gusturi rustice. Filmele le-a descoperit pe la 35 de ani. Era mare fan Kojak şi se uita cu plăcere la filme polițiste americane. Toate reşedințele lui erau dotate cu o sală specială de proiecție. După 1955, s-a apucat de vânătoare, mai întâi invitat de şefii locali de partid, pe care îi controla la vremea aceea în calitatea lui de membru al Biroului Politic al CC. Din 1965, a devenit o regulă: nicio duminică din sezon fără vânătoare. În 25 de ani, a omorât peste 7 000 de animale.

În 1966, după ce a terminat ASE-ul la fără frecvență, și-a prezentat lucrarea de diplomă: "Probleme alese ale dezvoltării României în secolul al XIX-lea". Autorul adevărat nu e cunoscut. Din 1968, cuvântările sale au început să fie tipărite. S-a ajuns la Ceaușescu în 33 de volume.

Odată cu înaintarea în vârstă, a devenit tot mai fricos. Din 1972, nu mai purta niciun articol de îmbrăcăminte mai mult de o zi. Direcția a V-a a Securității a înființat ateliere de croitorie care produceau numai pentru el: îmbrăcăminte de birou, șepci Lenin, jachete Mao, paltoane de stofă englezească, hanorace vătuite, în stil sovietic, costume de vânătoare în stil german.

Era pedant și obsedat de punctualitate. În fiecare dimineață, la 8 fix, coloana de mașini îl ducea la birou. Lua masa de prânz la ora 13 fix. Folosea gel de duș Badedas și se rădea cu Gillette. Îi plăceau Galbena de Odobești și sampania roze.

Era și el om! Măcar uneori...

CAPITOLUL VI

CONFLICTE

HENRIC AL II-LEA versus THOMAS BECKET

Henric al II-lea (1133-1189) a fost Duce al Normandiei şi rege al Angliei (1154-1189), numit şi Plantagenetul după numele casei regale căreia îi aparţinea.

Thomas Becket (1118-1170) a fost arhiepiscop de Canterbury (1162-1170), fiind venerat ca sfânt şi martir de Biserica Catolică şi de Biserica Anglicană.

Crima

În Anglia, în secolul al XII-lea, lupta pentru supremaţie între biserică şi puterea laică a adus în prim plan două puternice personalităţi: Thomas Becket, arhiepiscop de Canterbury, şi regele Henric al II-lea Plantagenet. Conflictul dintre cei doi a avut un final sângeros: Thomas Becket a fost ucis de patru cavaleri, la ordinul regelui Henric al II-lea.

Mărturia unui cleric de la Cambridge, preotul Edward Grim, care tocmai vizita Catedrala în acea zi de 29 decembrie 1170, este consemnată. Spre deosebire de ceilalţi clerici care se aflau în catedrală alături de

arhiepiscop, în momentul pătrunderii cavalerilor, dar care au fugit în toate părțile atunci când ucigaşii şi-au scos săbiile din teacă şi s-au năpustit asupra înaltului prelat, el a rămas pe loc şi a încercat să-l salveze pe Becket. Rănit la cap, cu brațul drept aproape tăiat, Edward Grim a supraviețuit. Iată relatarea sa asupra acestui tragic eveniment.

"Atunci când Sfântul Arhiepiscop a intrat în Catedrală, călugării au oprit Vecernia şi au alergat către el, cel despre care ei credeau că a murit. S-au grăbit apoi să închidă uşile bisericii însă el le-a ordonat să lase uşile deschise, spunându-le: "Nu sunt tocmai persoana potrivită să transform o casă a rugăciunii, o biserică a lui Hristos într-o fortăreață; chiar dacă nu este încuiată, ea este capabilă să-şi apere oamenii. Vom triumfa asupra duşmanilor mai degrabă prin suferință decât prin luptă, iar noi am venit aici să suferim, nu să rezistăm."

Pe dată au pătruns oamenii sacrilegiului, cu săbiile scoase din teacă. Într-adevăr, numai vederea lor a cauzat o profundă oroare celor care îi priveau. Cavalerii s-au apropiat de mulțimea confuză şi în dezordine şi au întrebat furioşi: "Unde este Thomas Becket, trădătorul regelui şi al regatului său?" Cum nimeni nu îndrăznea, urlând şi mai tare: "Unde este Arhiepiscopul?"

Acesta, calm, a replicat: "Cei drepți, asemeni leului neînfricat, vor fi eliberați de frică". După care a coborât treptele, unde fusese dus de clerici, şi a rostit, cu o voce cât se poate de clară: "Sunt aici, dar nu sunt un trădător al regelui, ci un simplu preot. De ce mă căutați?"

Ucigaşii l-au urmat, cu săbiile scoase şi i-au cerut: "Absolvă-i şi redă-i comuniunii pe toți aceia pe care i-ai

excomunicat şi întoarce-i la slujbe pe toţi cei pe care i-ai suspendat."

"Nu a fost făcută nici o penitenţă, aşa că nu-i voi absolvi."

"Vei muri şi vei căpăta ceea ce meriţi".

"Sunt pregătit să mor pentru Stăpânul meu, astfel încât, prin sângele meu, Biserica va dobândi libertate şi pace. Dar, în numele lui Dumnezeu cel Atotputernic, vă interzic să le faceţi rău oamenilor mei, fie ei clerici sau laici, în orice fel. Dacă pe mine mă căutaţi, lăsaţi-i pe aceşti oameni să meargă în pace".

Şi-au pus apoi mâinile pe el, l-au imobilizat şi apoi l-au tras înspre uşă, intenţionând fie să-l ucidă în afara Catedralei, fie să-l ia prizoner şi să-l ducă la rege, după cum aveau să mărturisească mai târziu. Unul din cavaleri l-a înconjurat cu braţele şi, strângându-l cu putere, a încercat să-l târască afară. Thomas s-a desprins din strânsoare şi l-a împins cu vitejie, strigându-i: "Nu mă atinge, Reginald. Îmi datorezi credinţă şi supunere. Tu şi complicii tăi sunteţi nişte smintiţi!"

Roşu de mânie, cavalerul şi-a ridicat spada deasupra sfintei coroane şi i-a strigat: "Nu îţi datorez supunere şi credinţă ţie, care eşti în opozitie cu supunerea şi credinţa datorate stăpânului meu, regele".

Martirul şi-a înclinat gâtul, ca pentru rugăciune, şi-a împreunat mâinile, după care le-a ridicat. Îşi încredinţa persoana sa, dar şi cauza pentru care luptase, a Bisericii, în mâinile lui Dumnezeu, ale Fecioarei Maria şi a martirului Saint Denis. Abia de rostise cuvintele de mai sus, când cavalerul, temându-se că el ar putea fi salvat de popor şi astfel ar scăpa viu, şi-a prăvălit dintr-o dată sabia asupra lui şi l-a rănit la cap, tăindu-i şi partea de sus a

coroanei. Şi, prin aceiaşi lovitură, îl răni în partea de jos a braţului pe acela care vă povesteşte cele ce s-au întâmplat. Becket mai primi o lovitură de sabie în cap, însă rămase neclintit. Când primi a treia lovitură, martirul se prăbuşi şi, sprijinit în genunchi şi pe coate, a spus: "În numele lui Isus şi pentru protecţia Bisericii sunt pregătit să îmbrăţişez moartea". Şi în timp ce zăcea acolo, cel de-al treilea cavaler i-a dat o nouă lovitură cu sabia, astfel încât i-a despicat ţeasta în două. Partea superioară a capului, pe care se afla şi coroana arhiepiscopală, zbură. Podeaua se înroşi de sânge.

Al patrulea cavaler i-a gonit pe toţi aceia care începuseră să se adune în faţa Catedralei. A cincea persoană era un cleric, care îi însoţise pe cavaleri, care şi-a adus şi el sângeroasa contribuţie la tragicul sfârşit. El a pus piciorul pe gâtul preotului, s-a aplecat asupra ţestei înjumătăţite a acestuia şi vai, ce oribil! – cu mâinile băgate adânc acolo, i-a smuls creierii rămaşi şi i-a împrăştiat, împreună cu sângele, pe dalele Bisericii. Când a terminat acea oribilă treabă, le-a spus cavalerilor: "Cavaleri, e timpul să mergem. Ne-am făcut treaba, el n-o să se mai scoale de acolo".

FILIP cel FRUMOS versus JACQUES de MOLAY

Filip al IV-lea cel Frumos (1268-1314) a fost rege al Franței (1285-1314) şi membru al dinastiei Capețiene, poreclit şi "Regele de fier" sau "Regele de marmură".

Jacques de Molay (1240/1250-1314) a fost ultimul mare maestru al Cavalerilor Templieri (1292-1314), Ordinul fiind dizolvat de Papa Clement al V-lea în 1312.

Un rege puternic

La începutul secolului al XIV-lea, Filip al IV-lea, rege de o frumusețe legendară, domnea peste Franța ca stăpân absolut. Biruise trufia războinică a marilor feudali, biruise pe flamanzii răzvrătiți, biruise pe englezi în Aquitania, biruise până şi papalitatea, pe care o adusese cu de-a sila la Avignon. Înaltele curți de judecată erau la porunca lui, sinoadele în solda lui.

Avea trei fii ca să-i dea urmaşi. Fiică-sa era măritată cu regele Angliei, Eduard al II-lea. Număra alți şase regi printre vasalii săi, iar rețeaua aliațelor sale se întindea până la hotarele Rusiei.

Nici o bogăție nu scăpa de mâna lui. Rând pe rând, pusese biruri pe moşiile bisericii, îi jecmănise pe evrei, îi storsese pe bancherii lombarzi. Ca să facă față nevoilor vistieriei, călpuia banii de aur, ciupind din greutatea lor. De la o zi la alta galbenii trăgeau mai puțin la cântar şi costau mai scump. Dările erau strivitoare, iscoadele poliției mişunau în tot locul. Crizele economice dădeau

naştere sărăciei şi foametei care, la rândul lor, iscau răzmeriţe înecate în sânge. Răscoalele sfârşeau pe spânzurătoare. Toţi trebuiau să se plece, să se încovoaie şi să se supună autorităţii regale. Ideea naţională sălăşluia în capul regelui acestuia liniştit şi crud. Sub domnia lui, Franţa era mare şi francezii nenorociţi.

Templierii

O singură putere îndrăznise să-l înfrunte: Ordinul suveran al cavalerilor templieri. Această uriaşă organizaţie, totodată militară, religioasă şi financiară, îşi trăsese gloria şi bogăţia din cruciade.

Independenţa templierilor îl neliniştea pe Filip cel Frumos, iar averile lor uriaşe îi aţâţau lăcomia. Puse la cale împotrivă-le cel mai mare proces de care îşi aminteşte istoria, căci procesul acesta cuprinse aproape cincisprezece mii de acuzaţi şi, în cei şapte ani cât ţinu, fură săvârşite toate ticăloşiile.

Toate cu un singur scop: distrugerea templierilor şi confiscarea averilor lor. În cele din urmă, Filip decise: Jacques de Molay, 71 de ani, mare maestru al Ordinului templierilor, şi Geoffroy de Charnay, instructor al templierilor din Normandia, vor fi arşi pe rug.

.....

Grădina palatului nu era despărţită de ostrovul jidovilor decât printr-un braţ subţire de apă. Rugul fusese înălţat în aşa fel încât să fie cu faţa spre pridvorul regal; din locul său, Filip cel Frumos putea să vadă totul foarte bine.

Mulțimea curioşilor nu mai contenea să se reverse pe amândouă malurile fluviului, şi ostrovul însuşi, negru de atâta lume, abia se mai desluşea. Dar oşteni, cu sulițele în mână, făceau zid stăvilind îmbulzeala; armăşei împănau mulțimea; cete de arcaşi păzeau pe la poduri şi la capătul străzilor ce dădeau înspre Sena. Stăpânirea n-avea de ce se teme.

Rugul

Rugul era mai înalt ca un stat de om; călăul şi calfele lui, îmbrăcați în roşu, cu glugi pe cap, se tot suceau primprejur, rânduind butucii, pregătind mănunchiurile de surcele, cu grija de-a face treaba cum se cuvine.

În centrul rugului, marele maestru al templierilor şi instructorul Normandiei erau legați cot la cot de stâlpii lor, cu fața întoarsă spre pridvorul regal. Li se pusese pe cap semnul ruşinii, mitra de hârtie a ereticilor. Vântul se juca cu bărbile lor.

Un călugăr ridica până la osândiți o cruce mare şi îi îndemna să se gătească de moarte. Mulțimea din jur făcu tăcere ca să poată auzi ce spune:

- Peste o clipă vă veți înfățişa înaintea lui Dumnezeu, striga călugărul. Mai e vreme încă să vă spovediți păcatele şi să vă căiți... Faceți-o acum, vă conjur pentru cea din urmă oară!

De-acolo, de sus, de pe rugul lor, încremeniți între cer şi pământ, desprinşi parcă de viață, osândiții nu răspunseră. Privirile li se lăsau în jos spre călugăr, pline de un adânc dispreț. Un murmur trecu din gură în gură:

- Nu vor să se spovedească, nu se căiesc...

Tăcerea se făcu mai grea, mai adâncă. Călugărul îngenunchease la picioarele rugului şi bolborosea rugăciuni. Călăul luă din mâna uneia din calfele sale şomoiogul de cânepă aprinsă şi îl învârti de câteva ori prin aer ca să aţâţe flacăra.

Căpitanul Alain de Pareilles se întoarse spre pridvorul regal, ca şi cum ar fi aşteptat o poruncă, şi toate privirile, capetele toate se răsuciră într-acolo. Şi în toate piepturile răsuflarea se opri deodată. Filip cel Frumos era în picioare, lângă balustradă, iar sfetnicii săi stăteau nemişcaţi în jurul său. Feţele lor alăturate se desluşeau în lumina făcliilor, semănând cu un basorelief de piatră trandafirie sculptat în coasta turnului.

Chiar şi osândiţii îşi ridicaseră ochii într-acolo. Privirea regelui şi aceea a marelui maestru se încrucişară, rămânând o clipă prinse una de alta, măsurându-se. Nimeni nu putea să ştie ce gânduri, ce simţăminte, ce amintiri se frământau sub fruntea celor doi vrăjmaşi. Mulţimea înţelese însă, cu simţul ei înnăscut, că se petrecea acolo ceva măreţ, ceva cumplit şi supraomenesc, în această înfruntare mută dintre regele atotputernic, înconjurat de slujitorii gata să-i împlinească voinţa, şi marele maestru al cavalerilor, legat de stâlpul infamiei, între aceşti doi oameni pe care naşterea şi întorsăturile istoriei îi ridicaseră deasupra tuturor celorlalţi semeni ai lor.

Filip cel Frumos, într-o pornire de milă, avea oare să-i ierte pe osândiţi în ultima clipă? Jacques de Molay avea oare să se umilească cerând îndurare?

Regele făcu semn cu mâna şi se văzu un smaragd scânteindu-i în deget. Alain de Pareilles repetă gestul cu ochii la călău, şi acesta vârî şomoiogul sub maldărul de crengi şi surcele ale rugului. Un suspin uriaş scăpă din mii de piepturi, suspin de uşurare şi de groază, de bucurie tulbure şi de spaimă, de nelinişte, de scârbă şi de plăcere, amestecate.

Vântul se înteți, şi fumul, din clipă în clipă mai gros şi mai înalt, îi împrejmui pe osândiți, ascunzându-i aproape de privirile mulțimii. Se auzi cum cei doi moşnegi legați de stâlpii lor tuşesc şi horcăie. Flăcările țâşniră din rugul aprins. La o poruncă a lui Alain de Pareilles arcaşii îşi stinseră torțele în iarbă şi noaptea nu mai fu luminată decât de văpăile rugului.

Vâlvătaia îl atinse mai întâi pe instructorul Normandiei. Acesta se dădu înapoi cu o zvâcnitură înfiorătoare când limbile de foc începură să-l atingă, iar gura i se deschise largă, parcă încercând zadarnic să tragă în piept aerul care se depărta. Cu toate că era legat strâns, trupul său se îndoi aproape în două; mitra de hârtie îi căzu de pe cap, lăsând să i se vadă marea cicatrice albă pe fruntea violetă. Focul se tot rotea în jurul său. Apoi, un val gros de fum cenuşiu îl înghiți cu totul. Când se risipi fumul, Geoffroy de Charnay era cuprins de flăcări, urlând şi gâfâind şi încercând să se smulgă din stâlpul morții, care tremura, gata să iasă din temelia lui de butuci.

Se vedea că marele maestru îi strigă ceva, dar mulțimea hărmăluia acum aşa de tare ca să-şi biruie groaza, încât nu se putu auzi nimic, afară de cuvântul „frate” strigat de două ori.

Calfele călăului alergau de colo-colo, îmbrâncindu-se; aruncând în văpaie alți bușteni din stiva pregătită și ațâțând focul cu vătraie lungi de fier. Rugul devenise o vâlvătaie uriașă, și Geoffroy de Charnay nu mai era acum decât ceva care se înnegrea mereu, pârâia, se umfla acoperindu-se de băşici, şi se afunda încet în cenuşă, prefăcut el însuşi în cenuşă.

Nişte femei leşinară. Altele dădeau fuga la mal pentru a-şi vărsa greața în apa fluviului, aproape sub nasul regelui. După ce urlase atâta, mulțimea se potolise, iar unii începuseră să vorbească de o minune, fiindcă vântul se încăpățâna să sufle numai într-o parte şi marele maestru nu fusese încă atins de flăcări. Cum de putea el ține atâta vreme? Pe locul unde se afla, rugul părea nevătămat. Apoi, pe neașteptate, din jeraticul scormonit cu vătraiele, flăcările ațâțate izbucniră în fața marelui maestru. Nici chiar în clipa asta, ochii cei mari şi reci ai lui Filip cel Frumos nu clipeau.

Blestemul

Şi, deodată, cuvântul marelui maestru țâşni din perdeaua de foc şi, ca şi cum s-ar fi adresat fiecăruia în parte, cuvântul acesta îl izbi pe fiecare drept în obraz. Cu o putere de neînvins şi un glas care de pe acum venea parcă de dincolo de viață, Jacques de Molay vorbea din nou, aşa cum vorbise în piața catedralei Notre-Dame. Şi striga:

- Ruşine! Ruşine! Vă uitați cum mor nişte oameni nevinovați. Ruşinea să cadă asupra voastră a tuturor! Dumnezeu vă va judeca!

Flacăra îi biciui faţa, îi arse barba şi îi mistui într-o clipă mitra de hârtie aprinzându-i părul alb. Mulţimea încremenită amuţise. S-ar fi zis că acolo, sub ochii ei, era ars pe rug un profet nebun.

Chipul încins de vâlvătăi al marelui maestru era întors înspre pridvorul regal. Şi glasul înfricoşător se auzi iar:

- Papă Clément... şi tu, cavaler Guillaume de Nogaret... şi tu, rege Filip... mai înainte de un an, vă chem să vă înfăţişaţi la judecata lui Dumnezeu ca să vă primiţi pedeapsa cuvenită! Fiţi blestemaţi! Blestemaţi! Blestemaţi cu toată seminţia voastră până la al treisprezecelea neam!...

Flăcările îi pătrunseră în gură, înăbuşindu-i ultimul strigăt. Apoi, vreme de câteva clipe, care păreau să nu se mai sfârşească, luptă cu moartea. În cele din urmă, se frânse în două. Funia se rupse. Trupul se nărui în flăcări şi toţi îi văzură mâna care rămase ridicată printre limbile de foc. Şi rămase aşa până ce se făcu toată neagră.

Îngrozită de blestem, mulţimea ramase în loc, nemişcată, şi nu era toată decât suspin şi murmur, aşteptare, uluire şi teamă. Toată greutatea nopţii şi a groazei căzuse peste ea; întunecimile biruiau lumina din ce în ce mai slabă a rugului. Arcaşii împingeau lumea îndărăt, dar nimeni nu se hotăra să plece.

- Nu pe noi ne-a blestemat, ci pe rege, nu-i aşa? mergea şoapta din gură în gură. Şi privirile se întorceau înspre pridvorul regal. Regele era tot acolo, lângă balustradă. Se uita la mâna neagră a marelui maestru, înfiptă în cenuşa roşie. O mână arsă, tot ce mai rămânea din atâta putere şi slavă, tot ce mai rămânea din Ordinul

vestit al cavalerilor templului. Mâna aceasta însă era încremenită în gestul anatemei.

Printr-o ciudată potrivire, toți cei trei asupra cărora fusese aruncat blestemul aveau să se petreacă din lumea celor vii până la sfârşitul anului 1314, adică până la împlinirea sorocului proferat de mai marele călugărilor cavaleri, ars ca eretic.

IOANA d'ARC versus INCHIZIȚIE

Ioana d'Arc (1412-1431) este eroina națională a Franței, sfântă a Bisericii Catolice, supranumită „fecioara din Orleans"; afirma că a avut viziuni de la Dumnezeu care i-a spus să reîntoarcă pământurile Franței, care erau dominate de Anglia, după Războiul de o sută de ani (1337-1453).

Inchiziția (secolele XII-XIII) a fost o institutie medievală care se ocupa de înlăturarea şi combaterea altor învățături care nu corespundeau intereselor şi ideilor bisericii romano-catolice şi care erau condamnate ca idei eretice.

Sfârşitul

La 24 mai, este făcută prizonieră de către un cavaler burgund. Eroina pune la cale o evadare, însă Jean de Luxembourg o vinde regelui Angliei, care o închide la Rouen.

La ora nouă, în dimineața zilei de 30 mai 1431, Ioana a urcat în căruța închisorii şi a fost trasportată în piața centrală din Rouen. Aceasta era plină de soldați, oficiali ai bisericii, nobili şi orășeni. În timp ce era târâtă către rug, Ioana s-a rugat să i se aducă o cruce de la biserică pentru a-şi putea ținti privirea asupra ei până la sfârşit. Dorința i-a fost îndeplinită, iar ea a fost legată de stâlpul din mijlocul rugului, pe cap aşezându-i-se mitra Inchiziției – o bentiță pe care era înscris sloganul "Eretică, Recidivistă, Apostată, Idolatră".

Călăii au aprins lemnele în puncte strategice, iar flăcările au început să pâlpâie şi să se ridice în jurul

picioarelor ei. Un călugăr ținea crucea cerută de ea la înălțime, forțând-o să privească în sus, nu către flăcările ce se amplificau. Fumul a făcut-o să tușească, iar atingerea primelor flăcări i-au produs un țipăt. Mulțimea gălăgioasă a înghețat.

Din acel moment, deasupra pieței s-a așternut o liniște mormântală, tulburată doar de trosniturile lemnului ce ardea. În momentul în care hainele i-au fost cuprinse de flăcări, Ioana a privit către cer și, pe jumătate implorând și pe jumătate plângând, a țipat: "Iisus! Iisus!"

După ce hainele i-au fost carbonizate integral – deși carnea nu-i fusese atinsă – lemnele aprinse au fost trase deoparte pentru ca spectatorii să vadă că sentința fusese îndeplinită. "Au văzut-o complet goală - aflăm dintr-o sursă - dezvăluind toate secretele unei femei, iar când această imagine a fost privită suficient de mult, călăii au reaprins focul în jurul bietului cadavru."

Călăii știau cum să ofere mulțimii contravaloarea prețului pentru spectacol.

MARTIN LUTHER versus PAPA ŞI ÎMPĂRATUL

Martin Luther (1483 -1546) a fost teolog, reformator religios, întemeietorul protestantismului german.

Leon X (1475 – 1521) a fost papă între 1513 şi 1521.

Carol Quintul (1500 – 1558) a fost împărat romano-german din 1519 până la abdicarea sa, în 1556.

O zi istorică

Wittenberg, 31 octombrie 1517. Cu casele lui scunde de lemn, Wittenbergul seamănă cu un sat mare. Şi totuşi e o capitală. Împreună cu Torgau, el împarte cinstea de a fi reşedinţa ducelui de Saxa, mare elector. În această zi, ajunul Sărbătorii tuturor Sfinţilor, pretutindeni domneşte animaţia. Măturătorii curăţă străzile, oamenii îşi împodobesc casele, lăsând să atârne peste ferestre tapiserii pe care au prins flori şi frunze. La Wittenberg, 1 noiembrie este o dublă sărbătoare: se celebrează şi hramul capelei de la castel.

Ora prânzului. Un mic grup se apropie de uşa capelei. Un călugăr, cu rasa şi cu gluga neagră pe cap, ţine nişte hârtii într-o mână, un altul duce un vas de lut. Ajunşi în faţa capelei, cel care ţine vasul de lut scoate o mică bidinea şi mânjeşte puţin uşa, în timp ce călugărul în rasă lipeşte, rând pe rând, hârtiile pe care le ţine în mână. Călugărul este Martin Luther. Textele afişate sunt bomba care va face să explodeze catolicismul: “Din

dragoste pentru adevăr şi în scopul de a-l lămuri, următoarele teze vor fi susținute la Wittenberg sub preşedenția reverendului părinte Martin Luther, schimnic augustin, profesor de arte, doctor şi lector de Sfânta teologie. Respectivul roagă pe cei care, absenți fiind, n-ar putea discuta cu el, să binevoiască a o face în scris. În numele Domnului nostru Isus Hristos. Amin." Urmează textele tezelor în chestiune.

Odată cu afişarea lor, Luther scrie Papei o scrisoare în care îi expune fondul tezelor sale. De asemenea, Luther trimite o copie mai multor cunoscuți ai săi, teologi. Două săptămâni mai târziu, documentul era răspândit în toată Germania.

Trei ani şi nouă luni aveau să se scurgă între afişarea tezelor şi ruptura cu Biserica Romei, sancționată prin excomunicarea lui Luther. Dar cine a provocat această ruptură?

Primele reacții

1 noiembrie 1517. Nimeni nu se prezintă la Wittenberg pentru a discuta tezele propuse de Luther.

Prima reacție: o lucrare a călugărului Tetzel – căruia i s-a încredințat predicarea indulgențelor – publicată la sfârşitul acelui an şi intitulată "Antiteze", este arsă în public de studenții din Wittenberg.

La Vatican, Papa Leon X consideră atitudinea lui Luther un incident minor. Indulgențele au mai întâmpinat şi alte dificultăți, instituția respectivă a fost deja contestată de clerici şi de laici în Franța, în Germania şi în alte părți şi totuşi n-a suferit cu nimic, gândeşte Papa.

La începutul primăverii anului 1518, însă, Leon X citeşte plin de iritare un memoriu intitulat "Rezoluție asupra virtuții indulgențelor", în care este demascată mârşăvia acestei practici. Semnat Martin Luther. Autorul a avut îndrăzneala să trimită textul suveranului în persoană.

Două săptămâni mai târziu lui Martin Luther i se cere să vină la Augsburg, unde se întrunea Dieta, pentru a se explica în fața acesteia. I se cere o triplă declarație: "Retractez greşelile mele. Nu voi recădea în ele. Nu voi tulbura tihna bisericii".

Ce spune Luther?

- Veau să urmez învățămintele Bisericii, dar nu pot să retractez atâta vreme cât nu voi fi încredințat că doctrinele mele sunt potrivnice Scripturii.

4 iulie 1519. Provocat de dominicanul Ioan Eck la o întrecere oratorică, Luther contestă explicit întâietatea Papei: "Biserica nu are decât un singur cap adevărat, pe Hristos".

Excomunicarea

15 iunie 1520. Papa îl amenință pe Luther cu excomunicarea. Reacția reformatorului este dură. Publică noi texte care duc la ruptura de Roma. El cere vehement reforma Bisericii prin intermediul unui Conciliu național, căruia îi fixează o ordine de zi: punerea în discuție a celibatului preoților, a pelerinajelor, reducerea numărului de taine etc.

10 decembrie 1520. Bula de excomunicare, devenită executorie, este arsă într-o dimineață rece şi

cenuşie, în mijlocul curţii Universităţii din Wittenberg. Studenţii râd şi cântă în jurul micului rug.

În faţa împăratului

Peste câteva zile se petrece un eveniment neaşteptat, uluitor. Lui Luther i se comunică:

- Împăratul doreşte să vă audă la Dieta dela Worms. Iată permisul de liberă trecere. Permisul, semnat Carol, este pe numele "cinstitului, iubitului şi devotatului Martin Luther". Împăratul Carol V se gândeşte la un compromis.

- Vreau să-l văd şi să-l ascult pe acest călugăr, după aceea voi hotărî în legătură cu excomunicarea.

Nu pot şi nici nu vreau să retractez nimic

Atmosfera din sala arhiplină, luminată de torţe fumegânde, este apăsătoare. Luther urmează să răspundă oficialului din Trier, Johan von Ecke, care-i va pune întrebări. Călugărul augustin trebuia să rostească fiecare frază întâi în germană, apoi în latină, pentru împărat.

Şedinţa începe abia la şase seara. Luther intră palid, transpirat, cu un aspect foarte modest, în rasa lui neagră, şi se prezintă în faţa auditorului de nobili. Spre propria-i mirare, de la primele răspunsuri date oficialului, vocea sa răsună puternică şi limpede. La fel de limpezi îi sunt şi cererile: în loc de a i se condamna tezele fără a fi discutate, să i se arate în lumina Scripturii, prin ce sunt dăunătoare. Oficialul i-o retează brusc:

- Nu discutăm. Retractezi sau nu?

- Atâta vreme cât nu mă vei fi convins cu argumente luate din Scriptură, continui să-mi apăr tezele, căci nu cred nici în Papă, nici în conciliile care au greşit de atâtea ori. Conştiinţa mea este prizoniera cuvântului divin. Nu pot şi nici nu vreau să retractez nimic. Dumnezeu să mă aibe în paza lui!

În sală se lăsă o tăcere cumplită, urmată de murmure. Şedinţa este ridicată într-o atmosferă de mare tensiune. La ieşire, Luther vede mulţimea venită să-l întâmpine. Aproape fără voie, ridică braţele într-un fel de gest de victorie, iar germanii îl aclamă. Imediat, însă, se aud fluierături; sunt ale spaniolilor din suita imperială. Oamenii din jurul lui Luther îi spun:

- Aţi auzit? Nu mai sunteţi în siguranţă, viaţa vă va fi în curând în primejdie. Dar noi suntem alături de dumneavoastră, nu ne temem nici de Papă, nici de împărat!

Curând, un secretar imperial îl anunţă că hotărârea s-a confirmat. Este excomunicat. De fapt, este izgonit din imperiu. Încotro să se ducă, dacă nu la Wittenberg, singurul refugiu unde mai poate nădăjdui să primească ajutor cu condiţia să sosească la timp. Pe drumul spre oraşul de pe Elba, Martin Luther este răpit. El află curând că, din ordinul ocrotitorului său, electorul de Saxa. De acord cu toată nobilimea din Turingia, Frederic a născocit această stratagemă spre a evita să-l predea el însuşi pe supusul său, potrivit dispoziţiilor legale.

Este 4 mai 1521, ora 11 seara. Ruptura se produsese. Luther pleca de la Worms pentru a-şi ocupa locul în istorie!

LAVOISIER versus REVOLUȚIA FRANCEZĂ

Antoine Laurent de Lavoisier (1743-1794) a fost un chimist, filozof şi economist francez, unul din creatorii chimiei moderne.

Moartea unui savant

Deşi şi-a luat licența şi a fost admis în baroul francez, Lavoisier nu a practicat niciodată această profesie. A renunțat la cariera de avocat, simțindu-se atras de știință. Cercetările sale remarcabile i-au asigurat un loc în Academia de Ştiințe, la vârsta de numai 25 de ani. S-a angajat şi în numeroase activități administrative şi în serviciul public. În 1768, a devenit membru al Fermei Generale, o companie de financiari care luau în arendă de la statul francez dreptul de monopol asupra comerțului cu sare, tutun, vin, precum şi dreptul de a încasa taxele vamale. Această activitate, ca om de afaceri, i-a adus venituri substanțiale, dar a contribuit şi la moartea sa prematură.

În timpul Revoluției franceze, o hotărâre a Convenției Naționale a afectat direct soarta savantului. Între 24 noiembrie şi 14 decembrie 1793, toți foştii fermieri generali care au fost găsiți la domiciliile lor au fost arestați şi întemnițați la Port-Libre (fosta mănăstire Port-Royal), motivul invocat fiind acela că nu au predat raportul Comisiei de lichidare a Fermei Generale.

Chiar a doua zi de la arestarea sa, Lavoisier a adresat Convenției Naționale o cerere prin care solicita scoaterea cazului său personal din procesul intentat fermierilor generali, din care redăm un fragment:

"Reprezentanți ai poporului!

Lavoisier din fosta Academie de Ştiințe a părăsit Ferma Generală în urmă cu aproape trei ani. Fiind chemat în anii aceia în funcția de membru al Comisiei vistieriei naționale, el a participat în mod intens la organizarea acestei instituții. În prezent el este membru al Comisiei de măsuri şi greutăți. Este ştiut că el n-a luat parte niciodată la conducerea generală a Fermei, în fruntea căreia se afla un mic comitet numit de ministru, iar lucrările pe care le-a publicat arată că el s-a ocupat totdeauna, în primul rând, de ştiință. El nu a fost inclus în rândurile comisiei care fusese însărcinată să alcătuiască raportul Fermei Generale. De aceea, el nu poate fi tras la răspundere pentru întârzierea imputată membrilor acestei comisii. Prin urmare, el nu consideră că hotărârea de arestare a fermierilor generali se poate referi la dânsul. Drept urmare, Lavoisier a cerut să fie eliberat pentru a-şi putea continua activitatea în cadrul Comisiei de măsuri şi greutăți".

Cu toate intervențiile pentru eliberarea lui Lavoisier, acesta a rămas în stare de arest, alături de ceilați învinuiți. Cu toate că se bucura de o libertate relativă, mănăstirea nefiind totuşi o temniță, Lavoisier, care era cel mai mare specialist în explozivi ai vremii, şi-ar fi găsit uşor un adăpost în orice stat străin dacă s-ar fi hotărât să evadeze, dar n-a făcut-o, fiind convins că dreptatea era de partea lui.

După câteva luni, când situația militară şi economică a Franței devenise dezastruoasă şi se căutau vinovați, oamenii fiind trimişi la eşafod pentru vini neînsemnate sau chiar inventate, soarta lor a luat o întorsătură tragică.

În şedinţa Convenţiei Naţionale din 5 mai 1794, a luat cuvântul cetăţeanul Dupin care, la acuzaţiile iniţiale, a adăugat o nouă acuzaţie cu caracter politic: tergiversarea intenţionată a raportului, sustrăgându-se astfel de la îndeplinirea hotărârilor Convenţiei, în speranţa reinstaurării vechiului regim. În acest mod, se schimba caracterul procesului din unul penal în unul politic. Ca atare, Convenţia a decis, în unanimitate, ca foştii fermieri generali să fie deferiţi imediat Tribunalului revoluţionar, ceea ce însemna, de fapt, condamnarea lor la moarte prin ghilotinare.

La 8 mai 1794 a avut loc un simulacru de proces, la care avocatul, numit din oficiu ca apărător al lui Lavoisier, nu s-a prezentat, în urma căruia, tribunalul i-a condamnat pe toţi cei 28 de acuzaţi la pedeapsa cu moartea. Sentinţa a fost executată în aceeaşi zi.

Viaţa lui Lavoisier a fost curmată, astfel, prin violenţă, la numai 51 de ani, în plină activitate creatoare.

Marele matematician Joseph Louis Lagrange, aflând despre executarea lui Lavoisier, a spus: “A fost suficient doar o clipă pentru a tăia acest cap şi va trebui, probabil, un întreg secol pentru a zămisli un altul asemenea lui.”

STRAUSS versus STRAUSS

Johann Strauss tatăl (1804-1849) a fost un compozitor romantic austriac, faimos pentru valsurile sale şi popularizarea acestora, alături de Joseph Lanner, cea mai cunoscută piesă a sa fiind „Marşul lui Radetzky”.

Johann Strauss fiul (1825-1899) a fost un compozitor austriac, ce şi-a câştigat celebritatea prin cele peste 140 de valsuri create: "Dunărea albastră", "Sânge vienez", "Vals imperial" etc.

Cine-i mai bun?

Johann Strauss era un om de acțiune, care căutase să-şi asigure printr-o energie şi un talent puțin comune, privilegiul de a fi stăpânul unic al muzicii de dans din vremea sa. Scăldat în undele zgomotoase ale simpatiei generale, se crezuse invulnerabil. Îşi învinsese toți rivalii. Nu îşi închipuise însă că ar putea fi detronat din poziția pe care şi-o cucerise cu atâtea eforturi chiar de proprii fii – Johann şi Josef – a căror vocație muzicală era evidentă.

Cu o admirabilă dorință de a progresa pe tărâm muzical, stârniți desigur şi de cultul pentru geniul tatălui lor, Johann şi Josef deveniră pianişti străluciți, complăcându-se tot mai mult în atmosfera artistică de care era plină Viena şi epoca lor, în ciuda încercărilor tatălui lor de a-i ține departe de ea. Acesta era convins că muzele nu-şi dăruiesc de mai multe ori sărutul în aceeaşi familie şi voia să-şi scutească proprii copii de existența amară a muzicienilor mediocri.

“De ce te împotriveşti cu atâta îndârjire ca Johann şi Josef să devină muzicieni?” îl întrebau nedumeriţi prietenii.

“Pentru că vreau să fie fericiţi, le răspundea el. N-aţi văzut oare ce se întâmplă la noi cu muzicanţii? Mozart a murit la 35 de ani, Weber la 40, Schubert numai la 31. Muzica este o afacere dintre cele mai proaste în vremea noastră!”

Să fi fost în această pornire împotriva muzicalităţii copiilor săi numai grija părintelui pentru viitorul lor sau ea ascundea şi gelozia artistului care se teme să nu fie depăşit de urmaşi?

Astfel, copiii erau siliţi să depună eforturi tot mai mari pentru a-şi camufla interesul faţă de muzică, ferindu-se de tatăl lor care nu tolera în propria casă alţi artişti în afara lui.

Fiul cel mare, pe care îl chema tot Johann, îi semăna tatălui ca înfăţişare şi temperament. Avusese cu el o întâmplare, pe care nu putea să o uite. Strauss tatăl compunea odată un nou vals, dar nu găsea modulaţia potrivită între două fragmente. Se crease în casă o tensiune ameninţătoare. Deodată, Johann se aşeză la pian şi găsi, fără nici un efort, modulaţia care dăduse compozitorului atâta bătaie de cap.

“Leul tânăr îşi arată ghearele – îi spuse soţiei. Voi avea grijă să i le retez din timp.”

Vocaţia muzicală a fraţilor Strauss găsi însă un aliat firesc în mama lor care citea mai bine în sufletul copiilor ei decât tatăl furat de preocupările sale.

La Viena, micul Johann şi mama sa mergeau uneori pe înserat la grădina Sperl unde se instalau la o masă depărtată de estrada orchestrei, ca să nu fie observaţi, şi ascultau valsurile lui Strauss. Pe cele mai multe le cunoşteau de la repeţiile de acasă, dar erau destule care li se păreau noi şi fermecătoare. La auzul aplauzelor şi ovaţiilor publicului erau cuprinşi amândoi de o bucurie pe care încercau s-o ascundă cu sfială unul de altul. Când Strauss îi descoperea sau îi atrăgea cineva atenţia aupra lor, îi alunga aproape brutal acasă, temându-se ca nu cumva băiatul să prindă definitiv gust pentru muzică. Visa să facă din el un abil comerciant, iar din Josef, tehnician, poate chiar inginer.

Ameţit de sucesele pe care le repurta, Strauss săvârşi greşeala, într-o clipă de mânie provocată de gelozia soţiei sale, de a-şi părăsi de dragul altei femei căminul şi copiii.

Începu acum pentru el o viaţă agitată, care avea să-l macine curând. Se încredea prea mult în talentul şi în puterile lui, pe care le-a irosit fără socoteală timp de aproape 10 ani, că să întreţină la început 10 copii, cinci din prima căsătorie şi tot atâţia din a doua, mai târziu ca să satisfacă şi nenumăratele capricii ale celei de-a doua soţii.

În acest timp, susţinut de mama sa, micul Johann, cu perseverenţă şi ambiţie, îşi continuă pregătirea încercând să-şi valorifice talentul muzical.

Nu mult timp după aceea, se hotărăşte să ia asupra sa răspunderea întreţinerii întregii familii.

“Deşi nu mi-am încheiat pregătirea teoretică şi aş mai avea multe de învăţat – spunea el – grija pentru mama şi pentru fraţii mei mai mici mă sileşte să-mi

câştig pâinea cu ceea ce ştiu. Vienezii vor avea un nou capelmaistru."

Mânat de un instinct căruia nu i se putea împotrivi, Johann înjghebă una din cele mai sprintene capele de dans şi concert din câte existau în oraş la data aceea.

Presa vieneză află repede de pregătirile lui, de repetiţiile cu orchestra, care durau câte 10-12 ore pe zi. Ziariştii sesizaseră picanteria momentului. Nu era vorba de apariţia unei noi capele şi a unui nou compozitor, ci de un mic "Prometeu muzical", care se răzvrătise împotriva supremului zeu al valsului, tatăl său, Johann Strauss.

Strauss contra Srauss! Ştirea izbucni în toamna anului 1844, dând de lucru reporterilor mondeni, cronicarilor muzicali şi meliţei fără astâmpăr a cafenelelor. Vienezii se împărţiră în două tabere, unii aprobând însufleţiţi hotărârea plină de curaj a fiului, alţii luând cu îndârjire apărarea tatălui.

În sfârşit, apărură pe zidurile oraşului afişele aşteptate cu nerăbdare ale primului concert:

"Invitaţie la serata dansantă care va avea loc marţi 15 octombrie 1844 în casina lui Dommayer din Hietzing. Johann Strauss (fiul) are onoarea să-şi dirijeze pentru prima oară propria capelă şi, pe lângă diverite uverturi şi fragmente din opere să-şi prezinte mai multe compoziţii proprii. Se recomandă protecţiei şi bunăvoinţei onoratului public, Johann Strauss-junior."

Interesul populaţiei a fost enorm.

"Cum? Se întrebau trecătorii. Încă un Strauss?

"Regele valsului are un concurent în persoana propriului său fiu".

"Un mic Strauss alături de marele Strauss?!"

"Avem, în sfârşit, un moştenitor al tronului!"

Toate locurile din sală au fost ocupate cu mult înainte de ora anunţată, şi lumea, care continua să sosească, era fericită să găsească o palmă de loc, cel puţin în grădină. Se iscau discuţii în public; oameni cu feţe aprinse luau apărarea părintelui "ultragiat" de fiul "ingrat"; alţii mai tineri, găseau foarte firesc faptul ca acesta să încerce să-şi afirme cât mai curând calităţile artistice.

Partizanii tatălui se adunaseră pe la marginile sălii şi păreau să aştepte un consemn de atac.

Cu ochii lui ageri, Johann Strauss-fiul văzu privirile pline de aşteptare, unele şi de ură, care îl măsurau încordate. Urcă pe estradă, înfruntând cu îndrăzneală mulţimea şi sfidând pe cei care îi erau ostili.

Apariţia lui făcu o puternică impresie asupra vienezilor. Era un tânăr înalt, smead, cu sprâncenele frumos arcuite, cu ochi vii şi scânteietori, cu mustaţa subţire, căreia avea să-i adauge mai târziu favoriţi bogaţi. Zvelt şi elegant în fracul cafeniu, el îşi uimi ascultătorii cu tonul plin şi catifelat al viorii sale cremoneze, străbătut de o vibraţie inimitabilă, care trezi fiori în sală. Toţi admirau măiestria cu care tânărul virtuos îşi conducea orchestra şi instinctul sigur cu care învia imaginile muzicii interpretate.

Veni şi momentul mult aşteptat: cel dintâi vals al tânărului Strauss. După primele măsuri, vienezii ştiau totul: se născuse noul suveran al valsului! Era o muzică mai adâncă în sentimente şi mai bogată în poezie decât cea pe care o ascultaseră până acum.

Publicul reacţionă imediat. O furtună de aplauze nemaiauzite cutremură pereţii, femeile fluturau batistele,

cei din fundul sălii săriră pe scaune ca să vadă mai bine. O adevărată frenezie cuprinse pe ascultători.

Într-un ungher al sălii, tăcută şi cu ochii roşii, şedea Anna Strauss. Era bucuroasă şi emoţionată. Ştia că fiul ei îşi cucerise auditoriul de la început şi pentru totdeauna. Presa vieneză confirmă, a doua zi, acest lucru.

"Bună seara, tată Strauss! Bună dimineaţa, Strauss-fiul!" Astfel îşi începea articolul a doua zi ziarul "Der Wanderer". "A venit, a cântat şi a învins", parafrazând maxima latină celebră. "Viena are acum un tânăr şi simpatic prinţ al valsului, care ştie s-o încânte şi s-o farmece. Bună dimineaţa, Strauss-fiul!"

Johann Strauss-tatăl află astfel, din sursa autorizată a opiniei publice, că în oraşul unde se crezuse singur stăpân este loc şi pentru un alt "zeu" al vienezilor, Johann Strauss-fiul.

VAN GOGH versus GAUGUIN

Vincent van Gogh (1853-1890) a fost un pictor şi desenator olandez post-impresionist, ce a influenţat arta secolului XX („Camera de dormit de la Arles”,„Floarea-soarelui”, „Biserica din Anvers”, „Noapte înstelată” etc.)

Eugène Henri Paul Gauguin (1848-1903) a fost un pictor postimpresionist francez, ce a pregătit calea picturii moderne, influenţând pe fauviştii şi gruparea Nabis („De unde venim? Ce suntem? Încotro ne îndreptăm?”, „Fată din Tahiti” etc.)

Ciocnirea titanilor

Întâlnirea dintre Van Gogh şi Gauguin , cei doi titani ai penelului, personalităţi cu mult prea puternice pentru a putea realiza o ideală înfrăţire de viaţă şi muncă, s-a dovedit în acelaşi timp providenţială pe plan artistic, dar nefastă pe plan uman, cu grave consecinţe în existenţa celor doi.

Temperamentul pasionat al lui Van Gogh şi vitalitatea debordantă a lui Gauguin păreau a-i apropia la început. Fiecare dintre ei cunoscuse deja celebritatea, consacrarea saloanelor pariziene, dar şi decepţiile neînţelegerii cu care era încă întâmpinată pictura lor plină de îndrăzneli şi inovaţii revoluţionare.

Cuprins de o febrilitate nepotolită nici de munca istovitoare, nici de absint (cu care îl deprinsese Gauguin), obosit de vicisitudinile vieţii citadine, Van Gogh caută în sud căldura soarelui şi libertatea de creaţie, orizonturi şi inspiraţii noi.

Dar singuratatea îl apasă şi, în curând, îl cheamă la Arles şi pe Gauguin, pentru că are nevoie de prietenia lui tonifiantă, pentru că e fiinţa cea mai potrivită nevoii sale de a comunica cu cineva - ca om şi artist - de la egal la egal.

Primele zile de convieţuire nu decurg în armonia visată, căci Gauguin n-a răspuns de la început cu acelaşi entuziasm invitaţiei lui Vincent, deşi îl aprecia mult ca artist. Van Gogh aştepta un prieten şi vede instalându-se lângă el un stăpân.

În zadar caută el să-l epateze cu picturi noi, originale, pentru a-i cuceri admiraţia. Firea voluntară, dominatoare a "tahitianului", exercita o nefericită influenţă asupra nervilor lui Vincent.

O tristă neînţelegere îi curmă toate elanurile care se ciocnesc de egoismul prietenului, mult prea preocupat de propria lui persoană pentru a aprecia dovezile de devoţiune ale camaradului său. Şi totuşi, cei doi, după scurte dispute trecătoare, regăsesc mereu imboldul creator, lucrând cu înfrigurare până la epuizare, singura lor destindere, unicul lor liman fiind cafeneaua din cartier.

Dar certurile se înteţesc şi viaţa în comun devine insuportabilă. Vincent are dese accese de furie şi nu-şi mai poate stăpâni nervii. Îşi loveşte prietenul aruncându-i în faţă un pahar de absint, iar altă dată încearcă pur şi simplu să-l ucidă cu un brici. Când, sub imperiul unei alte crize nervoase îşi taie o ureche (cu acelaşi brici), Gauguin fuge îngrozit, lăsându-şi amicul pradă nebuniei, care s-a instalat latent în creierul lui răvăşit de

istovitoarea căutare a unei fericiri iluzorii, a absolutului, în artă şi prietenie.

Gauguin dispare pentru totdeauna, iar Van Gogh va cunoaşte pentru multă vreme trista recluziune rezervată celor cu mintea tulburată.

Lungul episod al convieţuirii sale cu Gauguin, avea să-i dea lovitura de graţie. După o perioadă în care lucrează până la epuizare, se împuşcă în piept şi moare din cauza acestei răni.

Astfel se încheie o dramă reală, a două mari destine surprinse în meteorica lor ciocnire.

MIRON COSTIN versus CONSTANTIN CANTEMIR

Miron Costin (1633-1691) a fost un cronicar român din Moldova, unul dintre primii scriitori şi istoriografi din literatura română.

Constantin Cantemir a fost domnitor în Moldova (1685-1693), fiind tatăl cărturarului şi domnitorului Dimitrie Cantemir.

Cărturarul şi incultul

Dintre toţi Costinii, Miron este personalitatea cea mai complexă şi mai cunoscută în ţară şi în afară. Calităţile sale de om politic, de diplomat iscusit şi de mare cărturar, precum şi amiciţia cu conducătorii Poloniei, l-au făcut pe logofătul Miron Costin suspect în mintea prudentului şi bănuitorului domn Constantin Cantemir. Mai ales că domnul intrase sub influenţa Ruseteştilor, rivali şi adversari foarte îndârjiţi împotriva Costinilor, şi a lui Miron, în mod deosebit.

În 1691, tocmai când se pregătea să-şi însoare fiul mai mic, Pătraşcu, cu domniţa Safta, şi să devină astfel cuscrul domnului, iată că Ilie Tifescu a dezvăluit un complot: se pretindea că Velicico, fratele lui Miron Costin, urmărea să fie domn în locul lui Constantin Cantemir. Furios şi sfătuit de Iordache Ruset, domnul taie, fără judecată, pe Velicio Costin. Era Velicico „om de fire şi de treabă la toate socotelile şi îndrăzneţ”. Vina lui era că îl înfruntase pe Cantemir Vodă cu o vorbă dură, de ocară, arătându-i că era incult.

Povesteşte Neculce că Ruseteştii, răi la inimă, au socotit răpunerea lui Velicico Costin drept o momeală pentru Cantemir Vodă: să-l trimită pe lumea cealaltă pe Miron a cărui cultură, influenţă politică şi faimă umbrea orice boier moldovean şi chiar orice domn aflat în scaun voievodal. Era prea învăţat, prea deştept, prea influent, prea bogat, cu prea mulţi prieteni în afară, prea fără teamă, ca să nu fie incomod şi vrednic de a fi bănuit că vrea să-şi facă fratele domn. De aceea, Iordache Ruset l-a povăţuit pe Vodă: „Acum, de vreme ce ai omorât pe Velicico, trimite de prinde şi pe frate-său, Miron logofătul, de-l omoară, ori vinovat, ori nevinovat, să nu scape, c-apoi încă a hi mai rău şi de tine şi de noi. Deci Cantemir Vodă nu şi-au socotit viaţa lui, că era trecut cu bătrâneţele, om de 70 de ani, ci s-au potrivit neprietenilor şi nu şi-au cruţat sufletul".

Logofătul Miron nu se afla în Iaşi, ci la moşia Barboşi, lângă Roman. Îi murise soţia, Ilina, şi se pregătea s-o înmormânteze, când „au sosit şi la dânsul, de la Cantemir Vodă, armaşul al doilea, Racoviţă, cu un steag de oaste de lefegii, ca să-l ducă la Iaşi. Ce el se rugase ca să aibă păsuială până şi-a îngropa giupâneasa, şi să purceadă; şi fiind aşa, iată de sârg au sosit şi Macri vătavul cu a doua poruncă, cum în ce loc îl va afla, acolo să-i taie capul. Şi după poruncă aşa într-acela ceas i-au tăiat capul şi l-au astrucat (îngropat) împreună cu giupâneasa lui".

Aşa, într-un decembrie troienit, rece şi vrăjmaş, acolo, la marginea Romanului, din intriga unor boieri invidioşi, din spaima unui domnitor bătrân şi şovăielnic, a căzut cel mai ilustru cap al acelui veac românesc.

CARAGIALE versus CAION

Ion Luca Caragiale (1852- 1912) a fost dramaturg, nuvelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru, comentator politic şi ziarist român (comedii: „O noapte furtunoasă”, „O scrisoare pierdută”,”D-ale carnavalului” etc.).

Caion – un publicist obscur

Acuzat de plagiere

La începutul secolului XX, a avut loc un proces rămas celebru în istoria literaturii române, procesul Caragiale-Caion, primul acuzat de plagiere de către cel de-al doilea.

În “Moftul român” din 6 mai 1901, Caragiale publica un articol intitulat ”Un frizer-poet şi o damă care trebuie să se scarpine-n cap”, un comentariu ironic la un text trimis de un tânăr preocupat prea mult de părul iubitei, ce semna cu pseudonimul Caion (pe numele său real Constantin Al. Ionescu).

Caion, orbit de ură şi împins de câteva persoane din anturajul său, a imaginat un plan să se răzbune pe Caragiale. Drept urmare, apare un text plin de insulte în “Revista literară” din 30 noiembrie 1901, text intitulat “Domnul Caragiale”, în care autorul “Năpastei” este acuzat de a fi plagiat drama sa după o piesă ungurească intitulată “Nenorocul”, scrisă de un oarecare Kemeny Istvan. În numărul următor, de la 10 decembrie, Caion revine cu rezumatul dramei lui Kemeny.

Caragiale a rămas stupefiat, neştiind ce să mai creadă! O clipă a crezut în putința unei coincidențe şi s-a

pornit să caute peste tot drama ungurului. Nu a găsit, evident, pe nimeni cu acest nume. Kemeny Istvan era, aşadar, un nume fictiv şi opera lui, pe de-a-ntregul născocită. Hotărât să pună capăt echivocului, autorul "Năpastei", năpăstuitul dramaturg, l-a chemat în judecată pe Caion, cel care îl defăimase. Caragiale, apărat de bunul său prieten Barbu Ştefănescu Delavrancea, a câştigat procesul. Curtea l-a condamnat pe Caion la trei luni de închisoare corecţională şi la 500 de lei amendă penală, precum şi la 10 000 lei despăgubiri civile. Ulterior, într-un alt proces, Caion a fost achitat.

Cum a fost însă posibil să se ajungă în situaţia ca un mare scriitor să fie calomniat în acest mod? Trebuie spus mai întâi că firea ironică şi zeflemitoare a lui Caragiale i-a atras mulţi duşmani. Adversitatea era cauzată, pe de o parte, de prestigiul literar pe care şi-l dobândise Caragiale, iar pe de altă parte de invidia grafomanilor ce invadaseră publicaţiile vremii. Nu poate fi trecută cu vederea nici duşmănia unor literaţi de seamă, dintre care se remarca Alexandru Macedonski, cel care l-a sprijinit şi inspirat în multe din acţiunile sale pe Caion. Procesul Caragiale-Caion a avut şi evidente implicaţii politice. Chiar dacă marele dramturg nu făcea politică, totuşi era unul dintre liderii literari ai „Junimii", grupare conservatoare adversară făţişă a liberalilor.

BIBLIOGRAFIE

Ambrose Tom, **Despoți și dictatori de la Nero la Saddam Hussein**, Editura Litera, Bucureşti, 2009

Balaci Alexandru**, Dante Alighieri**, Editura Tineretului, Bucureşti, 1966

Berlioz Hector**, Memorii**, Editura Muzicală, Bucureşti, 1964

Carlyle Thomas, **Cultul eroilor**, Editura Institutul European, Iaşi,1998

Călinescu George, **Viața lui Mihai Eminescu**, Editura Minerva, Bucureşti, 1983

Ceram, C.W., **Zei, morminte, cărturari**, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1968

Chiorcea Nicolae, **Titani ai științei**, Editura Lucman, Bucureşti, 2005

Christian Huf Hans, **Sfinx. Tainele istoriei**, Editura Saeculum Vestala, vol. I-II, Bucureşti, 1999

Cioculescu Şerban, **Viața lui I. L. Caragiale**, Editura Hyperion, Chişinău, 1992

Cuppy Will, **Biografii necenzurate ale unor oameni celebri**, Editura Litera Internațional, Bucureşti, 2008

Dickens Charles, **Istoria Angliei pentru copii**, vol I, II, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1999

Diehl Charles, **Teodora, împărăteasa Bizanțului**, Editura Historia, Bucureşti, 2007

Dobrescu Maria, **La curtea lui Ceauşescu**, Editura Amaltea, 2004

Druon Maurice, **Regii blestemați I - Regele de fier,** Editura Humanitas, Bucureşti, 2003

Duchein Michel, **Elisabeta I a Angliei**, Editura Artemis, Bucureşti, 2001

Eliade Mircea, **Memorii**, Editura Humanitas, Bucureşti, 1997

Eminescu Gheorghe, **Napoleon Bonaparte**, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1986

Enko T., **Viața intimă a lui Dostoievski**, Editura Paidea, Bucureşti, 2003

Erickson Carolly, **Viața extravagantă a lui Henric al VIII-lea,** Editura Lider, Bucureşti, 2004

Hees Jean-Luc, **Istoria Casei Albe**, Pro Editura şi Tipografie, Bucureşti, 2008

Iorga Nicolae, **O viață de om aşa cum a fost**, Editura Minerva, Bucureşti, 1976

Johnson Paul, **Creatorii**, Editura Libertas Publishing, Bucureşti, 2007

Johnson Paul, **Intelectualii**, Editura Humanitas, Bucureşti, 2006

Lăzărescu Adriana, **Umorul oamenilor celebri**, Editura Universitară, Bucureşti, 2007

Lever Evelyne, **Pe eşafod – Maria Antoaneta – ultima regină a Franței**, Editura Lider, Bucureşti, 2004

Marchesi Gustavo, **Giuseppe Verdi**, Editura Muzicală, Bucureşti, 1987

Maria, regina României, **Povestea vieții mele**, vol.I, II, III, Editura Moldova, Iaşi, 1990

Maurois Andre, **Istoria Angliei**, Editura Orizonturi, Bucureşti, 2006

Maurois Andre, **Un Don Juan. Viața lui Byron**, Editura Lider, Bucureşti, 2005

Nicolescu G. C., **Viața lui Vasile Alecsandri**, Editura Eminescu, Bucureşti, 1975

O'Brien Cormac, **Viețile secrete ale președinților americani**, Editura Litera Internațional, Bucureşti, 2008

Pop Alin, **Istoria prin întâmplări picante**, Editura Corint, Bucureşti, 2005

Roujon Jacques, **Ludovic al XIV-lea,** Editura Prietenii Cărții, Bucureşti, 2002

Sandache Cristian, **Viața publică şi intimă a lui Carol al II-lea**, Editura Paidea, Bucureşti, 1998

Sbircea George, **Johann Strauss**, Editura Muzicală, 1963

Stoenescu Alex Mihai, **Istoria loviturilor de stat în România**, vol I-III, Editura Rao, Bucureşti, 2006

Stoica Relu, Ciobanu Doina, **Să învățăm istoria prin anecdote**, Editura Fiat Lux, f.a.

Ştefănescu Paul, **Scriitori în fața justiției**, Editura Saeculum Vizual, Bucureşti, 2005

Theodorescu Barbu, **Nicolae Iorga**, Editura Tineretului, 1968

Volkogonov Dmitri, **Lenin, o nouă biografie**, Editura Orizonturi, Bucureşti

White Michael, **Leonardo da Vinci**, Editura Litera Internațional, Bucureşti, 2010

Wright Ed, **Cele mai mari scandaluri ale istoriei**, Editura Litera Internațional, Bucureşti, 2008